﴿ يَٰقَوْمَنَآ أَجِيبُواْ دَاعِيَ ٱللَّهِ ﴾

﴿Ey halkım! Allah'ın davetçisine uyun﴾

(Ahkaf, 46/31)

Ey Müslüman!

Keşke İman Etsen!

« ليتك تؤمن »

Özgün Adı: Leyteke Tu'min!
Hazırlayan: Ali Halil
Çeviri: Birol Özden
Yayına Hazırlık: Guraba Yayın Heyeti
Abdullah Yolcu- Mustafa Yiğit - Murat Kahraman
Kapak: Guraba
Baskı-Cilt: Step Ajans Matbaacılık
Guraba Yayınları: 236
ISBN: 978-605-2107-82-9
M. 2021 / H. 1443

GURABA YAYINCILIK TİC. LTD. ŞTİ.
الدار الأثرية للطباعة والنشر والتوزيع والترجمة

 Başakşehir Mh. Sabahattin Zaim Cad.
Life Park Evleri No: 8/G Başakşehir/ İstanbul

 guraba yayınları | (+90) 212 526 06 05
 @gurabayayinlari | (+90) 507 286 14 14
 @gurabayayinlari | guraba@hotmail.com
 guraba yayınları | gurabayayinlari@gmail.com
 www.guraba.com.tr

Ali Halil

Ey Müslüman!

KEŞKE İMAN ETSEN!

الغرباء
guraba

NEDEN GURABA?

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ:

«بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا، وَسَيَعُودُ كَمَا بَدَأَ؛ فَطُوبَى لِلغُرَبَاءِ».

رَوَاهُ مُسْلِم، وَفِي رِوَايَةِ التِّرْمِذِي:

«فَطُوبَى لِلغُرَبَاءِ؛ الَّذِينَ يُصْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ النَّاسُ مِنْ بَعْدِي مِنْ سُنَّتِي».

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"İslam garib olarak başladı. Başladığı hale geri dönecektir. O halde müjdeler olsun Guraba'ya/gariplere!"

[Müslim, Kitâbu'l-İmân]

Tirmizî'nin rivayetinde şöyle geçmektedir:

"Guraba'ya/gariplere müjdeler olsun! Onlar benden sonra sünnetimden insanların bozdukları şeyleri düzeltenlerdir."

[Tirmizî, İmân]

ÖNSÖZ

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selam da rasullerin sonuncusu ve salihlerin örneği olan Muhammed'in, onun tayyib ve tâhir ailesinin, nurlu ve mübarek sahabîlerinin ve din gününe kadar ona tâbi olanların üzerine olsun.

Selef-i salihîn *radıyallahu anhum*, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i kendilerine rehber edinmiş, onun ahlakıyla ahlaklanmış, onun emirlerine itaat edip nehyettiği şeyleri yapmayı terk etmişlerdi. Onlar, Allah Teala'nın şu buyruğunda vasfettiği gibiydiler:

"Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten alıkoyarsınız." (Âl-i İmran, 110)

Sahabe-i kiram *radıyallahu anhum*, dinle alakalı mefhumları yavaş yavaş, aşama aşama öğrenirlerdi. Onlar, öğrendikleri hususları sırayla tatbik etmeye önem verir; önce, ilk öğrendikleri hususla amel ettikten sonra diğerini öğrenmeye koyulurlardı. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onlarla birlikteydi;

onların hâl ve hareketlerini teftiş eder, onları nezaketle/yumuşaklıkla doğruya iletir; aşırılıktan uzak durmalarını emrederdi. Böylece onlar, insanların tamamı için hidayet önderleri olmuşlardır.

Değerli sahabî Cündüb b. Abdullah *radıyallahu anh* şöyle demiştir: "Biz ergenlik çağına yaklaşmış birkaç genç olarak Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile beraber bulunduk. Kur'ân'ı öğrenmeden önce imanı öğrendik. Ondan sonra Kur'ân'ı öğrendik. Bu sayede de imanımız arttı."[1]

Yani onlar, sahih akidenin esaslarını öğreniyorlardı. Bu esaslar Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe ve hayrıyla-şerriyle kadere inanmak demek olan imanın rükünleriydi.

Onlar, imanın rükünlerini küçük yaştayken talîm ediyor, ondan sonra Kur'ân'ı öğreniyop okuyorlardı. Bir araya gelip Kur'ân'ı okuyarak tedebbür ediyorlardı. Bu sayede onların imanları arttı, akideleri güçlendi. Allah Teâlâ'nın şu buyruğunda buna işaret edilmiştir:

1 İbni Mâce, 52.

“Mü’minler ancak o kimselerdir ki Allah anıldığı zaman kalpleri ürperir. Kendilerine O’nun ayetleri okunduğu zaman (bu, onların) **imanlarını artırır ve sadece Rablerine tevekkül ederler.”** (Enfal, 2)

Bugün ise müslümanlar sahabenin takip ettiği bu yönteme aykırı bir davranış sergilemekte; imanın hüküm ve gerekleri üzerinde iyice derinleşmeden önce Kur’ân’ı talîm etmektedirler.

❀ Değerli sahabî Abdullah b. Ömer *radıyall - hu anhuma*, zikrettiğimiz bu hususu beyan eden şu cümleleri serdetmiştir:

“Biz uzun bir ömür yaşadık. Bizim her birimize Kur’ân’dan önce iman verilirdi. Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’e bir sûre indiğinde; o, onun haramını-helalini öğretir, o sûrede öğrenilmesi gereken şeyleri belletirdi.

Nitekim siz de Kur’ân öğreniyorsunuz. Ama öyle kimseler gördüm ki birine önce Kur’ân veriliyor.

O da Fatiha’dan başlayıp sonuna kadar okuyor; ancak onun neyi emrettiğini, neyi yasakladığını ve

nelerin öğrenilmesi gerektiğini bilmiyor, onu değersiz bir hurma gibi saçıp savuruyor."[2]

Hadisin başka bir rivayetinde, "Siz ise bugün imandan önce Kur'ân'ı öğreniyorsunuz." lafzı mevcuttur.

Gençlerin eğitiminde, öncelikli meselelerin bir düzen içinde sıraya konulup belirlenmesi zarurî bir husustur. Böylece imanî yön, gençlerin pratik hayatlarındaki ilk sahayı etkisi altına alacaktır.

İşte okuyanın yararlanması ve malın da evladın da fayda vermeyeceği günde fayda vermesi için, kendisiyle amel edilmesi ümidiyle bu risaleyi kaleme aldım.

Hacim bakımından küçük ama konusunda faydalı olan bu risalede, temel eserlerden ve kıymetli başvuru kaynaklarından özetleyerek birtakım rivayetleri, hikmetli söz ve kıssaları bir araya getirdim.

---

2 Taberânî, *el-Evsat*. Hâkim, "Hadis, Şeyhayn'ın şartlarına göre sahihtir. Onda bir illet olduğunu bilmiyorum." demiştir. İmam Zehebî de Hâkim'e muvafakat etmiştir. Bkz: *el-Müstedrek 'Alâ's-Sahihayn*, 1/53.

Bu risaleye *"Keşke İman Etsen!"* ismini verdim.[3]

el-Aliy ve *el-Kadîr* olan Allah'tan, bu amelimi, Kendi kerim vechi için halisâne bir amel kılmasını, hesap gününde amellerin tartıldığı mîzanda hazır bulundurmasını ve Müslüman erkek ve kadınların bu risaleden istifâde etmelerini sağlamasını niyaz ederim.

Allahümme âmîn!

Ali Halil

Miladî 2 Şubat 2021

Hicrî 20 Cemaziyelâhir 1442

3 Bu ümmetin ilim otoritesi Abdullah b. Abbas *radıyallahu anhuma* şöyle demiştir: "İlim, kuşatılamayacak kadar fazladır. Bu nedenle ondan, en güzelini alınız." (*Câmi'u Beyâni'l-İlm ve Fadlihî*, 1/209).

1

İHLÂS ANCAK ZÜHDDEN SONRA ELDE EDİLİR

Şeyhulislam İbni Teymiyye *rahimehullah*, ihlâs hakkında şöyle demiştir:

"...Saydığımız bütün bu afetlerden kurtulmanın yolu, Allah *azze ve celle* için ihlaslı olmaktır. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

'Kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa salih bir amel işlesin ve Rabbine, ibadette kimseyi ortak koşmasın.'" (Kehf, 110)

İhlâs, ancak zühdden sonra elde edilir. Zühd de ancak takva ile birlikte var olabilir. Takva ise emirlere ve nehiylere uymak demektir."[4]

4 İmam Takiyüddin Ebu'l-Abbas Ahmed b. Abdulhalim b. Abdusselam el-Harranî *rahimehullah* (ö. 728), *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 1/94.

2

KUR'ÂN, KENDİSİYLE AMEL EDİLMESİ İÇİN İNMİŞTİR

Tâbiînin imamı Hasan el-Basrî *rahimehullah* şöyle demiştir: "Kur'ân, kendisiyle amel edilsin diye inmiştir. Fakat insanlar sadece onu okumayı amel edindiler."[5]

İmam İbni Kayyım *rahimehullah,* seleften bazılarından şu cümleyi nakletmiştir: "Bu sebepledir ki Kur'ân ehli, onunla ve onun içindekilerle amel eden kimselerdir. Kur'ân'ı ezberlememiş olsalar bile onun ehli onlardır. Kur'ân'ı ezberleyen ama anlamayan ve içindekilerle amel etmeyen kimse ise Kur'ân'ı, harflerinin hakkını vererek düzgün okuyor olsa bile Kur'ân ehli olamaz."[6]

---

5 Büyük âlim Ebu Muhammed Abdullah b. Abdulmecid b. Müslim b. Kuteybe ed-Dîneverî *rahimehullah* (ö. 276), *Te'vîlü Müşkilü'l-Kur'an*, s. 181.

6 "İbni Kayyım el-Cevziyye" ismiyle ma'rûf İmam Ebu Abdullah Şemsüddin Muhammed b. Ebu Bekir b. Eyyûb ed-Dimeşkî el-Halebî *rahimehullah* (ö. 751), *Zâdü'l-Meâd Fî Hedyi Hayri'l-'İbâd*, 1/323.

3

AMELİNİ ARTIRMAYI DEĞİL GÜZELLEŞTİRMEYİ DERT EDİNSİN

Âbid ve Rabbânî kul Vüheyb b. Verd *rahimehullah* şöyle demiştir:

“Allah’tan kork, gizlide İblis ile dost olduğun hâlde açıkta ona lanet etme!”

* O yine şöyle demiştir:

“İnsanların derdi, amellerini artırmak olmasın; ancak onu tahkîm etmek ve güzelleştirmek olsun. Çünkü kul, bazen namaz kılar, fakat namazında Allah’a isyan eder. Yine bazen oruç tutar, fakat orucunda Allah’a isyan eder. ”[7]

7 Hafız Ebu Nuaym Ahmed b. Abdullah el-İsfahânî *rahimehullah* (ö. 430), *Hilyetü’l-Evliyâ ve Tabakâtü’l-Esfiyâ*, 8/116.

4

İLİM EHLİNİ SEVMEK

Değerli sahabî Ebu'd-Derdâ *radıyallahu anh* şöyle demiştir:

"İlim talep edin. Bunu yapamazsanız ilim ehlini sevin. Bunu da yapamazsanız, bâri onlara buğzetmeyin."

* O *radıyallahu anh* yine şöyle demiştir:

"Bir kimse talebe olmadıkça âlim olamaz. İlmiyle amel etmedikçe de âlim olamaz."

* Eyyûb es-Sahtiyânî'nin Ebu Kılâbe'den naklettiğine göre Ebu'd-Derdâ şöyle derdi:

"Kur'ân'da birtakım vücûhların[8] olduğunu görmediğin sürece fıkhı asla tümüyle kavrayamazsın."[9]

---

8 Kullanıldığı yere göre farklı manalar ifade eden lafızlara "vücûh lafızlar" denir. Örneğin "hidayet" kelimesi, kullanıldığı bağlama göre "beyan, din, rüşd, Kur'an, sünnet" vb. manalara gelebilir. (Mütercim).

9 "İbni Sa'd" ismiyle ma'rûf Muhammed b. Sa'd b. Menî' el-Basrî ez-Zührî (ö. 230), *et-Tabakâtü'l-Kebîr*, s. 308.

5

SEN BENİM ÜZERİME GÖZETLEYİCİ OLARAK MI GÖNDERİLDİN? BENİMLE RABBİMİN ARASINA GİRME!

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den şöyle rivayet etmiştir:

"İsrailoğulları içinde iki arkadaş vardı ki aynen kardeş gibiydiler! Biri günah işler, diğeri ise ibadet etmeye gayret gösterirdi. İbadet etmeye gayret eden kişi, diğerini sürekli günah işlerken bulur ve ona, 'Vazgeç' derdi.

Bir gün yine onu günah işlerken buldu ve yine, 'Vazgeç' dedi. O da 'Benimle Rabbimin arasına girme! Sen benim üzerime gözetleyici olarak mı gönderildin?' dedi. Bunun üzerine diğeri, arkadaşına, 'Vallahi, Allah seni affetmez!' veya 'Allah seni cennetine koymaz!' dedi.

Allah her ikisinin de ruhlarını kabzetti. Âlemlerin Rabbi'nin huzurunda bir araya geldiler. Allah Teâlâ, ibadette gayretli olana, 'Sen Beni bi-

liyor muydun?' veya 'Sen Benim elimdekine kadir miydin?' dedi.

Günahkâra 'Git, rahmetimle cennete gir.' dedi. Diğeri için de 'Bunu ateşe götürün.' buyurdu."

Ebu Hureyre dedi ki: "Nefsimi elinde tutana yemin olsun ki adam öyle bir kelime söyledi ki bu kelime onun hem dünyasını hem de ahiretini hebâ etti!"[10]

Yani bu kişinin amelleri dünyada da ahirette de işe yaramadı.

10 *Sünen-i Ebu Davud*, 4901.

6

ONLARIN ÇOĞU, ALLAH'A, ORTAK KOŞMADAN İMAN ETMEZLER

* İbni Hişam şöyle demiştir:

İlim ehlinden bazılarının bana anlattığına göre Amr bin Luhay, bazı işleri için Mekke'den Şam'a doğru yola çıktı. Belkâ bölgesinde "Meâb" denilen bir yere varınca (o tarihte burada Amâlik kabilesi yaşıyordu. Bunlar İmlâk veya Amlîk b. Lâvez b. Sâm b. Nuh'un çocuklarıydı) oradakilerin birtakım putlara ibadet ettiklerini gördü.

Onlara, "İbadet ettiğinizi gördüğüm bu putlar nedir?" diye sordu.

Dediler ki: "Bunlar bizim putlarımızdır. Bunlara ibadet ederiz. Onlardan yağmur isteriz, bize yağmur gönderirler. Yardım isteriz, bize yardım ederler."

Amr b. Luhay, onlara, "Onlardan birini bana vermez misiniz? Onu Arap ülkesine götüreyim, onlar da ona ibadet etsinler." dedi.

Bunun üzerine Amelikâlılar ona “Hubel” dedikleri putu verdiler. Amr b. Luhay onu Mekke’ye getirip dikti. İnsanlara da ona ibadet edip onu ta’zîm etmelerini emretti.

* İbni İshak diyor ki:

Kureyşliler daha sonra İsâf ve Nâile putlarını Zemzem kuyusunun yanına koydular ve bu ikisinin önünde kurban kesmeye başladılar. İsâf ve Nâile, aslında Cürhüm kabilesinden bir erkekle bir kadındı. İsimleri İsâf b. Bağiy ve Nâile bt. Dîk idi. (Onlara göre) İsâf, Kâbe’de Nâile ile cimâ etmiş; Allah Teâlâ da onları taşa çevirmişti.

* Yine İbni İshak *rahimehullah* şöyle demiştir:

Bazıları, taşlara ibadet etmenin ilk olarak İsmailoğulları arasında ortaya çıktığını iddia etmişlerdir. Şöyle ki: Mekke’den ayrılıp yolculuğa çıkan kimseler, Harem’i ta’zîm niyetiyle oranın taşlarından birini yanlarında götürürlerdi.

Gittikleri beldelerde bir sıkıntıya düştükleri zaman bu taş vasıtasıyla genişlik isterlerdi. Ne zaman bir yerde konaklasalar bu taşı yere koyar,

tıpkı Kâbe'yi tavaf eder gibi o taşı tavaf ederlerdi. Sonunda bu âdet, beğendikleri her taşa ibadet etmeye kadar vardı.

Neticede bunlar gidip arkalarından başka bir nesil gelince, onlar önceki dinlerini tamamen unuttular. İbrahim ile İsmail *aleyhisselam*'ın dinini değiştirerek putlara tapmaya başladılar. Böylece kendilerinden önceki ümmetlerin düştüğü dalâlete düşmüş oldular.

Fakat İbrahim *aleyhisselam*'ın dininden kalan birtakım izler içlerinde yaşamaya devam ediyordu. Mesela -kendilerinden birtakım şeyler eklemiş olsalar da- Kâbe'yi ta'zîm ve tavaf etmek, hac ve umre yapmak, Arafat'ta ve Müzdelife'de vakfeye durmak, hacda kurban kesmek, hac ve umre için ihrama girmek gibi İbrahim *aleyhisselam*'ın dininden kalan birtakım ibadetlere sıkı sıkıya tutunmaya devam ediyorlardı.

Örneğin Kinâne ve Kureyş kabileleri, ihrama girecekleri zaman, "Buyur, Allah'ım buyur! Buyur, Senin ortağın yoktur. Ancak bir ortağın vardır. Sen ona ve onun sahip olduklarına hükmedersin."

şeklinde telbiye ederlerdi. Bu şekilde önce Allah'ı birlerler; sonra Allah'ın yanında putlarını da telbiyelerine dahil ederlerdi.

Bununla birlikte putlarının mülk ve idaresinin yine Allah'ın elinde olduğunu söylerlerdi.

* Allah Teâlâ, nebisi Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e şöyle buyurmuştur:

"Onların çoğu, Allah'a, ortak koşmadan iman etmezler." (Yusuf, 106)

Yani onlar, yarattıklarından birini Allah'a ortak koşmaksızın O'nu birlemezler.[11]

11 Ebu Muhammed Abdülmelik b. Hişam b. Eyyûb el-Humeyri el-Basri *rahimehullah* (ö. 218), *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, 1/70.

7

ONLAR BİRBİRİNİN KARDEŞİDİR

Rivayet olunur ki Ömer b. Hattab *radıyallahu anh*, bir keseye dört yüz dinar koydu ve hizmetçisine, "Bunu Ebu Ubeyde b. Cerrah'a götür. Sonra parayı ne yapacağını görmek için yanında bir müddet bekle." dedi.

Hizmetçi parayı Ebu Ubeyde'ye götürdü ve "Emîrü'l-mü'minîn Ömer b. Hattab, bu parayı ihtiyaçların için kullanmanı söyledi." dedi.

Ebu Ubeyde, "Allah işini rast getirsin ve ona merhamet etsin" dedi. Sonra cariyesini çağırdı ve ona, "Şu yedi dinarı filana, şu beş dinarı filana götür..." diyerek bütün parayı dağıttı.

Hizmetçi, Ömer'in yanında döndüğünde onun, Muaz b. Cebel için de bir para kesesi hazırladığını gördü.

Ömer ona, "Bunu Muaz b. Cebel'e götür, sonra da ne yapacağına bak." dedi.

O da Muaz'ın yanına gitti ve Ebu Ubeyde b. Cerrah'a söylediğinin aynısını ona da söyledi. Muaz b. Cebel de Ebu Ubeyde'nin yaptığının aynısını yaptı.

Hizmetçi, Hz. Ömer'in yanına dönüp olanları ona haber verince Hz. Ömer şöyle dedi:

"Onlar birbirinin kardeşidir ve birbirlerindendir."

Allah Teâlâ onların hepsinden razı olsun.[12]

12 İmam Şihabüddin Ebu'l-Feth Muhammed b. Ahmed b. Mansûr el-İbşîhî el-Mahallî *rahimehullah* (ö. 852), *el-Müstetraf Fî Külli Fennin Müstezraf*, s. 101.

8

YAŞINI KÜÇÜK BULDULAR

Yahya b. Ektem, yirmi yaşında veya buna yakın bir yaşta Basra'ya kadı olarak atanınca Basra halkı onun yaşını küçük buldular.

Bir adam, "Kadı'nın yaşı kaçtır?" diye sordu. Adamın, kendisinin yaşını küçük bulduğunu anlayan Yahya b. Ektem ona şu cevabı verdi:

"Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, fetih gününde Mekke halkına kadı olarak gönderdiği Attâb b. Useyd'den büyüğüm. Yine Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Yemen halkına kadı olarak gönderdiği Muaz b. Cebel'den büyüğüm. Ve Ömer b. Hattab *radıyallahu anh*'ın Basra halkına kadı olarak gönderdiği Ka'b b. Sûr'dan büyüğüm."[13]

13 İmam Hafız Ebu Bekir Ahmed b. Ali b. Sâbit el-Hatîb el-Bağdâdî (ö. 463), *Tarihu Medinetü's-Selâm ve Ahbâru Muhaddisîhâ ve Zikru Kattânihâ'l-Ulemâ Min Ğayri Ehlihâ ve Vâridîhâ*, 16/291.

9

KÖTÜ ÂLİMLER İÇİN VERİLEN BİR MİSÂL

Âbid ve Rabbânî kul Vüheyb b. Verd *rahimehullah* şöyle demiştir:

Kötü âlimler için şu misâl verilmiştir:

"O, su kanalındaki bir taş gibidir. Suyu ne içer ne de ağaca gitmesi için bırakır ki ağaç bu su sayesinde yaşasın!"[14]

14 Hafız Ebu Nuaym Ahmed b. Abdullah el-İsfehânî *rahimehullah* (ö. 430), *Hilyetü'l-Evliya ve Tabakâtü'l-Esfiyâ*, 8/110.

10

BEŞ DİRHEME BİR BARDAK SU

Yahya b. Ca'fer, Ebu Hanîfe'den şöyle naklet-miştir:

Çölde suya ihtiyacım oldu. Yanıma bir bedevî geldi, bir kırba da suyu vardı. Onu bana beş dir-hemden aşağı satmayı kabul etmedi. Ben de beş dirhemi verip kırbayı aldım.

Sonra ona, "Ey bedevî! Tatlı var, ister misin?" dedim. "Getir!" dedi. Ona yağlı bir tatlı verdim. Yemeye başladı. Midesini iyice doldurdu. Sonra da susadı. "İçecek?" dedi. "Beş dirhem" dedim.

Bir bardak su için beş dirhemden aşağı inme-dim. Böylece paramı geri aldım ve su bana kaldı.[15]

15 "İbnu'l-Cevzî" ismiyle ma'rûf Ebu'l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed Ali el-Kuraşî el-Bağdâdî (ö. 597), *el-Ezkiyâ*, s. 63.

11

HİLE ALEYHİNE DÖNDÜ

Rivayet edildiğine göre Haccac, Bilal b. Ebu Bürde b. Ebu Musa el-Eş'arî'yi hapsettirmişti ve ona işkence ettiriyordu.

Hapsedilenler arasında ölen biri olduğu zaman Haccac'a haber veriliyor; o da cesedin hapisten çıkarılıp ailesine teslim edilmesini emrediyordu.

Bilal b. Burde, gardiyana şöyle dedi:

"Al şu on bin dirhemi ve Haccac'a benim öldüğümü söyle. Sana cesedimin aileme teslim edilmesini emrettiğinde buradan kaçarım.

Haccac'ın benden haberi olmaz. İstersen sen de benimle kaç. O zaman seni ölene kadar zengin bir şekilde yaşatmak boynumun borcu olur."

Gardiyan ondan parayı aldı ve Haccac'a onun öldüğünü söyledi. Haccac, "Öyle mi? Ben onu görmeden ailesine teslim etmeyin. Cesedini getirin!" dedi.

Bunun üzerine gardiyan, Bilal'in yanına döndü. Bilal ona, "Haberler nedir?" deyince gardiyan, Haccac'ın söylediklerini ona aktardı.

Sonra da "Eğer seni ona ölü olarak götürmezsem beni öldürür. Kendisine hile yapmak istediğimi anladı. Seni boğarak öldürmekten başka bir çarem yok." dedi.

Bunun üzerine Bilal ağlamaya başladı. Gardiyandan kendisini öldürmemesini istedi. Ama bundan kaçış olmadığını görünce ondan izin istedi, vasiyet edip namaz kıldı.

Namazı bitirince gardiyan onu tutup boğdu ve cesedini Haccac'a götürdü. Haccac onun cesedini görünce, "Ailesine teslim edin." diye emretti. Görevliler de onu ailesine götürdüler.

Neticede Bilal b. Ebu Bürde on bin dirheme kendi ölümünü satın almış oldu. Hilesi aleyhine dönmüştü.[16]

---

16 Ebu'l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed Ali el-Kuraşî el-Bağdâdî (ö. 597), *el-Ezkiyâ*, s. 151.

12

DİNİNİ İFSAD ETMESİN!

Değerli sahabî Kabbat b. Eşyem b. Âmir b. el-Leytî *radıyallahu anh*, Mısır Camisi'nin imamıydı. Orada Kur'ân okurdu.

Abdülmelik b. Mervan'ın halifeliği devrinde Rumlar tarafından esir alınmıştı. Esareti sırasında onlarla arasında şöyle bir kıssa yaşanmıştır:

Rum kralı, onun bir patrikle münazara yapmasını istedi.

Kabbat b. Eşyem, patriğe, "Nasılsın, çocukların nasıl?" diye sordu.

Diğer patrikler hemen "Ne kadar cahilsin! Patriğin çocuğunun olduğunu zannediyorsun. Allah onu bundan tenzih etmiştir." diye söze karıştılar.

Kabbat bin Eşyem de onlara, "Siz bir patriği çocuk sahibi olmaktan tenzih edersiniz de bütün mahlukâtın hâliki olan Allah Teâlâ'yı çocuk sahibi olmaktan tenzih etmezsiniz öyle mi?" dedi.

Bu cevap üzerine patrik homurdandı. Sonra krala, "Bunu ülkenden hemen çıkar. Yoksa dinin konusunda seni ifsad eder." dedi.

Bunun üzerine Rum kralı, Kabbât b. Eşyem'i serbest bıraktı.[17]

17 Hafız Ebu'l-Fadl Ahmed b. Ali b. Hicr Şihâbüddin el-Askalânî eş-Şafiî (ö. 852), *Tehzîbü't-Tehzîb*, 3/424.

13

KRAL'IN İTİBARI YERLE BİR OLDU

Rivayet edildiğine göre Melîk Adud al-Devle (Fena Hüsrev), Kadı Ebu Bekir b. Bakıllânî'yi Rum kralına elçi olarak gönderdi.

Bakıllânî Rum başkentine varınca krala, onun çok derin bir ilme sahip olduğunu söylediler. Bunun üzerine kral, huzuruna girdiği zaman onun kendisine hürmet etmeyeceğini ve karşısında eğilmeyeceğini anladı.

Bu sebeple tahtının, küçük ve alçak bir kapının karşısına konulmasını emretti. Öyle ki bu kapıdan girmek için eğilmesi gerekecekti. Bakıllânî, kapının önüne gelince, yapmak istedikleri şeyi farketti ve ne yapması gerektiğini düşündü. Sonra da kapıya arkasını döndü ve kralın yanına geri geri girdi. Böylece kralın itibarı yerle bir oldu.[18]

18 İmam Ebu Sa'd Abdulkerim b. Muhammed b. Mansûr et-Temîmî es-Sem'ânî el-Mervezî (ö. 562), *el-Ensâb*, s. 266.

14

AMA BEN ONDAN ÖNCE DOĞDUM

Abbas b. Abdulmuttalib *radıyallahu anh*, kendisine, "Hanginiz daha büyük? Sen mi, yoksa Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* mi?" diye sorulunca şöyle cevap vermiştir:

"O benden büyük, ama ben ondan önce doğdum."[19]

19 Heysemî şöyle demiştir: "Hadisi Taberani ve Hâkim rivayet etmiştir. Râvileri *Sahih*'in râvileridir." *Mecmau'z-Zevâid*, 9/273.

15

BEŞİKTE KONUŞAN ÜÇ KİŞİ

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Üç kişiden başka beşikte konuşan olmamıştır. (Bunların birincisi) *İsa'dır.*

(İkincisine gelince...) *İsrailoğulları arasında kendisine 'Cureyc' denilen ve namazla meşgul olan bir kimse vardı. Bir gün* (manastırında namaz kılarken) *annesi geldi ve onu çağırdı.*

Cureyc (kendi kendine), *'Anneme cevap mı vereyim, yoksa namaza devam mı edeyim?' diye sordu* (ve namaza devam etti).

Bunun üzerine annesi, 'Allah'ım! Fahişe kadınların yüzlerini göstermedikçe Cureyc'in canını alma!' dedi.

Bir gün Cureyc manastırındayken bir kadın gelerek kendini ona sundu, onunla cinsel ilişkiye girmek istedi. Fakat Cureyc, kadını reddetti.

Sonra bu kadın, bir çobana gitti ve onunla birlikte oldu. Daha sonra bir çocuk doğurdu ve 'Bu çocuk Cureyc'dendir.' dedi.

Bunun üzerine halk, Cureyc'in yanına varıp manastırını yıktılar. Onu oradan indirip hakaret ettiler.

Ardından Cureyc abdest alıp bir namaz kıldı. Namazı bitirdikten sonra çocuğa döndü ve 'Ey çocuk! Senin baban kimdir?' diye sordu.

Çocuk, 'Çobandır.' diye cevap verdi.

Bunun üzerine halk, 'Manastırını altından yapalım.' dediler.

Cureyc ise onlara, 'Hayır, çamurdan yapın.' dedi.

(Beşikte konuşanların üçüncüsüne gelince...) *İsrailoğullarından bir kadın, çocuğunu emzirirken yanından, bir ata binmiş güzel görünüşlü bir adam geçti.*

Çocuğun annesi, 'Allah'ım! Benim çocuğumu da onun gibi yap!' dedi.

Çocuk, annesinin memesini bıraktı; o adama doğru döndü ve 'Allah'ım! Beni onun gibi yapma!' deyip tekrar emmeye başladı."

Ebu Hureyre *radıyallahu anh* şöyle dedi: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in (bunu bize anlatırken) parmağını emmesini hâlâ görür gibiyim." (Sonra anlatmaya devam etti:)

"Sonra o kadının yanından bir cariye ile geçtiler. Kadın, 'Allah'ım! Benim çocuğumu onun gibi yapma!' dedi. Çocuk yine annesinin memesini bıraktı ve 'Allah'ım! Beni onun gibi yap!' dedi.

Bunun üzerine kadın, çocuğa, 'Niçin böyle söyledin?' diye sordu. Çocuk da 'Ata binmiş olan o adam zalimlerdendi. Bu cariyeye ise öyle yapmadığı hâlde 'hırsızlık yaptın, zina ettin' diyorlardı.' şeklinde cevap verdi."[20]

20 Buhari 3436, Müslim 2550.

16

ATINI YORMA

* Hz. Ömer *radıyallahu anh*, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi derece daha faziletlidir."[21]

* Bağdad'da ikamet eden İmam ve Hafız Ubeydullah b. Ömer b. Meysere el-Kavârîrî ez-Zeccâc *rahimehullah* anlatıyor:

Yatsı namazı cemaatini hiç kaçırmazdım. Ancak bir gün evime misafir geldi.

Onunla meşgul oldum ve bu sebeple yatsı namazını cemaatle kılamadım.

(Misafir gittikten sonra) namaz kılmak için vakit kaybetmeden Basra'da (namazın henüz kılınmadığı) mescid aramaya koyuldum, ama herkesin yatsı namazını kılıp mescidleri kapatmış olduğunu gördüm.

21 Buhari 619, Müslim 650.

Bunun üzerine evime döndüm.

Kendi kendime, "*'Cemaatle namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi derece daha üstündür'* hadisi var." deyip yatsı namazını yirmi yedi defa kıldım. Sonra uyudum.

Rüyamda ata binmiş bir grup insan gördüm. Ben de bir atın üstündeydim ve onlarla yarışıyordum. Atımı ne kadar hızlı sürsem de onlara yetişemiyordum. İçlerinden biri bana döndü ve "Atını yorma, bize yetişemezsin." dedi. "Neden?" diye sordum. "Çünkü biz yatsı namazını cemaatle kıldık." diye cevap verdi.

Bunun üzerine uyandım. İçimi bir keder ve hüzün kapladı.[22]

22 İmam Hafız Muhammed b. Osman ez-Zehebî et-Türkmânî (ö. 748), *el-Kebâir*, s. 30.

17

KALBİNE/KENDİNE DANIŞ!

Nuh b. Ebu Meryem, Merv kadısı Ebu İsmet el-Mervezî'nin kızıyla evlenmek istediği zaman Mecûsî bir komşusuyla istişare etti.

Bunun üzerine adam (hayretle), "Subhanallah! Herkes senden fetva istiyor, sen ise benden..." dedi.

Nuh b. Meryem de ona, "Bana senin yol göstermen gerek." dedi.

Bunun üzerine adam şöyle söyledi:

"Farsların reisi Kisra malı tercih ederdi. Rûmların reisi Kayser güzelliği tercih ederdi. Arapların reisi nesebi tercih ederdi. Sizin reisiniz Muhammed ise dini tercih ederdi.

Şimdi sen kimi örnek alacağın hususunda kendi kalbine danış."[23]

23 İmam Şihabüddin Ebu'l-Feth Muhammed b. Ahmed b. Mansûr el-İbşîhî el-Mahallî *rahimehullah* (ö. 852), *el-Müstetraf Fî Külli Fennin Müstezraf*, s. 84.

18

BİZE ACIKLI BİR AZAP GETİR!

Muaviye *radıyallahu anh*, Yemenli bir adama, “Kendilerine bir kadını melîk/yönetici yapan bir kavimden daha cahili var mıdır acaba!” dedi.

Bunun üzerine adam şöyle cevap verdi:

“Benim kavmim mi, yoksa Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kendilerini İslam’a davet ettiği zaman, **‘Allah’ım, eğer şu** (Kur’ân) **Senin katından inmiş hak** (kitap) **ise hemen üzerimize gökten taş yağdır veya bize acıklı bir azap getir.’** (Enfal, 32) diyen senin kavmin mi daha cahil acaba!”[24]

24 “İbni Abdurabbihi” ismiyle ma’rûf Ebu Ömer Ahmed b. Muhammed b. Abd Rabbih el-Endelüsî *rahimehullah* (ö. 328), *el-Ikdü’l-Ferîd*, 1/30.

19

BİZE DE ONLARINKİ GİBİ BİR İLAH YAP

Yahudilerden bir adam, Ali b. Ebu Tâlib *radıyallahu anh*'a, "Ensar, daha peygamberinizi gömmeden, 'Sizden bir emîr, bizden de bir emîr olsun.' demişti." deyince Ali *radıyallahu anh* ona şöyle cevap verdi:

"Siz ise daha denizin suyuyla ıslanan ayaklarınız kurumadan (Musa *aleyhisselam*'a), 'Bize de onlarınki gibi bir ilah yap.' dediniz."[25]

25 Ebu'l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed Ali el-Kuraşî el-Bağdâdî (ö. 597), *el-Ezkiyâ*, s. 219.

20

BİZ ONUN SÖZÜNÜ SATIN ALDIK

Muhammed b. Fadl'dan şöyle rivayet edilmiştir:

Edeb ehli bazı kimseler bana, Hüsn el-Vasîf'ten şu kıssayı naklettiler:

Halife Mehdî, halktan bazı kimselerle birlikte otururken bir adam geldi. Elinde mendile sarılmış bir ayakkabı vardı.

"Ey emîrü'l-mü'minîn! Bu, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ayakkabısıdır. Onu sana hediye edeyim." dedi.

Mehdi ona, "Getir!" dedi. Adam ayakkabıyı halifeye verdi.

Mehdi ayakkabının altını öptü, gözlerine sürdü. Sonra o adama on bin dirhem verilmesini emretti.

Adam parayı alınca oradan ayrıldı.

Mehdi, oradakilere şöyle dedi:

"Ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu ayakkabıyı giymek bir yana gördüğünü bile zannetmiyorum. Ama onu yalanlasaydım insanlara gidip 'Emîrü'l-mü'minîne Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ayakkabısını götürdüm, o ise ayakkabıyı bana iade etti.' derdi. Bu durumda halkın çoğu onun söylediklerini tasdik ederdi. Çünkü halk olayların zahirine bakar ve güçlüye karşı zayıfın yanında durur, zayıf zalim bile olsa...

Biz onun sözünü satın aldık, hediyesini kabul ettik ve dediğini tasdik ettik.

Yaptığımız bu işin daha kazançlı ve tercihe değer olduğu görüşündeyiz."[26]

---

26 İmam, Hafız Ebu Bekir Ahmed b. Ali Hatib b. Sâbit el-Hatîb el-Bağdadî *rahimehullah* (ö., 463), *Tarihu Bağdad*, 3/387.

21

EN ZOR İŞ

Ahmed b. Ebu'l-Feyyad, kitabında şöyle anlatıyor:

"er-Rabazî" ismiyle meşhur Endülüs emîri Abdurrahman b. Hakem el-Ümevî, fakihlere birer mektup yazarak onları davet eder. Onlar da emîrin sarayına gelirler.

Bu emîr, Ramazan ayında çok sevdiği bir cariyesini görmüş ve onunla birlikte eğlenceye dalmıştı. Neticede nefsine hâkim olamayarak cimâ etmiş, sonra da bu yaptığına çok pişman olmuştu.

Emîr, davet ettiği fakihlere, işlediği bu cürmün tevbesinin ve kefaretinin nasıl olacağını sordu.

Bunun üzerine Yahya b. Yahya ona, "Bunun kefareti iki ay arka arkaya oruç tutmaktır." dedi.

Yahya aniden bu fetvayı verince oradaki diğer fakîhler hiçbir şey söylemedi. Sonra hep birlikte emîrin yanında ayrılınca Yahya'ya, "Ne oldu da Malik'in görüşüne göre fetva vermedin. Zira ona

göre emîr, köle azat etmek, altmış fakiri doyurmak veya altmış gün arka arkaya oruç tutmak arasında muhayyerdir." dediler.

Yahya da onlara şöyle cevap verdi:

"Ona eğer bu kapıyı açsaydık her gün cimâ edip bir köle azat etmek onun kolayına gelecekti. Ama ben emîrin boynuna en zor işi yükledim ki bir daha bu cürmü işlemesin."[27]

27 Ebu Abbas Ahmed Şemsüddin Ahmed b. Muhammed b. Ebu Bekir b. Hallikân *rahimehullah* (ö. 681), *Vefayâtü'l-A'yân ve Enbâü Ebnâi'z-Zaman*, 6/145.

22

“İNŞAALLAH” DEMEYİ UNUTMA!

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Süleyman aleyhisselam’ın altmış hanımı vardı. (Bir gün,) *‘Bu gece kesinlikle hanımlarımı dolaşacağım.*[28] *Hepsi hamile kalacak ve sonra Allah yolunda cihad eden birer süvari doğuracak.’ dedi. Sonra hanımlarını dolaştı. Ama hanımlarından biri hariç hiçbiri çocuk doğurmadı. O da yarım insan doğurdu.”*

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: *‘Eğer Süleyman* (‘inşâllah’ diyerek) *istisna yapsaydı*[29]

28 Yani, “Hanımlarımla cimâ edeceğim.”
29 Yani, “Eğer o, bunu söylerken istisna yapsaydı, Allah ona, hepsi de kendisinin yolunda cihad eden altmış süvari bahşederdi.” Hakikaten Süleyman *aleyhisselam*, diliyle “inşaallah” dememişti. Ancak “inşaallah” kavlini diliyle söylememiş olması, kalben işini Allah’a bırakmadığı manasına gelmez. Zira bir peygamberin, işini kalben dahi Allah’a bırakmaktan yana gaflette

bütün hanımları hamile kalırdı ve Allah yolunda cihad eden birer süvari doğururdu.”[30]

bulunduğu düşünülemez. Çünkü ismet, bütün peygamberlerde bulunan bir sıfattır. Dolayısıyla burada Süleyman *aleyhisselam*’ın “inşaallah” kelimesini telaffuz etmeyi unutmuş olması söz konusudur.

30 Buhari 7469, Müslim 1654.

23

"İNŞAALLAH" DE

Bir adama, "Nereye gidiyorsun?" diye sordular, "Hayvan pazarına gidiyorum, bir eşek alacağım." dedi.

Oradakilerden biri, "'İnşaallah' de." diyerek onu uyardı. O ise "İstisnaya ("İnşaallah" demeye) ne gerek var! Para cebimde, eşek de hayvan pazarında." dedi.

Adam, hayvan pazarına gittiğinde parası çalındı. Bu yüzden geri döndü.

Ona, "Ne yaptın?" diye sordular. O da "İnşâllah param çalındı." diye cevap verdi.[31]

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Hiçbir şey için, 'Ben bunu yarın yapacağım.' deme! Ancak 'İnşâallah (Allah dilerse yapacağım)' **de. Unuttuğun zaman Rabbini an ve 'Umarım Rabbim bana, doğruya bundan daha yakın yolu gösterir!' de."** (Kehf, 23-24)

31 İmam Ebu'l-Kasım Hüseyin el-İsfehânî *rahimehullah* (ö. 502), *Muhâdarâtu'l-Üdebâ*, s. 212.

24

BENİM KİTABIMI DA REHİN BIRAKMANDAN KORKARIM

Adamın biri, bir başkasından ödünç bir kitap istemişti.

Kendisinden kitap istediği kişi, "Bir rehin almadan kitap ödünç vermemeye yeminliyim." dedi.

Adam da "Bu kitabı filandan ödünç almıştım. Onu sana rehin bırakayım." dedi.

Bunun üzerine diğeri, "Onun kitabını rehin bıraktığın gibi benim kitabımı da rehin bırakmandan korkarım." dedi.[32]

---

32 Hafız Ebu Bekir Ahmed b. Ali b. Sâbit el-Hatîb el-Bağdadî (ö. 463), *Takyîdü'l-'İlm*, s. 149.

25

İSLAM MELÎKLERİNİN OYUN VE EĞLENCESİ

Tarihçi İbni Esir el-Cezerî *rahimehullah*, ölmeden iki yıl önce yazdığı satırlarda, Müslümanların içinde bulundukları kötü durumu anlatmış, İslam melîklerinin hâllerini gözler önüne sermiştir. O, 628 yılında yaşanan hadiseleri yorumlarken şunları söylemiştir:

Allah Teâlâ tabiî ki kendi katından gönderdiği bir zaferle İslam'a ve Müslümanlara yardım eder. Ancak İslam melîklerinde cihada da dine de yardım etmek konusunda bir istek olduğunu görmüyoruz. Bilakis her bir melîk; oyunla, eğlenceyle ve yönettikleri insanlara zulmetmekle meşgul. Bence düşmandan çok bundan korkulması gerek. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"İçinizden sadece zulmedenlere erişmekle kalmayacak olan bir fitneden sakının." (Enfal, 25)[33]

33 "İbni Esir el-Cezerî" ismiyle ma'rûf İzzeddin Ebu'l-Hasen Ali b. Muhammed el-Cezerî el-Musulî *rahimehullah* (ö. 630), *el-Kâmil Fî't-Tarîh*, 10/491.

26

BARIŞ YURDU BAĞDAD

Bağdad, dünyanın başkenti… diğer şehirler ise taşra…[34]

Harun Reşid *rahimehullah*'ın hilafet günlerinde, dünya üzerinde görkem ve ihtişam bakımından Bağdad'a denk bir şehir yoktu.

Birçok âlimin ve mühim şahsiyetin orada yaşıyor olması, gerek eşrafının gerekse avamının (diğer beldelerinkinin aksine) hemen göze çarpıyor ve ayırt ediliyor olması bakımından Bağdad eşsiz bir şehirdi.

Büyüklüğüyle, evlerinin, yollarının, caddelerinin, mahallelerinin, çarşılarının ve sokaklarının çokluğuyla Bağdad eşsiz bir şehirdi.

Camileri, hamamları, hanları, güzel havası, tatlı suları ve serin gölgeleriyle Bağdad eşsiz bir şehirdi.

34 Ebu İshak İbrahim b. Muhammed ez-Zeccâc el-Bağdadî *rahimehullah* (ö. 311), *Mu'cemu'l-Buldan*, 1/461.

Yazı ve kışı mutedildi, baharı ve güzü insana sağlık verirdi. Sâkinlerini saran daha birçok güzelliğiyle Bağdad eşsiz bir şehirdi.

Bu belde, Harun Reşid'in hilafeti zamanında imar bakımından en ileri dönemini, sâkinleri için en güzel günlerini yaşadı. Öyle ki o günlerde Bağdad rahat ve huzur coğrafyası, süt annelerin barınağı, verimli otlakların ve su kaynaklarının diyarı oldu.

Ancak sonraları bazı fitneler ortaya çıktı; halk, sıkıntı üstüne sıkıntı yaşadı. Bağdad harap oldu ve orada meskûn olanlar orayı bırakıp gitti.

Her yönden gerileme yaşasa da bakımsız kalsa da Bağdad; mâzimizde, yaşadığımız bu asırdan önce bütün şehirlerden çok daha farklı, diğer beldelerden çok daha mümtaz bir yeri vardı.[35]

35 İmam Hafız Ebu Bekir Ahmed b. Ali b. Sâbit el-Hatîb el-Bağdâdî (ö. 463), *Tarihu Bağdad-Medinetü's-Selâm ve Ahbâru Muhaddisîhâ ve Zikru Kuttânihâ'l-Ulemâ Min Ğayri Ehlihâ ve Vâridîhâ*, 1/440.

27

DİNLERİ VE DÜNYALARI HUSUSUNDA MÜSLÜMANLAR İÇİN FAYDALI OLAN ŞEY NEDİR?

Tecrübe sahibi olanlar bilirler ki zımmî Yahudiler ve Hıristiyanlar ile münafıklar, kendi dindaşlarına, her zaman Müslümanların haberlerini ve onların vakıf oldukları sırlarını yazarak bildirmişlerdir. Hatta zimmîlerin kendi dindaşlarına verdikleri haberler neticesinde Müslümanlar, Tatar beldelerinde yakalanıp tutuklanmışlar ve başlarına değişik musibetler gelmiştir.

❊ Meşhur bir beyitte şair şöyle demiştir:

"Bütün düşmanların bir gün dostluğu
umulur da
Din uğruna sana düşmanlık eden asla."

Bu ve benzeri sebeplerden dolayı zımmîlerin Müslümanları yönetme makamında olmaları yasaklanmıştır. Ayrıca zımmîlerin, kendilerini (konum ve mevki bakımından) güçlendirecek kim-

selerin hizmetinde görev almaları da yasaklanmış, kendilerine tecrübe sağlayacak bir Müslümanın hizmetinde çalışmaları men edilmiştir.

Bilakis onların, ancak kendilerinden daha kifâyetsiz kimselerin yanında çalıştırılmaları gerekir (ki böylece Müslümanların tecrübelerinden yararlanıp güçlenmesinler).

❀ ***Müslümanlara dinleri ve dünyaları hususunda fayda verecek olan ilke şudur:***

Az olan helal bereketlidir; çok olan haram ise kaybolup gider. Zira Allah Teâlâ haramı telef eder.[36]

36 Şeyhülislam İbni Teymiyye *rahimehullah* (ö. 728), *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 16/283.

28

BU FELAKETLER ANCAK BAZI GÜNAHLARI SEBEBİYLE BAŞLARINA GELMİŞTİR

İbni Kesir, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*'de şöyle demiştir:

"…Ben de dedim ki: Ondan sonra günümüze kadar da hep aynısı yaşanmıştır. Özellikle de Bağdad'ın halifesini aşağılayan, âlimlerini küçük düşüren, evlerini harap eden ve meskenlerini yıkan Hülâgu b. Tuluy b. Cengiz'in zamanında…

O Hülagu ki (şehri zaptettiği) o yıl Bağdat'ın saraylarını yerle bir etmiş, eşrafıyla avamıyla halkını kırıp geçirmiş, mallarına el koymuştur.

Hem gelecek hem de geçmiş nesillerin değerlerini gasbetmiş, onlara miras olarak arttıkça artan bir hüzün bırakmıştır.

Bağdad'da yaptığı zulümleri diğer beldeler için bir örneğe, öğrenen ve ders çıkarabilenler için bir ibrete, selîm akıl sahipleri için de acı bir hatıraya dönüştürmüştür.

❀ *Bağdad'ın başına bu felaketler;*

- Kur'ân tilavetinin yerini şarkılar, nağmeler, şiir okumaları ve benzeri şeyler aldıktan sonra...

- Nebevî hadis dinlemelerinin yerini Yunan felsefesi dersleri, kelamî metotlar ve Karmatî tevilatlar aldıktan sonra…

- Âlimlerin yerini tabipler, Abbasî halifelerinin yerini şerli idareciler, liderlik ve asaletin yerini bayağılık ve rezillik aldıktan sonra…

- İlimle meşgul talebelerin yerini cehâlet ve aylaklık; fıkıh, hadis ve rüya tabiri ilimlerinin yerini tevşih, dûbeyt ve mevâliyyâ[37] aldıktan sonra gelmiştir.

Ve bu felaketler ancak onların bazı günahları sebebiyle başlarına gelmiştir.

"Senin Rabbin, kullara zulmedici değildir." (Fussilet, 46)[38]

---

37 Tevşîh ve mevâliyyâ Arap edebiyatına, dûbeyt de Fars edebiyatına ait şiir türleridir. (mütercim).

38 Hafız İmâdüddin Ebu'l-Fidâ İsmail b. Ömer b. Kesir el-Kuraşî ed-Dimeşkî *rahimehullah* (ö. 774), *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 13/297.

29

MISIR'DAKİ UBEYDÎLER DEVLETİ GERÇEĞİ

Şeyhulislam İbni Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir:

Kahire iki yüz sene kadar, o devletin[39] emîrlerinin idaresinde İslam şeriatından uzak kalmıştır. Kendilerini dışarıya Rafızî gibi gösterseler de içyüzleri İsmailî, Nusayrî ve Batınî Karmâtî'ydi.[40]

39 Ubeydîler veya Fatımîler ismiyle bilinen devlet...

40 Rafızî: (Sapık fırkalar arasında) bilinen en meşhur fırkadır. Sapıklıkları açıktır. Onlar, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ehl-i beyti hakkında aşırıya gitmişlerdir. Onun zevcelerine, damatlarına ve diğer sahabîlere eziyet etmişler ve onları tekfir etmişlerdir. Böylece dinin aslını yok edecek Batınîliğe ve Zındıklığa kapı açmışlardır.
İsmailî: İslam dairesinin dışında bâtınî ve kafir bir fırkadır. Bu sapık fırka kendini İsmail b. Cafer es-Sadık b. Muhammed b. Bakır b. Ali b. Zeynelabidin'e (Allah onlara rahmet etsin) nispet eder.
Nusayrî: Bunlar, Ebu Şuayb b. Muhammed b. Nusayr'ın yolunu takip eden ve Ali *radıyallahu anh*'ın ilah olduğunu söyleyen kimselerdir.

Nitekim bu fırkaya reddiye olarak tasnif ettiği kitabında Gazalî *rahimehullah* onlar hakkında şöyle demiştir:

"Mezheplerinin zahiri Rafızîlik, batını ise katıksız küfürdür. İslam tâifelerinin; gerek âlimleri gerek melîkleri ile Hanefî, Mâlikî, Şâfiî ve Hanbelîlerin ve diğer tâifelerin tamamı bunların İslam şeriatının dışına çıkmış oldukları ve onlarla savaşmanın caiz olduğu hususunda ittifak etmiştir.

Bununla birlikte (iddia ettikleri) nesepleri batıldır ve ataları Ubeydullah b. Meymun el-Kaddâh, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ehl-i beytinden değildir."

Bu hususta âlimler pek çok kitap te'lif etmiştir. Örneğin Hanefîlerin imamı Şeyh Ebu'l-Hasen el-Kudûrî, Şâfiîlerin imamı Şeyh Ebu Hamid el-

---

Karmâtî: Bunlar "Karmat" ismiyle meşhur Hamdan b. el-Eş'as'ın yolunu takip eden kimselerdir. Hakikatte Yahudilerden ve Hıristiyanlardan daha kafirdirler. Hatta Rahman'ı inkar edenlerin en azılısı onlardır. Yalancı bir adamın peygamberliğini savundukları hâlde zahirde Müslüman olduklarını iddia etmektedirler.

İsferâyinî, Hanbelîlerin imamı Kadı Ebu Ya'la ve Mâlikîlerin imamı Ebu Muhammed b. Ebu Zeyd gibi âlimler Gazalî'yle aynı noktalara şahitlik etmişlerdir.

Kadı Ebu Bekir b. Tayyib, sırlarının üstündeki örtüyü açmak için Batınî Karmâtîlerin mezhebi hakkında bir kitap tasnif etmiş ve bu kitabına *Keşfu'l-Esrâr ve Hetkü'l-Estâr / Sırların Açılması ve Perdelerin Yırtılması* adını vermiştir.

İslam beldelerinde yaşayan İsmailî, Nusayrî, Dürzî[41] ve benzeri güruhlar ile onlara tâbi olan diğerleri, Müslümanlarla savaşlarında Tatarlara[42] yardım ettiler. Hülagu'nun veziri Nâsır et-Tûsî[43]

41 Ubeydîler tarafından kurulan Batınî bir fırkadır. Muhammed b. İsmail b. Dürzî'ye nispetle bu isimle anılmıştır.

42 Türk milletinin bir kolu olan Acem topluluklardır. Orta ve Doğu Asya'dan gelmişlerdir. Müslüman olmadan önce putperest idiler.

43 Muhammed b. Muhammed b. Hasen Nasîru'ş-Şirk(!) Şeyhulislam, müslümanların Bağdad'da yaşadıkları felaketle bu kişi arasında irtibat kurmuştur. Bu adam, halifeyi, kadıları, fakihleri ve muhaddisleri öldürmüş;

bunların imamlarından biriydi. Müslümanlara ve Müslümanların yöneticilerine düşmanlıkta insanların en azgınları bunlardır. İkinci sırada da Rafızîler gelir.

Bu Rafızîler de Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'le savaşan Tatarlara ve Hıristiyanlara yardım etmişlerdir.

(Şu hadise bu konuda bir örnektir:) Akdeniz sahilinde yaşayan Rafızîlerle Franklar[44] arasında ateşkes vardı. (Rafızîler iki tarafla da ticaret yapıyor,) Müslümanların atlarını ve silahları (o dönemde Haçlıların elinde olan) Kıbrıs'a götürüyorlar(ve satıyorlar)dı. Sayısını Allah'tan başkasının bilemeyeceği kadar atı, silahı ve köleyi Kıbrıs'a götürdüler.

Bir yandan da deniz kenarında yirmi gün boyunca pazar kurdular ve orada Kıbrıs halkının lehine çalışarak onlara at ve silah sattılar. Böylece

---

filozofları, müneccimleri, sabiîleri ve büyücüleri korumuştur.

44 İlk dönem İslam tarihçileri Haçlılara "Frank" diyordu. (mütercim).

Müslümanları arkadan vurup harcadılar! Ayrıca Tatarların gelişi de onları mutlu etmişti.

İşte onlar ve bu lanetli mezhebin diğer mensupları, -misal olarak- Cezîn ile etrafında ve Cebeliâmil bölgesinde meskûn olanlar, ayrıca sultanın gulamları (özel birlikleri) ve ordusu(ndaki Rafızîler), Müslümanlar Tatarlara karşı zafer kazandığında üzülüp yas tutar; ama Tatarlar Müslümanlara karşı zafer kazandığında mutlu olurlardı.

Tatarlara, halifenin ve Bağdad halkının katledilmesi fikrini veren de yine bu mezheptendi.

Öyle ki halifenin veziri İbni Alkamî er-Rafızî, Müslümanlar aleyhine bazı entrikalar çevirmiş, Tatarlarla mektuplaşmış, onları hile ve aldatmacalarla Irak topraklarına sokmuş ve insanları onlarla savaşmaktan alıkoymuştur.[45]

45 Şeyhulislam Takiyüddin Ebu'l-Abbas Ahmed b. Abdulhalim b. Abdusselam el-Harranî *rahimehullah* (ö. 728), *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 27/235-237.

30

MISIR'DAKİ BÜYÜK KITLIK

Sene 597… Âdil melîk Ebu Bekir b. Eyyub'un sultan olmasının birinci senesiydi. O sene Nil'in suyu çok azaldı.

Bu durum İslam'ın Mısır'a girişinden beri görülmüş bir şey değildi.

İmâd el-Katib el-İsfahanî bu konuda şöyle demiştir: "597 yılında hayat pahalılığı iyice arttı, belalar çoğaldı, kıtlık zuhûr etti, insanlar arasında birlik bozuldu. Güçlüler helâk olup gitti, güçsüzlerin hâlinin siz düşünün! Şişmanlar cılışlaştı, zayıfların hâlinin siz hesap edin! Halk ölüm korkusuyla evlerini bırakıp çıktı. Mısır halkı şehirlerde darmadağın oldu. Dul kadınların kendilerini kumlara gömdüğünü gördüm. Ağır yük altında göğüsleri üzerinde sürünen develer gördüm. Sahilde duran ve içlerinde erzak bulunan Frank gemilerinden, aç insanlar yiyecek aşırıyordu."

Daha önce sadece Fatımîler Devleti zamanında bir kez olmuştu.[46] O zamanda Nil'den geriye çok cılız bir su kalmıştı.

O sene Mısır'da pahalılık arttı, veba yayıldı. İnsanlar Mağrib, Hicaz, Yemen ve Şam'a kaçtı. Parça parça dört bir yana dağıldı.

Ebu Muzaffer şunları anlatmıştır: "Bir kimse küçük yaştaki çocuğunu keserdi. Çocuğun annesi de çocuğunun etini pişirmede ve kızartmada kocasına yardım ederdi. Sultan, böyle yapan bir grup insanı yakarak cezalandırdığı hâlde yine de bundan vazgeçmemişlerdi. Adamın biri çok sevdiği bir arkadaşını evine çağırır, sonra onu boğazlar ve

46 Fatımîler devrinde Nil'in suyunun azalması 457 senesinde Mustansır zamanında olmuştur. Mustansır Billah, Ubeydî Fatımî Devleti'nin Mısır'daki beşinci, Mağrib'te kurulduğu günden itibaren ise sekinci halifesidir. Döneminin en bilinen hadisesi "Mustansır Kıtlığı" veya tarih kitaplarında bilinen ismiyle "Büyük Kıtlık"tır. Mısır'da yedi sene boyunca görülen açlık ve yıkıma bu isim verilmiştir. Bu mihnet 457 ile 464 (m. 1065 ile 1071) seneleri arasında yaşanmıştır.

yerdi. Hatta (kendilerini tedavi etmeye gelen) tabiplere dahi böyle yaptılar.[47]

Ölen insanların cesetleri ve hayvan leşleri ortadan kaybolurdu.[48] Yoldan geçen çocukları kaçırıp yerlerdi.

Sultan kısa bir zaman zarfında iki yüz yirmi bin kişiyi kefenletmişti. Doğuda ve batıda, Hicaz'da ve Şam'daki yollar insanların çürümüş cesetleriyle dolmuştu. İskenderiye Camisi'nin imamı her bir günde yedi yüz cenaze namazı kılmıştı."[49]

47 Yani insanlar, hastalarına bakması için tabip çağırır, sonra onu öldürüp yerlerdi.
48 Bunun nedeni, halkın cesetleri ve leşleri yemesiydi.
49 Cemaleddin Ebu'l-Mehâsin Yusuf b. Tağrîberdî el-Atabekî *rahimehullah* (ö. 874), *en-Nücûmu'z-Zâhire Fî Mülûki Mısr ve'l-Kahire*, 6/156.

31

MISIR'DAKİ BÜYÜK PAHALILIK

İbni Kesir *rahimehullah*, tarih kitabı *el-Bidâye ve'n-Nihâye*'de, 462 yılında Müslümanların yaşadığı büyük yoksulluğu şöyle anlatmıştır:

O yıl Mekke emîri malî sıkıntı yüzünden Ka'be'nin örtüsündeki, oluğundaki ve kapısındaki altınları söküp dirhem ve dinar bastırdı. Medine emîri de Mescid-i Nebevî'deki kandillerden aynı şeyi yaptı.

O yıl kıtlık Mısır'da daha çok hissedildi. Halk çürümüş cesetleri, hayvan leşlerini ve köpekleri yediler. Bir köpek beş dinara satılıyordu. İnsanlar, ölen bir filin leşini yemişlerdi.

Mısır'da hayvan tükendi. Öyle ki Mısır emîrinin elinde sadece üç at kaldı. Oysa bundan önce çok sayıda atı ve binek hayvanı vardı.

Bir gün vezir, katırdan indi. Hizmetçisi açlıktan öyle zayıflamıştı ki katırla ilgilenmedi. Bunun üzerine üç kişi katırı çaldı ve kesip yedi. Daha son-

ra yakalanıp asıldılar. Sonra bu adamların yalnız kemikleri kalmıştı. Zira halk bu üç kişinin cesedini yemişti.

İnsanlar, çocukları ve kadınları öldürerek baş, ayak ve ellerini gömüp etlerini satan bir adamı yakaladılar. Onlar da bu adamı öldürdüler ve etini yediler.

Bedevîler yiyecek getirir ve bunları şehrin dışında satarlardı. Getirdikleri şeylerin çalınmaması veya zorla ellerinden alınmaması için şehre girmeye cesaret edemezdi.

İnsanlar, cenazelerini gündüz vakti defnetmekten korkardı. Kabirler açılıp cenazeler yenmesin diye onları geceleyin gizlice defnederlerdi.

Mısır emîri mecbur kalarak birçok kıymetli eşyayı sattı. Bunlar arasında on bir bin zırh, yirmi bin süslü kılıç, seksen bin parça büyük kristal ve yetmiş beş bin parça kadîm hâlis ipekli kumaş vardı.

Ayrıca kadın ve erkek kıyafetleri ile benzerî birçok şey ucuz fiyata satıldı.

Yine birçok gayrimenkul, değerinin çok altında bir bedel karşılığında elden çıkarıldı. Satılan bu değerli eşyalar arasında halifeye ait eşyalar da vardı ki bunlar Besâsîrî Vak'ası'nda Bağdad'dan ele geçirilmişti.

Öte yandan yine o yıl Sultan Alparslan tarafından halifeye bazı hediyeler gönderildi. Bunlar içinde üzerlerinde veliahtın (halifenin oğlunun) isminin basılı olduğu dinar ve dirhemler vardı.

Alparslan bunlar haricindeki paraların kullanılmasını yasakladı. Bu paralara "emîrî" ismini verdi.

Aynı yıl Mekke emîri, Sultan Alparslan'a mektup yazdı. Mektup, Alparslan Horasan'dayken ona ulaştı. Emîr, Sultan'a, Mekke'de Mısırlılar (Fatımîler) adına okutulmakta olan hutbenin, artık Halife Kâim Biemrillah adına okutulmaya başlandığını haber veriyordu.

Ayrıca Sultan Alparslan'a otuz bin dinar ve hil'at-i seniyye gönderdi ve bundan sonra her yıl ona on bin dinar göndermeye devam etti.

O yıl Amîdü'd-Devle İbni Cehîr,[50] Rey'de Nizamülmülk'ün kızıyla evlendi.

Yine o yıl Ebu'l-Ganâim el-Alevî[51] insanlarla birlikte haccetti.[52]

50 Bağdad'daki Abbasî halifesinin veziri (mütercim).

51 Ebu'l-Ganâim Muammer b. Muhammed el-Alevî, Selçuklular zamanındaki hac emîrlerinden biridir. (mütercim).

52 Hafız İmâdüddin Ebu'l-Fidâ İsmail b. Ömer b. Kesir el-Kuraşî ed-Dimeşkî *rahimehullah* (ö. 774), *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 6/109-110.

32

O HIRİSTİYAN ÖLDÜ, VESSELAM!

Şeyhulislam İbni Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir:

Allah'a hamd olsun ki Müslümanlar onlara (Hıristiyanlara) muhtaç değildir.

Bir keresinde Halid b. Velid *radıyallahu anh*, Ömer b. Hattab *radıyallahu anh*'a bir mektup yazarak "Şam'da Hıristiyan bir kâtip var. Şam'ın vergisi ancak onun vasıtasıyla toplanabiliyor." demişti.

Hz. Ömer (ona cevaben) yazdığı mektupta, "O adamı çalıştırma!" dedi.

Halid b. Velid, "Onu çalıştırmaya mecburuz." cevabını verdi.

Hz. Ömer yine, "Onu çalıştırma!" diye yazdı.

Halid b. Velid, "Onu çalıştırmazsam mal zâyi olur." dedi.

Bunun üzerine Hz. Ömer *radıyallahu anh*, "O Hıristiyan, öldü. Vesselam!" diyerek meseleyi bitirdi.

* *Sahih*'te rivayet edildiğine göre bir müşrik, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte savaşmak amacıyla onun yanına geldi.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ise ona, *"Ben kesinlikle bir müşrikten yardım istemem."* buyurdu.[53]

53 Şeyhülislam İbni Teymiyye *rahimehullah* (ö. 728), *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 27/643, (Bkz: Ebu Davud, 2372).

33

FATIMÎLER ZAMANINDA SAHABEYE DİL UZATILDI

Müstansır Billah Mead, 487 senesinin Zilhicce ayında öldü. Öldüğünde neredeyse yetmiş yaşındaydı.

Onun zamanında sahabeye dil uzatılması iyice yaygınlaştı. Sünnet garip kaldı, gizlenir oldu. Hatta Hafız Ebu İshak el-Hebbel'in hadis rivayet etmesini yasakladılar ve onu tehdit ettiler.

Bu sebeple de Ebu İshak, hadis rivayet etmekten kaçındı.[54]

54 İmam Hafız Şemsüddin Muhammed b. Ahmed b. Osman ez-Zehebî et-Türkmânî (ö. 748), *Siyeru A'lâmu'n-Nübelâ*, 1/99.

34

İHANET, DAMARLARINDA AKIYOR

Şeyhulislam İbni Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir:

İslam'ı bilenler, Rafızîlerin din düşmanlarından yana olduklarını da bilirler. Bunlar Kahire'yi yönettikleri zamanlarda (Fatımî Devleti zamanında) yine bir Yahudiyi ya da Hıristiyan bir Ermeni'yi vezirlik makamına getirmişlerdi.

Bu Hıristiyan Ermeni vezir sayesinde Hıristiyanlar güç kazandılar ve Mısır topraklarında, bu münafık Rafizî devletinde birçok kilise inşa ettiler.

(Kahire'deki) iki saray arasında, "(Sahabeye) lanet eden ve söven, dinarı ve irdebi[55] hak eder." çağrısı yükseliyordu.

Fatımîler zamanında Hıristiyanlar Şam sahillerini Müslümanlardan aldılar. Nureddin Zengî ve

55 Eskiden hububat ölçmede kullanılan bir hacim ölçüsü birimi (mütercim).

Selahattin tekrar fethedene kadar bu topraklar onların elinde kaldı.

Yine onların zamanında Franklar Bilbîs'e kadar geldi. Fatımîler onlara yardım ettiler. Onlar, münafık olduğu için böyle yaptılar. Hıristiyanlar da Fatımîlere yardım etti. Oysa Allah, Hıristiyanları dost edinen bu münafıklara yardım etmeyecekti.

Bu münafıklar önce Nureddin Zengî'ye bir elçi gönderip (Franklara karşı) ondan yardım istediler. Nureddin Zengî de kardeşinin oğlu Esedüdiddin (dinin aslanı) Selahattin'i göndererek onlara yardım etmek istedi.

Mücahit gaziler Mısır'a ayak basınca Rafızîler bu sefer (saf değiştirip) Hıristiyanlarla birlikte hareket ederek Müslüman mücahitlerle savaşmaya yeltendiler. Herkesçe bilinen birtakım hadiselerin neticesinde Selahattin, Fatımîlerin lideri Şavur'u öldürdü.

İşte o andan itibaren, o diyarlarda İslam'ın ve Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'in şiarları üstün oldu. Buhari ve Müslim gibi Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve*

sellem'in hadislerinin yazılı olduğu kitaplar okunmaya, imamların mezhepleri anılmaya ve raşid halifelerden hoşnutlukla bahsedilmeye başlandı.

Bundan önce Allah'ın kullarının en şerlileri bunlar (Fatımîler) idi. Bazıları yıldızları gözlemliyor ve onlara ibadet ediyordu. Bazıları ise ahirete, cennete ve cehenneme iman etmeyen zındık Dehrîler[56] idi. Bunlar namazın, zekatın, orucun ve haccın farziyetine de iman etmezlerdi.

Aralarında (diğer fırkalara nispeten) en iyileri Rafızîlerdir ki onlar da kıble ehlinin en şerlileridir.[57]

56 Âlemin ezelî olduğunu, bir yaratıcısının olmadığını savunan ve ahireti inkâr eden materyalist felsefe akımına mensup kimseler (mütercim).

57 Şeyhulislam Takiyüddin Ebu'l Abbas Ahmed b. Abdulhalim b. Abdusselam el-Harranî *rahimehullah* (ö. 728), *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 26/279-280.

35

LANETLENMİŞ TOPLULUK

İbni Kesir *rahimehullah*, Vezir İbni Alkamî'yi şöyle anlatmıştır:

Bu adam, İslam'a ve Müslümanlara karşı beslediği kötü niyetini gizleyen pis bir Rafızî'ydi. Mu'tasım'ın hilafeti zamanında, diğer vezirlerin görmediği kadar hürmet ve itibâr gördü.

İslam'a ve Müslümanlara karşı Tatarlardan ve Hülagu'nun adamlarından yana oldu. Neticede İslam'a ve Müslümanlara büyük zararlar verdi.

Ancak daha sonra, yandaşları olduğu Tatarlar tarafından aşağılandı ve zillete maruz kaldı. Allah'ın örttüğü perde üzerinden kalktı (gizli niyetleri aşikâr oldu) ve dünya hayatında aşağılanmayı tattı. Ahiret azabı ise daha şiddetli ve daha süreklidir.

Bir kadın, onu zelîl ve aşağılanmış bir hâlde gördü. Tatarların Bağdad'ı işgal günlerinde bir ata bindirilmişti. Adamın biri atına vurarak onu bir

yere götürüyordu. Bu sırada kadın, İbni Alkamî'nin yanına gelerek şöyle dedi:

"Ey İbni Alkamî! Abbasoğulları sana hiç böyle muamele eder miydi?"

Kadının cümlesi İbni Alkamî'nin kalbine saplandı. Ölene kadar aldatılmış bir kimse olarak keder, fakirlik, aşağılanma ve zillet içinde evinden çıkmadı. Öldüğünde altmış üç yaşındaydı. Rafızî kabristanına gömüldü.

On dört yıl vezirlik yapmış olan bu adam, sonraları hem Tatarlardan hem de Müslümanlardan, tasvîr etmekten aciz kalacağımız tahkir edici nice sözler işitti ve aşağılayıcı nice muameleler gördü. [58]

---

58 Hafız İmâdüddin Ebu'l-Fidâ İsmail b. Ömer b. Kesir el-Kuraşî ed-Dimeşkî *rahimehullah* (ö. 774), *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 13/213.

36

ABBASÎ DEVLETİ NEDEN YIKILDI?

İbni Kesir *rahimehullah*, Abbasî Devleti'nin Tatarlar tarafından yıkılmasının sebeplerini ortaya koymaya çalışırken şunları ifade etmiştir:

Benî Ümeyye, İslam beldelerinin ve ana merkezlerinin tamamına söz geçirmeye muktedir olmuşken, Benî Abbas İslam beldelerinin hepsi üzerinde hâkimiyet kuramadı.

Sözgelimi Mağrib (Endülüs) beldeleri Benî Abbas'ın hâkimiyet alanından çıkmıştı.

Mağrib'i ilk zamanlar, Benî Ümeyye'nin bakiyesi olan ve AbdurrahBman b. Muaviye b. Hişam b. Abdülmelik'in neslinden gelen sultanlar yönetti.

Mağrib'in yönetimini uzun zaman sonra onları deviren başka sultanlar ele geçirdi.

Abbasî devleti; Mısır'da kurulan Fatımîlerle, batıda kurulan başka devletlerle ve Mağrib'te kurulan bu devletle aynı zamanı paylaştı.

Şam şehirleri dahi bir süreliğine Abbasîlerin kontrolünden çıktı. Yine Harameyn bölgesi de (Fatımîlerin idaresine girerek) uzun süre Abbasilerin hâkimiyetinden ayrı kaldı.

Horasan ve Maverâünnehir toprakları da Abbasîlerden koparılarak bir devletten diğerine sultanlar arasında el değiştirip durdu. Neticede halifenin elinde Bağdad ile bazı Irak şehirlerinden başka bir yer kalmadı.

Bu; Abbasî hilâfetinin zayıflığı, halifelerin, nefsânî arzularını tatminle meşgul olmaları ve zamanlarının çoğunu mal biriktirmek için harcamalarının bir sonucuydu.

Nitekim bunlar, tarih ve tabakât kitaplarında uzunca anlatılmıştır.[59]

59 Hafız İmâdüddin Ebu'l-Fidâ İsmail b. Ömer b. Kesir el-Kuraşî ed-Dimeşkî *rahimehullah* (ö. 774), *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 7/206.

37

YAHUDİLER YALANCI VE HAİN BİR TOPLULUKTUR

Abdullah b. Ömer *radıyallahu anhuma*'dan şöyle rivayet edilmiştir:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Hayber halkıyla[60] savaştı. Neticede bunlar kendi kalelerine sığındılar. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onların tarlalarını ve hurmalıklarını ele geçirdi.

Bunun üzerine Yahudiler, binek hayvanlarının taşıyabilecekleri kadar eşya alıp Hayber'den çıkmak, altın ve gümüşlerini ise Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e bırakmak şartıyla sulh yaptılar.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, (altın, gümüş ve ziynet eşyası olarak değerli) hiçbir şeyi gizlememelerini şart koşmuştu. Şayet gizlerlerse verilen emân ve yapılan anlaşma bozulacaktı. Ancak onlar, Huyey bin Ahtab'a ait olan ve içinde para ve ziy-

60 Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Hayber Yahudileriyle hicrî yedinci senede savaşmıştır.

net eşyalarının bulunduğu bir tulumu sakladılar. Huyey,[61] bunu Nadiroğulları Medine'den çıkarıldığı zaman Hayber'e getirmişti.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Huyey'in amcasına, *"Huyey'in Nadiroğullarından getirdiği tulumu ne yaptınız?"* diye sordu.

O, "Geçimler ve savaşlar onları tüketti." diye cevap verdi.

Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ona, *"Aradan geçen zaman az,* (gizlediğiniz) *mal ise bundan daha fazladır.* (Yani bu kadar az bir zamanda o kadar mal tükenmez.)*"* dedi.

Sonra onu Zübeyr bin Avvam'a teslim etti. Zübeyr onu sıkıştırdı. Huyey'in daha önce girdiği bir harabe vardı. Amcası dedi ki:

"Ben Huyey'i şuradaki harabenin etrafından dolaşırken gördüm."

---

61 Huyey bin Ahtab, Hayber'in fethinden önce öldürülmüştür. Bu adam, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Nadiroğullarını Medine'den çıkardığı zaman, içinde Nadiroğullarına ait ziynet eşyalarının olduğu bir tulumu yanına almıştı.

Sahabîler oraya gittiler, harebenin etrafını araştırdılar ve tulumu harebenin içinde buldular.

Sonra Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, (anlaşmayı bozdukları için) Ebu Hukayk'ın iki oğlunun boynunu vurdurdu.[62] Bunlardan biri Safiyye bt. Huyey b. Ahtab'ın kocasıydı.[63]

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, onların kadınlarını ve çocuklarını da esir aldı. Anlaşmayı bozanların mallarını Müslümanlara dağıttı.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* onları Hayber'den çıkarmak isteyince Yahudiler, "Ey Muhammed! Bizi bırak, şu Hayber toprağında bulunalım. Onu işleyelim, gözetelim." dediler.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in de ashabının da Hayber'in tarla ve bahçelerine bakacak hizmetçileri olmadığı gibi kendilerinin de Hayber'in işlerini görmeye vakitleri yoktu. Bu sebeple tarla

62 Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Ebu Râfi' Abdullah b. Ebî Hukayk'ın boynunu vurdurdu. Bu adam Yahudilerin ileri gelenlerindendi ve büyük bir tüccardı.

63 Safiyye bt. Huyey'in öldürülen kocasının ismi Kinane b. Ebî Hukayk'tı. (mütercim).

ve bahçelerden elde edilecek mahsullerin yarısının Müslümanların olması şartıyla Hayber'i onlara bıraktı. Ancak bu anlaşma, Rasullah *sallallahu aleyhi ve sellem* istediği zaman son bulacaktı.

Abdullah b. Revâha her sene onların yanına gider, çıkan mahsulü -tahminen- ikiye böldükten sonra istedikleri yarıyı almakta onları serbest bırakırdı.

Onlar ise paylaşımda çok titiz davrandığı için onu Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e şikayet etmişlerdir.

Bir keresinde (kendilerine hak ettiklerinden daha fazla mahsul vermesi için) ona rüşvet teklif ettiler. Abdullah b. Revâha ise onlara şöyle cevap verdi:

"Ey Allah'ın düşmanları! Bana haram mı yedireceksiniz? Vallahi ben, insanların bana en sevgilisinin (Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in) yanından sizin yanınıza geldim. Siz ise bana maymunlardan ve domuzlardan daha sevimsiz, daha iğrençsiniz! Benim size olan nefretim ve Rasûlullah *sallallahu*

aleyhi ve sellem'e olan sevgim yine de beni size adaletsizlik etmeye yöneltmeyecek."

Bunun üzerine Yahudiler, "İşte gökler ve yer bununla (bu adaletle) ayakta durur." dediler.

(Hadisin râvisi) Abdullah b. Ömer, sözlerine şöyle devam etti:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Safiyye (ile gerdeğe girdiğinde) onun gözünde bir tokat izi gördü ve *"Ey Safiyye! Bu tokat izi nedir?"* diye sordu.

O şöyle cevap verdi: "Başım İbni Ebî Hukayk'ın kucağında olarak uyuyordum. Rüyamda ayın kucağıma düştüğünü gördüm.

Rüyamı ona anlatınca 'Yesrib'in hükümdarıyla mı evlenmek istiyorsun?' diyerek yüzüme bir tokat attı."

Safiyye şöyle demiştir: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, benim için insanların en sevimsiziydi. Kocamı, babamı ve erkek kardeşimi öldürmüştü. Ama benden özür diler ve bana, *'Baban Arapları bana karşı birleştirdi, şöyle şöyle yaptı.'* derdi. Sonunda bu kötü his benden uzaklaşıp gitti."

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, (Hayber mahsulünden) hanımlarının her birine her sene seksen vesk[64] hurma ve yirmi vesk arpa verirdi.

Hayber Yahudileri, Ömer b. Hattab zamanında Müslümanları aldattılar.

Abdullah b. Ömer'i bir evin damından aşağı attılar.

Bu olay üzerine Ömer b. Hattab *radıyallahu anh* (ashaba,) "Hayber'den hakkı olanlar gelsin de aralarında taksim edelim." dedi.

Böylece Hayber arazilerini hak sahibi olanların arasında taksim etti.

Yahudilerin lideri ona, "Bizi çıkarma, Hayber'de bırak. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ve Ebu Bekir'in bizi bıraktığı gibi burada kalalım." dedi.

Hz. Ömer de ona şöyle dedi:

"Yoksa sen, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sana verdiği sözün yanımda bir hükmünün kalma-

---

64 Altmış sa' veya yaklaşık 130 kilograma karşılık gelen bir ölçü birimidir. Bir sa', dört müddür. Bir müd de iki avuç dolusu miktarında bir ölçüdür.

dığını mı düşünüyorsun? Deven seni bir gün Şam tarafına sürdüğü zaman hâlin nice olacak!"

Sonra Hz. Ömer, Hudeybiye ehlinden olup Hayber'in fethine de katılmış olanlara Hayber arazilerini taksim etti.[65]

65 Allâme Hafız Ebu Hâtim Muhammed b. Hibbân b. Ahmed et-Temîmî el-Büstî *rahimehullah* (ö. 354), *Sahih-i İbni Hibbân Bi-Tertîbi İbni Balabân*, H. no: 5199.

38

SULTANLARIN YANINA GİTME!

* Musa b. İsmail şöyle demiştir:

Hammâd'ın, bir adama, "Bir sultan seni, kendisine İhlas sûresini okuman için çağırmış olsa bile onun yanına gitme!" dediğini işittim.

* Adem b. İyâs şöyle demiştir:

Hammâd b. Seleme'yi sultan davet etti. Bunun üzerine, "Onlara, (kendisini kastederek) kırmızı bir sakal götüreceğim, öyle mi? Hayır, vallahi yapmayacağım." dedi.

* İshak bin Tabbâ' şöyle demiştir:

Hammâd b. Seleme'yi şöyle derken işittim: "Allah rızasından başka bir gayeyle hadis öğrenen kimse kendini aldatmıştır."[66]

66 İmam, Hafız, Tarihçi Muhammed Ahmed b. Osman b. Kaymaz ez-Zehebî et-Türkmânî *rahimehullah* (ö. 748), *Târîhu'l-İslam ve Vefâyâtü'l-Meşâhîr ve'l-A'lâm*, s. 374.

39

HACDA NE KADAR HARCADIN?

Süfyan es-Sevrî[67] *rahimehullah*'ın şöyle dediği nakledilmiştir:

67 Şeyhulislam, hafızların imamı, zamanının amel eden âlimlerinin efendisi, hadiste emîrü'l-mü'minîn, mutlak müçtehid, âbid, zâhid, asrının örnek şahsiyeti Ebu Abdullah Süfyan b. Said b. Mesrûk es-Sevrî el-Kûfî (h. 79-161)… Zehebî, *Siyer* adlı kitabında onun hakkında şöyle demiştir: "Süfyan es-Sevrî; şeyhulislam, hafızların imamı ve zamanının amel eden âlimlerinin efendisidir. Ebu Hanife'nin kadılık vazifesini reddetmesi sebebiyle Abbasî halifesi Ebu Ca'fer el-Mansur'un zindanlarında vefat etmesinden sonra, Mansur, kadılık vazifesini Ebu Hanife'den sonra kimin üstlenebileceğini sordu, ona Süfyan es-Sevrî'yi işaret ettiler ve onun yeryüzünün en âlim kişisi olduğunu söylediler. Mansur, ona, kadılık yapmasının istediğini bildirmek üzere adam gönderince Süfyan es-Sevrî bu vazifeyi üstlenmekten kaçındı. Neticede 155 senesinde Kûfe'den ayrılıp Mekke'ye gitmek zorunda kaldı. Bunun üzerine Mansur dört bir yana münadiler gönderdi. Bunlar "Süfyan es-Sevrî'yi getiren kişiye on bin (dinar) var." diye nidâ ediyorlardı.

Minâ'da, Halife Mehdi'nin karşısına çıkarıldım. Ona alelâde bir selam verdim.

Mehdi, "Ey adam! Senden bir şey istedik, bizim istediğimizi yapmadın. Şimdi seni buraya getiren Allah'a hamd olsun. Haydi hacetin nedir, bize söyle!" dedi.

Ona şöyle dedim: "Yeryüzü zulüm ve adaletsizlikle doldu. Allah'tan kork, bu senin için ders olsun!"

Bunun üzerine başını öne eğdi. Sonra, "Bunu (zulmü) defetmeye gücüm yetmiyorsa ne yapayım?" dedi. "O zaman halifeliği bırak, başkası geçsin." dedim.

Yine başını öne eğdi ve tekrar, "Bize hacetini söyle." dedi.

"Muhacirin, ensarın ve onlara güzellikle tâbi olanların çocukları aç. Allah'tan kork. Onlara haklarını ver." dedim.

Ebu Cafer Mansur'unoğlu Mehdi yine başını öne eğdi. Bu sefer Ebu Ubeydullah, "Ey adam! Hacetini söyle bize." dedi.

Şöyle dedim: "Ne söyleyeyim? İsmail b. Ebu Halid bize şöyle rivayet etti: Ömer *radıyallahu anh* hac ibadetini yaptı.

Sonra da hazinedarına, 'Ne kadar harcadın?' diye sordu. O, 'On küsur dirhem' diye cevap verdi. Benim burada gördüğüm şeylere (harcanan paraya) ise dağlar dayanmaz."[68]

68 Hafız Ebu Nuaym Ahmed b. Abdullah el-İsfehânî *rahimehullah* (ö. 430), *Hilyetü'l-Evliya ve Tabakâtü'l-Esfiyâ*, 7/44-45.

40

HEPİNİZ DELİSİNİZ

Benî Teymullah kabilesinden bir grup insan, Benî Esed kabilesinden bir delinin yanına girdi. Onunla uzun süre eğlendiler. Sonra bu deli, onlara, "Ey Benî Teymullah! Ben sizden daha şanslı bir kabile tanımıyorum." dedi.

"Nasıl yani?" diye sordular.

Şöyle cevap verdi:

"Benî Esed'deki tek deli benim ve beni bağladılar. Siz hepiniz delisiniz ve içinizde bağlı kimse yok!"[69]

69 Ebu'l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed Ali el-Kuraşî el-Bağdâdî *rahimehullah* (ö. 597), *Ahbâru'z-Zırâf ve'l-Mütemâcinîn*, s. 46.

41

MUTLAKA ARALARINA DÜŞMANLIK VE NEFRET BIRAKILMIŞTIR

İbrahim b. Abdurrahman b. Avf *radıyallahu anh* şöyle demiştir:

Kisra'nın hazineleri Ömer b. Hattab *radıyallahu anh*'a getirildiği zaman Abdullah b. Erkam, "Bunları taksim etmemiz için beytü'l-mal'e dahil etmeye ne dersin?" diye sordu. Hz. Ömer, "Hayır vallahi! Bunlar hakkında karar verinceye kadar hiçbir eve dağıtmam." dedi.

Hazineleri mescidin ortasına koydu. Müslümanlar da bunları korumak için gece hazinelerin başında nöbet tuttu.

Sabah olunca Hz. Ömer hazinelerin üstündeki örtüyü açtı. Parıldayan kırmızı ve beyaz (altın ve gümüş) birçok kıymetli eşyayı görünce ağladı.

Abdurrahman b. Avf *radıyallahu anh* ona, "Ey emîrü'l-mü'minîn, neden ağlıyorsun? Vallahi bugün şükür, neşe ve mutluluk günü değil midir?" diye sordu.

Hz. Ömer ona şöyle cevap verdi:

"Yazık sana! Bu servet hangi topluluğa verildiyse mutlaka aralarına düşmanlık ve nefret/buğz bırakılmıştır."[70]

70 "İbni Asâkir" ismiyle ma'rûf cihan imamı Hafız Ebu'l-Kasım Ali b. Hasen b. Hibetullah eş-Şafiî *rahimehullah* (ö. 571), *Tarîhu Medineti Dimeşk*, 44/339.

42

ALÇAK OĞLU ALÇAK, DÜNYANIN EN MUTLU İNSANI OLACAK!

Huzeyfe İbnu'l-Yemâme *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Alçak oğlu alçak (Lüka b. Lüka), *dünyanın en mutlu insanı olmadıkça kıyamet kopmayacaktır."*[71]

---

71 Tirmizi 2209, Ahmed 23303.
"Lüka b. Lüka," aslı ve nesebi belirsiz olan, övülecek bir huyu ve ahlakı bulunmayan âdi ve sefil kimse demektir. Bu nitelik, ahmaklığa işaret etmek ve bir kimseyi zemmetmek/yermek için kullanılır. Araplar arasında "lüka," önceleri "köle" manasına gelirken zamanla söz konusu bu manada kullanılmaya başlanmıştır. Erkekler için "lüka," kadınlar içinse "leka" denilir. Bu kelime genellikle kötü ahlaklı bir kimseye seslenirken (onu aşağılamak için) kullanılır. Bu kelimenin "pislik" manasına geldiği de söylenmiştir. Aynı zamanda "yaşı küçük" manasına da gelir. Bir erişkin için kullanıldığı zaman ise anlatılmak istenen şey onun bilgi ve akıl bakımından gelişmemiş/geri kalmış olduğudur. (*en-Nihâye*, 4/862)
Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* bu hadiste, ahir zamanda,

* Yine Ebu Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle de buyurmuştur:

"Dünya alçak oğlu alçağın olmadıkça dünyanın sonu gelmeyecektir."[72]

---

kıyamet kopmadan önce, ehil olmayan kimselerin liderlik ve yönetimi ele alacaklarını haber vermiştir. Yeryüzünde idareyi ele alan bu kimseler mutlu olacaklar. Âdi, sefih ve ahmak kimselerin yönetime geçip insanların en mutlusu olmaları, denge ve düzenin bozulup ıslah ve iyiliğin yerini fesat ve şerrin almasının bir neticesidir. En mutlu ve en zengin olan, en iyi hayat şartlarına sahip, en üst mevkilerde bulunan ve sözleri en fazla geçen insanlar bunlar olmadıkça kıyamet kopmayacaktır. İşte sayılan bu dört şey dünyanın fitnesidir.

72 Ahmed 3820.
Yani servet ve zenginlikleri, idaresi, nâm ve şöhretleri ile dünya alçak oğlu alçağın olmadıkça kıyamet kopmayacaktır. Zira ahir zamanda üstün ahlak sahibi kimseler azalacak, her yere kötü ahlak hâkim olacaktır.
Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu hadiste ahir zamanda dünyanın alacağı hâli haber vermektedir. Bütün beldelere âdi, alçak ve bozguncu kimseler

hâkim olacak; insanları baskıyla ve zor kullanarak, ilimsizce ve nefsânî arzularına göre idare edecekler. Dünyanın en mutlu insanları, dünya nimetlerinden en büyük payı alan ve en üstün mevkilerde bulunanlar bu kimseler olacak. Bu, nübüvvetin izlerinin silinip cehaletin yayılması, ilmin, âlimlerin ve salihlerin yok olup gitmesinin neticesidir.

43

MAMUR BELDELER NASIL HARAB OLUR?!

İmam Ahmed *rahimehullah*'ın naklettiğine göre Ömer b. Hattab *radıyallahu anh* şöyle demiştir:

"Ma'mur beldelerin yıkılma vakti yaklaştı."

Bunun üzerine oradakiler, "Mamur beldeler nasıl yıkılır?!" dediler.

Ömer b. Hattab *radıyallahu anh* şöyle cevap verdi:

"Facirleri (isyankârları) muttakilerinden (muhafazakârlarından) üstün tutulduğu ve halkın münafıkları idareye geçtiği zaman…"[73]

73 İbni Kayyım el-Cevziyye *rahimehullah* (ö. 751), *ed-Dâu ve'd-Devâ*, s. 85.

44

GÜNAHIN ESERİ

Kendisine “Haremeyn’in âbidi” lakabı verilen, örnek şahsiyet, imam ve şeyhulislam Fudayl b. İyâd el-Horasânî *rahimehullah* (ö. 187) şöyle demiştir:

“Şüphesiz ben bilmeyerek yanlış bir şey yapıp masiyet işlerim de bunu hemen bineğimin ve hanımımın ahlakında görürüm.”[74]

74 İbn Kayyım *rahimehullah* (ö. 751), *ed-Dâu ve'd-Devâ*, s. 93.

45

BELADAN KİM KORUNUR

İmam Kurtubî *rahimehullah* şöyle demiştir:

"Bir şehirde şu dört insan varsa halkı beladan korunur:

- Zulmetmeyen âdil bir yönetici

- Hidayet yolu üzere olan bir âlim

- İyiliği emredip kötülükten men eden ve insanları ilim ve Kur'ân öğrenmeye teşvik eden hocalar

- Hanımları ilk cahiliye kadınları gibi açılıp saçılmayan, örtünen kimseler."[75]

75 Ebu Abdullah Muhammed b. Ahmed el-Ensarî el-Kurtubî (ö. 671), *el-Câmi'u Li-Ahkâm'il-Kur'an*, 4/49.

46

BABASININ VE ANNESİNİN EVİNDE OTURSAYDI BUNLAR ONA HEDİYE EDİLİR MİYDİ?!

Ebu Humeyd es-Sâidî *radıyallahu anh*'tan şöyle rivayet edilmiştir:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, (zekât toplama işinde) bir işçi (âmil) çalıştırmıştı. Adam vazifeden dönünce Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına gelip "Yâ Rasûlallah! Bu size aittir, bunlar da bana hediye edilenlerdir." dedi.

Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ona, *"Sen babanın ve annenin evinde oturup bekleseydin bunlar sana hediye edilir miydi, yoksa edilmez miydi?"* buyurdu.

Bunun ardından Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, akşamleyin namazdan sonra ayağa kalktı. Şehadet getirip Allah'a layıkıyla hamd ve senâ ettikten sonra şöyle buyurdu:

"Bundan sonra... Şu âmile ne oluyor ki biz onu çalıştırıyoruz, sonra o bize gelip 'Bunlar sizin (zekât)

işinizden, bu da bana hediye edilenlerdir.' diyor. Bu adam babasının ve annesinin evinde oturup bekleseydi bunlar ona hediye edilir miydi, yoksa edilmez miydi? Muhammed'in canını elinde tutana yemin olsun ki sizden kim haksız yere bir şey alırsa kıyamet günü mutlaka onu boynunda taşıyarak getirecek. Eğer haksızlıkla aldığı bu şey deve ise onu böğürerek, sığırsa mö'leyerek, koyunsa me'leyerek getirecek. Şüphesiz ki ben size tebliğ ettim."

(Râvî) Ebu Humeyd dedi ki:

Sonra Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ellerini havaya kaldırdı. O kadar ki koltuk altındaki beyazlığı gördük. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu söylediklerini benimle birlikte Zeyd b. Sâbit de işitti. (İsterseniz) ona da sorunuz.[76]

76 Buhari 6636. İdare/emîrlik vazifeleri, bu vazifelerde bulunanların hesaba çekileceği bir emanettir. Müslümanların işlerini üstlenen kimseler, Allah Teâlâ'nın indinde bundan sorumludurlar. Bu kimseler, getirildikleri makamı, kendilerine bu makam verilmeden elde etmeleri mümkün olmayan özel bir maslahatın gerçekleşmesi için kullanmamalıdır. Bu hadiste ayrıca şu dersler de söz konusudur:

- Bir işe vekil tayin edilen kişi hesaba çekilebilir.
- (Zekât toplamakla vazifelendirilmiş olan) âmilin, (zekât verilecek mallar ve miktar konusunda) vereceği hükme tâbi olan kimselerden hediye kabul etmesi yasaktır.
- (Emanet edilen bir vazife dolayısıyla) bir kimsenin şahsî menfaatler elde etmesine yol açan bütün yol ve vesileler ortadan kaldırılmalıdır.
- İmam/lider, önemli konularda hutbe verebilir.
- Verilen emri kendine göre yorumlayan kimsenin düştüğü hata, insanları uyarmak gayesiyle ifşa edilebilir.

47

KALPLER HELAL YEMEKLE YUMUŞAR

Ebu Abdullah Ahmed b. Hanbel'e, "Ey Ebu Abdullah, Allah sana rahmet etsin! Kalpler neyle yumuşar?" diye sordum.

İmam Ahmed, arkadaşlarına baktı ve gözleriyle onları işaret etti.

Sonra başını eğip bir süre bir şey söylemeden bekledi.

Daha sonra, "Ey oğul, helal yemekle…" diye cevap verdi.

Sonra Abdulvehhâb el-Verrâk'ın yanına vardım. Ona da aynı soruyu sordum:

"Ey Ebu Hasan! Kalpler neyle yumuşar?"

O, **"Bilesiniz ki kalpler ancak Allah'ı zikretmekle huzur bulur."** (Ra'd, 28) diye cevap verdi.

"Ebu Abdullah'ın yanından geliyorum." deyince sevincinden yanakları kızardı ve "Peki, Ebu Abdullah sana ne cevap verdi?" diye sordu. "'Helal yemekle' dedi." dedim.

Bunun üzerine, (bana) "Sana mücevher getirdi, sana mücevher getirdi!.. (paha biçilmez değerde bir söz söyledi)" dedi.[77]

77 Ebu'l-Ferec İbnu'l-Cevzî *rahimehullah* (ö. 597), *Menâkibu'l-İmam Ahmed b. Hanbel*, s. 190

48

BİZE ANCAK HELAL LOKMA YEDİR

Tabiînin imamı Hasan-ı Basrî *rahimehullah* şöyle demiştir:

Bir elbise almak için Mekke'de bir kumaşçıda durdum. Kumaşçı, malını övmeye ve yemin etmeye başlayınca orayı terk ettim. (Kendi kendime,) "Bunun gibi bir tüccardan alışveriş yapmamak gerek." dedim ve başka bir dükkandan elbise satın aldım.

İki sene geçtikten sonra tekrar hacca gittim. Aynı dükkana bir daha girdim. Bu sefer adam malını övmedi ve yemin de etmedi.

Ona, "Birkaç sene önce dükkanına geldiğim adam sen değil miydin?" dedim.

"Evet" diye cevap verdi.

"Seni ne değiştirdi? Malını övdüğünü ve yemin ettiğini görmüyorum." dedim.

Bana şöyle cevap verdi:

"Benim bir hanımım vardı. Eve az parayla geldiğim zaman bunu beğenmezdi. Çok parayla

gelsem bile kazandığım parayı az bulurdu. Allah yüzüme bakıp onun ölmesini takdir etti. Ondan sonra başka bir kadınla evlendim.

Bu hanımım ise çarşıya gitmek üzere sabah evden çıkarken elbisemin iki yakasından tutuyor, sonra da 'Allah'tan kork! Bize ancak helal lokma yedir. Az getirirsen biz onu artırırız. Hiçbir şey getirmezsen bile kirmenimizle[78] sana destek oluruz.'[79] diyor."

78 Yani kirmenimizle yün ve pamuk eğirir, elbise diker ve bunu satarız; ama haram yemeyiz.

79 Ebu Bekir Ahmed b. Mervan b. Muhammed ed-Dineverî el-Kâdî el-Mâlikî (ö. 333), *el-Mücâlesetü ve Cevâhirü'l-İlm*, 5/252, No: 2091.

49

KENDİNİ BEĞENME TEHLİKESİ

Vüheyb b. Verd[80] *rahimehullah* şöyle demiştir:

Bize nakledildiğine göre bir gün İsa b. Meryem *aleyhimesselam*, İsrailoğullarından bir havarîsiyle birlikte, kalenin önünde oturan bir hırsızın yanından geçiyordu. Adam, İsa *aleyhisselam*'ı ve havarîsini görünce, Allah Teâlâ bu adamın kalbine tevbe etme isteği koydu. Adam içinden şöyle geçirdi:

"Bu Meryem oğlu İsa, Allah'ın ruhu ve kelimesi. Bu da bir havarî. Ya sen kimsin ey bedbaht! İsrailoğullarının hırsızı. Yolları kestin, malları gasbettin, kanları döktün..."

Sonra tevbe etmek için ve pişmanlık içinde kalesinden onların yanına indi. Onlara yetişince yine içinden şöyle geçirdi: "Onlarla birlikte mi yürümek istiyorsun! Sen bunu hak etmiyorsun. Senin gibi suçlu bir günahkâr onların arkalarından yürümelidir, haydi arkalarından yürü!"

80 Rabbanî âbid Vüheyb b. Verd b. Ebi'l-Verd el-Kuraşî (ö. 351). Etbau't-tâbiînden olup hadis râvîlerindendir.

Havarî ona baktı ve hemen tanıdı. İçinden, "Şu aşağılık ve bedbaht adama bak, bir de bizim arkamızla yürüyor!" dedi.

Allah *subhanehu ve teâlâ* bu ikisinin kalplerinden geçirdiklerine, hırsızın pişmanlık ve tevbesine, havarînin ise onu küçümseyip kendini ondan üstün gördüğüne muttali oldu.

Meryem oğlu İsa'ya şöyle vahyetti:

"Havarîye ve İsrailoğullarından olan hırsıza emret, ikisi de (önceki iyi veya kötü amellerini yok sayıp) yeni baştan amel etsinler. Zira pişman olup tevbe etmesi sebebiyle hırsızın bundan önce işlemiş olduğu bütün günahlarını sildim. Havarîye gelince, kendini beğenmesi ve tevbe eden şu adamı küçümsemesi sebebiyle onun da işlediği bütün iyi ameller boşa gitti."[81]

81 Hafız Ebu Nuaym Ahmed b. Abdullah el-İsfahânî *rahimehullah* (ö. 430), *Hilyetü'l-Evliyâ ve Tabakâtü'l-Esfiyâ*, 8/111.

50

ALLAH BENİ NASIL ZÂYİ EDER?

Abdulvahid b. Zeyd[82] *rahimehullah* şöyle anlatıyor:

Bir defasında deniz yolculuğuna çıkmıştım. Fırtına çıktı ve bizi bir adaya sürükledi.

Gemiden inip adayı dolaşmaya başladık.

Orada puta ibadet eden bir adama rastladık. Bizde (gemide) böyle bir şey yapan yoktu.

Ona, "Sen kime ibadet ediyorsun böyle!" diye sorduk, o da "Siz kime ibadet ediyorsunuz?" karşılığını verdi.

"Allah *azze ve celle*'ye ibadet ediyoruz" diye cevap verdik.

"Allah kimdir?" dedi.

82 Zâhid, örnek şahıs, âbidlerin ve mutasavvıfların şeyhi ve çağdaşlarının en büyüğü olan Ebu Ubeyde Abdulvâhid b. Zeyd el-Basrî (ö. 117). Ebu Ubeyde, Hasan-ı Basrî'nin de talebelerinden biridir.

"Arşı semada, hükmü yeryüzünde olandır." dedik.

"Bunu size kim bildirdi?" diye sordu.

"O, bize apaçık mucizelerle birlikte bir peygamber gönderdi. Bunu bize o bildirdi." dedik.

"Peygamberinize ne oldu?" diye sordu.

"Risâleti edâ ettikten sonra Allah onu katına aldı." dedik.

"Peki aranızda bir alâmet bıraktı mı?" diye sordu.

"Bize Allah subhanehu ve teâlâ'nın kitabını bıraktı." dedik.

"Onu bana gösterin." dedi. Ona Kur'ân'ı gösterdik ve bir miktar okuduk.

Ona Kur'ân okuyunca ağladı. "Bu kelamın sahibine âsi olunamaz." diyerek hemen Müslüman oldu, sonra da (salih amellerle) İslamını güzelleştirdi.

Sonra bizimle birlikte gemiye gelmek istedi. Onu gemiye götürdük ve ona Kur'ân'dan bir sûre öğrettik.

Gece olunca uyumak üzere yataklarımıza girdik. Bize, “Bana öğrettiğiniz ilah uyur mu?” diye sordu. “O Hayy ve Kayyûm’dur. O’nu uyku ve uyuklama tutmaz.” dedik.

“O zaman kulun, efendisinin önünde uyuması edepsizliktir.” deyip hemen ayağa kalktı. Sabaha kadar ağlayarak namaz kıldı.

Abadan’a[83] döndükten sonra arkadaşlarıma, “Bu adamın kimsesi yok. İslam’a da yeni girdi. Onun için aramızda bir şeyler toplamamız iyi olur.” dedim. Bunun üzerine aramızda para toplayıp ona götürdük.

Adam, “Bu nedir?” diye sordu.

“Sana infak ettiğimiz bir miktar paradır.” dedik.

Bunun üzerine şöyle dedi: “Subhanallah! Bana bir yol gösterdiniz, ne var ki onu siz de bilmiyorsunuz! Ben denizde bir adada, Allah’tan başka bir

83 İran’ın güneybatısında Hûzistan eyaletinde, Şattü’l-Arap nehrinin doğu yakasında, aynı isimle anılan adada yer alan bir şehir.

şeye ibadet ederken Allah beni zâyi etmiyordu. Şimdi ben O'na ibadet ediyorken ve o Hâlik ve Rezzâk iken beni nasıl zâyi eder?"

Bunu dedikten sonra yanımızdan ayrıldı.

Birkaç gün sonra onun ölüm döşeğinde olduğu haberini aldım. Hemen yanına gittim. Son nefeslerini vermekteydi.

Ona selam verdim, "Bir ihtiyacın var mı?" dedim.

"Ben kendisini bilmiyorken sizi adaya getiren (Allah) ihtiyacımı giderdi." dedi.

Karşısına oturup sırtımı duvara yasladım. Bir müddet onunla vakit geçirmek niyetindeydim. Ama gözlerim uykuya yenik düştü. Rüyamda Abadan kabristanında bir bahçe gördüm. Bahçenin üzerinde bir kubbe, kubbenin altında da bir taht vardı.

Tahtın üzerinde, daha önce görmediğim güzellikte bir hûri oturmuştu ve "Allah için onu defnetmede acele et! Ona olan özlemim iyice arttı." diyordu.

Uyandığımda arkadaşımın ölmüş olduğunu gördüm. Onu yıkayıp kefenledim. Geceleyin rüyamda arkadaşımı çok güzel bir sûrette gördüm. O hûri kubbenin altındaki tahta oturmuştu. Arkadaşım da onun yanındaydı ve şu ayeti tekrar edip duruyordu:

"Sabretmenize karşılık selâm olsun size! Dünya yurdunun sonu ne güzeldir!" (Ra'd, 24)

Temiz kalplerin kandilleri, kendilerine hak din ve şeriat gelmeden önce de fıtratın köklerinde ışık saçar.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: "(Bu öyle bir ağaç ki) **neredeyse ateş ona dokunmasa da yağı ışık verir. Nur üstüne nurdur. Allah, kimi dilerse onu Kendi nuruna yöneltip iletir."** (Nur, 35)[84]

84 Ebu'l-Ferec İbnu'l-Cevzî *rahimehullah* (ö. 597), *el-Mevâiz ve'l-Mecâlis*, s. 41-42.

51

ONLAR, PEYGAMBER *SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM* HAKKINDA YALAN SÖYLEYENİ ÖLDÜRÜRDÜ

Tarihçi Takiyüddin Ahmed el-Makrîzî *rahimehullah*, Ahmed b. Abdullah er-Rûmî Sarı *rahimehullah*'ın hayat hikâyesini anlatırken şöyle demiştir: Bir keresinde bana Emîr Şeyh es-Safevî[85] *rahimehullah* şu kıssayı anlattı:

Sultan Meliku'z-Zâhir Berkûk, Acem milletinden (adını bana söylediği) bir adamın kendisine şöyle dediğini söyledi: "Buhari'de ve Müslim'de geçenlere itibar etme. Çünkü onlardaki hadislerin çoğu yalandır." Bunun üzerine Berkûk ona şu cevabı vermiş: "Ey Şeyh! Buhari ve Müslim öyle bir zamanda yaşamıştır ki o zamanda bir kimse Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* hakkında yalan söylese onu muhakkak öldürürlerdi."[86]

---

85 Bu kişi (Memlükler devletinde) Zâhiriyye döneminde Berkûk'un meclis emîriydi.

86 Takiyüddin Ahmed el-Makrîzî *rahimehullah* (ö. 845), *Dürerü'l-Ukûdi'l-Ferîde Fî Terâcimi'l-A'yâni'l-Müfîde*, 1/248.

52

SELÇUKLU VEZİRİ NİZÂMÜLMÜLK

İbni Esîr *rahimehullah*, ıslah edici vezir Nizâmü'l-mülk hakkında şunları anlatmıştır:

Büyük vezir Nizâmü'l-mülk Kıvâmüddîn Ebu Ali Hasen b. Ali b. İshak et-Tûsî; âkîl, tecrübeli, mütedeyyin ve mütevazı bir siyasetçi, aynı zamanda kurrâ ve fuhâka meclislerinin müdâvimiydi.

Bağdad, Nisabur ve Tûs'ta[87] büyük medreseler[88] inşa etti. İlme rağbet gösterdi.[89] İlim talebelerine her zaman ihsanda bulundu, hediyeler dağıttı. Hadisler yazdırdı. Onun şöhreti dört bir yana yayıldı, ismi herkes tarafından bilindi.

Babası, Beyhâk'ın dihkânlarındandı.[90] Nizâmü'l-mülk orada yetişti, nahiv okudu. Gazneli

87 Tûs, Nisabur'a bağlı ve üç yüz yirmi bir köyü bulunan büyük bir kasabaydı.

88 Bu medreseler "Nizâmiye Medreseleri" ismiyle ün kazanmıştır.

89 O, İslam şeriatine hizmette büyük rol oynamıştır.

90 Genellikle kırsal ve küçük yerleşim birimlerinin idaresinden mesul yönetici sınıfı. Dihkânların, halktan

Devleti'nde kitâbet ve dîvan hizmetlerini[91] yürüttü.[92] Daha sonra Sultan Alparslan'ın,[93] ardından da oğlu Melikşah'ın[94] vezirliğini yaptı.

Ülkesini, olması gerektiği en güzel şekilde idare etti.[95] Zulmü azalttı, halka yumuşak davrandı. Birçok vakıf kurdu.

Büyük âlimler onun yanına hicret ettiler. Bu durum onun mertebesini daha da yükseltti. (Melikşah'ın vezirliğini) yirmi sene sürdürdü.

---

topladıkları vergileri vergi tahsildarları ve emîrlere teslim etmek, dirlik ve düzenin sürdürülmesini sağlamak ve silahlı adamlarıyla birlikte emîrlerin seferlerine katılmak gibi vazifeleri vardı. (mütercim).

91 Bunlar devletin idarî, malî ve askerî hizmetlerle ilgili kayıtlarının tutulmasıyla ilgili görevlerdi. (mütercim).

92 Nizâmü'l-mülk, Gazneliler devletinde emîrlerin maiyetinde hizmet ediyordu.

93 Bu vazifesini on yıl sürdürdü.

94 Bu vazifesini yirmi yıl sürdürdü.

95 Devlet idaresiyle ilgili görüş ve teorilerinin yer aldığı *Siyasetnâme* isimli bir kitap yazdı. Bu kitap, yönetim sistemi ve devletlerin idaresi hususunda temel eser olarak kabul gördü.

Hayır ve takva ehliydi. Salihleri sever, onların nasihatlerini saygıyla dinlerdi. Birisi ona nefsinin bir kusurunu söylediği zaman bu hoşuna giderdi, sonra hüzünlenir ve ağlardı.

Nizâmü'l-mülk, 408 h. yılında dünyaya gelmiş[96] ve Ramazan ayında oruçluyken bir bâtınî[97] tarafından öldürülmüştür.

Bu bâtınî, bir hadiseyi haber vermek isteyen bir sûfi görünümünde Nizamü'l-mülk'ün yanına sokuldu. Nizamü'l-mülk hadiseyi dinlerken onu göğsünden bıçaklayıp öldürdü. Orada bulunanlar da bu adamı öldürdüler.

Bu hadise 485 h. yılında bir cuma gecesi Nihavend yakınlarında meydana gelmiştir.

Nizamü'l-mülk'ün son sözü, "Kâtilimi öldürmeyin, onu affettim. Lâ ilâhe illallah…" olmuştur.

96 Nizâmü'l-mülk, Tûs'a bağlı Nûkân köyünde doğmuştur. Annesi, o henüz bebekken vefat etmiştir.

97 Nizâmü'l-mülk, Şiî Bâtınîlerle, başka bir ifadeyle İslam ümmeti ve Sünnî dünya için ciddi tehdit oluşturan Hasan Sabbâh liderliğindeki Haşhâşîlerle mücadelede büyük rol oynamıştır.

* İbni Akîl şöyle der:

"Nizâmü'l-mülk'ün hayatı; cömertliği, adaleti ve dinin alâmetlerini ihyâ etmesi bakımından akılları hayrette bırakır.

Onun dönemi, ilim ehli için bir saadet iklimi olmuştur."[98]

98 İmam Şemsüddin Muhammed b. Ahmed b. Osman ez-Zehebî et-Türkmânî (ö. 748), *Siyeru A'lâmu'n-Nübelâ*, 14/144.

53

BEN KADINLARLA MÜSÂFAHA ETMEM

Ümeyme bt. Rükayka *radıyallahu anha*'dan şöyle rivayet edilmiştir:

Ensar'dan bir grup kadınla birlikte biat etmek üzere Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e geldik. Ona, "Yâ Rasûlallah! Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, ellerimiz ve ayaklarımız arasından bir iftira uydurup meydana getirmemek ve iyilikte sana isyan etmemek hususunda sana biat edelim." dedik.

Allah Rasulü *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Elinizden geldiği ve gücünüz yettiği kadarıyla..."* buyurdu.

"Allah ve Rasulü bize daha merhametli! Ey Allah'ın Rasulü! Gel, sana biat edelim." dedik. Bunun üzerine, *"Ben kadınlarla tokalaşmıyorum. Benim bir kadına olan sözüm, yüz kadına söylenmiş gibidir."* buyurdu.[99]

99 Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* burada, biat esnasında kadınlarla (tokalaşmadan, sadece) konuşmanın yeterli olacağını beyân etmektedir. (Nesâi, 1492).

54

YALANCIDIR AMA SANA DOĞRU SÖYLEMİŞ!

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*'tan şöyle rivayet edilmiştir:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* beni ramazan zekâtını (sadaka-i fıtrı) korumakla görevlendirmişti. Bir ara bir adam gelip yiyecek şeylerden avuçlamaya başladı.

Adamı tuttum ve "Vallahi seni Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına götüreceğim" dedim.

Adam, "Şüphesiz ben muhtacım, çoluğum çocuğum ve pek çok ihtiyacım var." dedi. Bunun üzerine onu salıverdim.

Sabah olunca, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Ey Ebu Hureyre! Dün gece tutsağın ne yaptı?"* buyurdu. Ben de "Ey Allah'ın Rasulü! İhtiyaç içinde bulunduğundan ve çoluk çocuğu olduğundan şikayetlendi. Ben de acıdım ve salıverdim." dedim.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"O sana yalan söyledi, tekrar gelecek."* buyurdu.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu sözü üzerine tekrar geleceğini anladım ve onu gözlemeye başladım. Adam geldi, yine yiyecek şeylerden avuçluyordu. Bunun üzerine, "Seni muhakkak Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına götüreceğim." dedim.

Adam, "Beni bırak, çünkü ben gerçekten muhtacım. Çoluk çocuğum da var. Bir daha gelmem." dedi. Ben de acıdım ve salıverdim.

Sabah olunca yine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bana, *"Ey Ebu Hureyre! Dün gece tutsağın ne yaptı?"* buyurdu. Ben de "Ey Allah'ın Rasulü! İhtiyaç içinde bulunduğundan ve çoluk çocuğu olduğundan şikayetlendi. Ben de acıdım ve salıverdim." dedim.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"O sana yalan söyledi, tekrar gelecek."* buyurdu.

Ben de üçüncü defa gelmesini bekledim. Gerçekten geldi ve yine yiyecek şeylerden avuçlamaya başladı. Onu tekrar yakaladım ve "Seni muhakkak Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına götüre-

ceğim. Artık bu üçüncü ve son gelişindir. Bir daha gelmeyeceğini söylüyorsun; sonra yine geliyorsun." dedim.

Bu defa bana, "Beni bırak, ben de Allah'ın seni faydalandıracağı bazı kelimeleri sana öğreteyim." dedi.

Ben, "Nedir onlar?" dedim.

"Yatağına girdiğinde «اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ اَلْحَيُّ الْقَيُّومُ» / ayetü'l-kürsî'yi sonuna kadar oku. O zaman, senin yanında Allah tarafından sürekli bir koruyucu bulunur ve sabaha kadar şeytan sana yaklaşamaz." dedi.

Bunun üzerine onu salıverdim. Sabah olunca Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bana, *"Tutsağın dün gece ne yaptı?"* diye sordu. Ben de "Ey Allah'ın Rasulü! Allah'ın beni faydalandıracağı birtakım kelimeleri bana öğreteceğini söyledi, ben de onu salıverdim." dedim.

"Onlar nedir?" diye sordu.

Ben de o adamın bana, "Yatağına girdiğinde «اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ اَلْحَيُّ الْقَيُّومُ» / ayetü'l-kürsî'yi sonuna ka-

dar oku. O zaman, senin yanında Allah tarafından sürekli bir koruyucu bulunur ve sabaha kadar şeytan sana yaklaşamaz." dediğini söyledim.[100]

Bunun üzerine Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Kendisi yalancı olduğu halde bu sefer sana doğruyu söylemiş. Ey Ebu Hureyre! Üç gecedir kiminle konuştuğunu biliyor musun?"* dedi.

Ben, "Hayır." dedim.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"O, şeytandır."* buyurdu.[101]

---

100 Sahabe-i kirâm, salih amel hususunda insanların en hırslısıydı.

101 Buhari, 2311.

55

KÜLLERİMİ DENİZE SAVURUN!

Ebu Saîd el-Hudrî *radıyallahu anh*, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Geçmiş (veya sizden önceki) *ümmetlerde Allah'ın mal ve çocuk verdiği bir adam vardı. Ölüm vakti yaklaşınca çocuklarına, 'Sizler için nasıl bir baba idim?' diye sordu.*

Onlar, 'Hayırlı bir baba idin.' diye cevap verdiler.

Adam, 'Şüphesiz ben hiçbir hayır (veya Allah katında hayırlı sayılacak hiçbir amel) *işlemedim.*[102] *Şayet Allah beni diriltmeye kâdir olursa muhakkak*

102 Yani bu adamın, tevhidden başka, Allah'ın kendisini cennete girdireceği hiçbir salih ameli yoktu. Bu sebeple Rabbine dönünce işledikleri sebebiyle O, onu azaplandıracaktı (adam bundan korkuyordu). Hadisteki "hiçbir hayır" lafzından kasıt, umûmî olarak bütün hayırların nefyi değildir. Aksine burada, tevhid dışındaki her şey nefyedilmiştir; bu (tevhid) sebeple kendisine mağfiret edilmiştir.

bana azap eder. Öldüğümde beni yakın (veya *'Beni kül edinceye kadar öğütün.'* dedi) *ve fırtınalı bir günde savurun.' dedi."*[103]

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Rabbime yemin ederim ki adam, çocuklarından bu konuda söz aldı. Onlar da kendilerine söyleneni yaptılar ve adamın küllerini fırtınalı bir günde denize savurdular.

(Ancak) *Allah azze ve celle, 'Ol!' dedi. Adam bir anda ayakta oluşuverdi. Sonra, 'Ey kulum! Seni böyle yapmaya iten neydi?' diye sordu.*

Adam, 'Senin korkun.'[104] *diye cevap verdi.*

---

103 Yani bu adam, çocuklarından, kendisi öldükten sonra cesedini yakmalarını, kömür hâline geldikten sonra da öğüterek toz gibi yapmalarını; daha sonra rüzgarın sert estiği bir günü beklemelerini ve o gün küllerini rüzgarda savurmalarını veya denize atmalarını istedi.

104 Korkusu bu adamı öyle bir hâle getirmişti ki doğru düşünme kabiliyetini yitirmiş ve Allah Teâlâ'nın, parçalarını tekrar bir araya getirmeye kâdir olamayacağını zannetmişti. Bu nedenle Allah Teâlâ onu bir araya getirdi, ona "Ol!" dedi, adam da Allah *azze ve celle*'nin kudretiyle tekrar ayakta oluşuverdi Sonra

Allah burada ona rahmetiyle muamele etti.”[105]

Başka bir yerde de (bu lafız) *“Allah burada ona sadece rahmetiyle muamele etti.”* şeklinde geçmektedir.

Buhari şöyle demiştir: “Bu hadisi Ebu Osman’a okudum. O dedi ki: ‘Bu hadisi Selman’dan duydum; ancak onda *‘Benim küllerimi denize savurun.’* ziyadesi de vardı. Ya da Selman hadisi buna benzer bir lafızla tahdîs etti.”[106]

ona, “Seni böyle yapmaya iten neydi?” diye sordu. Adam da “Senden korkmamdı.” diye cevap verdi.

105 Yani adamın bu cevabının arkasından Rabbinin rahmeti ona yetişti.

106 Buhari, 5708.

56

BANA YOL GÖSTEREN REHBER

Enes b. Malik *radıyallahu anh*'tan şöyle rivayet edilmiştir:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hicret esnasında bir deveye binmişti. Ebu Bekir de onun terkisindeydi. Ebu Bekir sık sık Şam'a gittiği için yol güzergahında tanınıyordu.

İnsanların yanından geçerlerken, "Ey Ebu Bekir! Önündeki bu adam kim?" diye soruyorlardı. Ebu Bekir de "Bana yol gösteren rehber" şeklinde cevap veriyordu.

Medine'ye yaklaşınca Ensar'dan Müslüman olanlara haber gönderdiler. Ensar da (Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i karşılaması için) Ebu Ümâme ve arkadaşlarını gönderdi.

Onlar şehir dışına çıkarak Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ve Ebu Bekir'e, "Güven içinde ve hürmetle şehre girin." dediler. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ve Ebu Bekir böylece Medine'ye girdi.

Enes *radıyallahu anh* şöyle devam etti:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ve Ebu Bekir *radıyallahu anh*'ın şehre girdiği o günden daha aydınlık ve daha güzel bir gün asla görmedim.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in vefatına da şahit oldum. O günden daha karanlık ve daha kötü bir gün de asla görmedim.[107]

107 *Müsned-i Ahmed*, 12234.

57

KUR'ÂN'I ALTI AYDA EZBERLEDİM

Ebu Abdullah b. Harun et-Tüsterî el-Mukrî *rahimehullah*, Basra'da mescidimizdeyken bana şöyle anlattı:

"Senelerce Kur'ân'ı ezberlemeye çalıştım. Fakat belli bir yere kadar geldiğimde önceki sayfalar bana unutturuluyordu.

Hatta ezberlediğim bu ayetleri sanki daha önce asla duymamış gibi oluyordum.

Bu durum beni üzüyor, canımı sıkıyordu. O ara hacca gittim. Ka'be'nin örtüsüne tutunup Allah Teâlâ'ya dua ettim. Kur'ân'ı ezberlemek için bana yardım etmesini diledim.

Sonra Basra'ya dönüp çalışmaya devam ettim ve Kur'ân'ı Ebu Amr[108] kıraati üzere altı ayda ezberledim.

108 Ebu Amr b. Alâ el-Basrî *rahimehullah*, on mütevatir kıraat imamından biridir. Müslümanlar olarak bizler ibadetlerimizi bu on kıraatten biri üzere yapar ve bu kıraatlerle Allah Teâlâ'nın rızasına (inşallah) ulaşırız.

Sonra da yedi kıraati öğrenmeye başladım. Bir sene geçmeden de daha fazlasına hâkim olmuştum."[109]

* Değerli sahabî Abdullah b. Mes'ûd *radıyallahu anh* şöyle demiştir:

"Bize, Kur'ân lafızlarını ezberlemek zor, ama onunla amel etmek kolay gelirdi. Bizden sonrakilere ise Kur'ân'ı ezberlemek kolay, ama onunla amel etmek zor geliyor."[110]

* Yine o şöyle demiştir:

"Canımı elinde tutan (Allah)'a yemin olsun ki Kur'ân'ı hakkıyla tilavet etmek demek, onun helâlini helâl, haramını haram bilmek ve onu Allah'ın indirdiği gibi okumak demektir."[111]

109 Kadı Ebu Ali Muhassin b. Ali b. Muhammed et-Tenûhî el-Basrî *rahimehullah* (ö. 384), *Nişvâru'l-Muhâdara ve Ahbâru'l-Müzâkere*, s. 336.

110 Ebu Abdullah Muhammed b. Ahmed el-Ensarî el-Kurtubî (ö. 671), *el-Câmi'u Li-Ahkâm'il-Kur'an*.

111 Müfessirlerin imamı Ebu Cafer Muhammed b. Cerîr et-Taberî *rahimehullah* (ö. 310), *Tefsîru't-Taberî*, 2/765.

58

SADECE KENDİM İÇİN HAYIR İSTEMİŞTİM

Zâhid imam Ebu'l-Hasen es-Seriyy es-Sakatî[112] *rahimehullah*, "Bir kere 'elhamdulillah' dediğim için otuz yıldır istiğfar ediyorum." deyince oradakiler, "Bu nasıl olur!" dediler.

Şöyle cevap verdi:

"Bağdad'da yangın çıkmıştı. Bir kişi yanıma gelerek bana, "Senin dükkanına bir şey olmamış." dedi. O anda "Elhamdulillah" deyiverdim.

Diğer insanları düşünmeyip sadece kendim için hayır istediğimden dolayı o zamandan beri nedâmet içindeyim."[113]

---

112 Yüce gönüllü imam, Ârifu Billah Ebu'l-Hasen es-Seriyy b. Muğalles es-Sakatî *rahimehullah* (ö. 253), kalpleri besleyen ve temizleyen tabîb olarak meşhur olmuştur. Hicrî üçüncü asırda vera, tevhide ve sünnete bağlılık hususunda bir benzeri yoktu. Marûf el-Kerhî'nin talebesi, Cüneyd el-Bağdâdî'nin dayısı ve üstadıdır.

113 Salâhuddin Halil b. Aybeg es-Safedî *rahimehullah* (ö. 764), *el-Vâfî bi'l-Vefeyât*, s. 85.

59

ONDAN SONRA HİÇ KİMSEYE NASİP OLMAYACAK BİR MÜLK

Allah *azze ve celle*'nin muhabbetini kazanmayı kendine dert edinen kimseye Allah bunu nasip eder.

Arkasından da bu kişiye, dünyalık olarak istediklerinden daha fazlasını verir.

Seleften birileri şöyle demiştir:

Davud *aleyhisselam* vefat edince Allah *azze ve celle*, Süleyman *aleyhisselam*'a, "Allah'ın gidermesini istediğin bir ihtiyacın var mı?" diye sorması için bir melek gönderdi.

Bunun üzerine Süleyman *aleyhisselam* şöyle demiştir: "Allah'tan isterim ki babam Davud'un kalbine Allah sevgisini koyduğu gibi benim kalbime de Allah sevgisini koysun. Yine Allah'tan isterim ki babam Davud'un kalbine Allah'tan korkmayı koyduğu gibi benim kalbime de Allah'tan korkmayı koysun."

Allah bu sebeple onu methetti ve ona, kendisinden sonra hiç kimseye nasip olmayacak bir mülk verdi.[114]

114 "İbni Receb" ismiyle ma'rûf İmam Hafız Allâme Ebu'l Ferec Zeynüddin Abdurrahman b. Ahmed el-Bağdâdî ed-Dimeşkî el-Hanbelî *rahimehullah* (ö. 795), *Tefsîru İbni Receb el-Hanbelî*, s. 212-213.

60

ÖLMEK SENİ MUTLU EDER Mİ?

Mücâlid'in rivayet ettiğine göre Şa'bî[115] şöyle anlatmıştır:

Süleyman b. Abdülmelik, Beytü'l-Makdis'e girince orada ihtiyar bir adam gördü.

Ona, "Ey ihtiyar! Ölmek seni mutlu eder mi?" diye sordu.

Adam, "Hayır, vallahi!" diye cevap verdi.

Süleyman b. Abdülmelik "Neden?" diye sorunca adam şöyle dedi:

"Gençlik ve onun şerri gidip ihtiyarlık ve onun hayrı geldi. Şimdi ayağa kalktığımda Allah'a hamdediyorum, oturduğumda Allah'ı zikrediyorum ve bu iki hâlin devam etmesini istiyorum."[116]

---

115 "İmam Şa'bî" ismiyle ma'ruf, tabiînin fakîhi, selefin muhaddisi Ebu Âmir b. Şürâhîl el-Hemdânî eş-Şa'bî *rahimehullah* (ö. 100).

116 İmam, Hafız Ebu'l-Kasım Ali b. Hasen b. Hibetullah eş-Şafiî *rahimehullah* (ö. 571), *Tarîhu Medineti Dimeşk*, 64/174.

* Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *"Kim İslam'da saçını ağartırsa Allah bu sebeple onun bir derecesini yükseltir, ondan bir kötülük silinir ve ona bir iyilik yazılır."*[117]

* Abdurrahman b. Ebî Bekre'nin, babasından rivayet ettiğine göre bir adam, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e, "Ey Allah'ın Rasulü! En hayırlı insan kimdir?" diye sordu.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Ömrü uzun ve ameli güzel olan kimsedir."* buyurdu.

Adam bu kez, "En kötü insan kimdir?" diye sordu.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Ömrü uzun ama ameli kötü olan kimsedir."*[118] buyurdu.[119]

---

117 *Müsned-i Ahmed* 2696. Allâme Ahmed Şakir *rahimehullah* hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

118 Tirmizi 2330.

119 Uzun ömür ile güzel amelleri birleştiren kişiye gıpta edilmelidir. Uzun ömür ile kötü ameli birleştiren kişi ise kendisinden Allah'a sığınmamız gereken bir hâldedir. Hadiste, ömür ilerledikçe ibadetlerin de artırılması yönünde bir teşvik söz konusudur. Zira iyi bir kişinin ömrünün uzaması onun iki cihanda

da mutlu olacağını gösteren hayırlı bir alamettir. Kötü bir kişinin ömrünün uzaması ise şer alametidir. Zira ömrün uzun olması o kişiyi aldatır ve sonunda hüsrana uğrayanlardan olur. Onun ömrü ne kadar uzun olursa kötü amellerinin sonucu olarak günahları da o kadar çoğalır. Bu da onun her iki cihanda da mutsuz olacağının işaretidir.

61

SAHABENİN GÖSTERDİĞİ BAZI KERAMETLER

* Enes b. Malik *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Useyd b. Hudayr ve Abbâd b. Bişr, karanlık bir gecede Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in huzurunda idiler. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanından ayrılınca birinin asasından çıkan ışık önlerini aydınlattı. Onun ışığında yürüdüler. Birbirlerinden ayrılınca da her birinin asasında çıkan ışık önlerini aydınlatmıştır.[120]

* Hubeyb b. Adiyy *radıyallahu anh*, müşriklere esir düştü (Hubeyb, Bedir Günü Haris b. Amr'ı öldürmüştü ve onların eline esir düştü) ve bir süre onların elinde kaldı. Ubeydullah b. İyâd şöyle anlatıyor:

"Haris'in kızı şöyle dedi: Vallahi, asla Hubeyb'den daha hayırlı bir esir görmedim. Bir gün onu, elinde bir üzüm salkımını tutmuş yerken

120 Buhari 3805.

buldum. Halbuki o, zincirle bağlıydı ve o zaman Mekke'de hiç üzüm yoktu. Şüphesiz bu, Allah tarafından gönderilmiş bir rızıktı. Allah, Hubeyb'i rızıklandırıyordu."[121]

* Hişam b. Urve, babasından rivayet ederek şöyle anlatmıştır: Bi'r-i Maûne'de Müslümanlar öldürülmüş, Amr b. Ümeyye ed-Damrî de esir edilmişti. Âmir b. Tufeyl, öldürülen Müslümanlardan birini işaret ederek "Bu kimdir?" diye Amr b. Ümeyye'ye sordu. O, "Bu Âmir b. Füheyre'dir." cevabını verdi. Bunun üzerine Âmir b. Tüfeyl şöyle dedi: "Onun öldürüldükten sonra göğe yükseltildiğini gördüm. Hatta gökle yer arasına yükseltildi, sonra yere indirildi. Buna gözlerimle şahit oldum."[122]

* Useyd b. Hudayr *radıyallahu anh*, bir gece atı yanında bağlı olduğu hâlde Bakara Sûresi'ni okuyordu. At birden huysuzlandı. Useyd susunca at sakinleşti. Tekrar okumaya başlayınca at yine huysuzlandı. Tekrar sustu, at da sakinleşti. Sonra okumaya tekrar başladı. At yine huysuzlandı. Useyd de

121 Buhari 3045.
122 Buhari 4093.

okumayı bıraktı. Çünkü oğlu Yahya atın yakınındaydı. Atın ona zarar vermesinden korktu. Oğlunu bulunduğu yere çekerken başını göğe kaldırdı; ama (her taraf buluta benzer bir şeyle kaplandığı için) gökyüzünü göremedi.

Useyd, sabah olduğunda, başından geçenleri Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e anlattı. Bunun üzerine o, *"Oku ey İbni Hudayr, oku ey İbni Hudayr!"* buyurdu. O da "Ey Allah'ın Rasulü! Atın Yahya'yı ezmesinden korktum. Çünkü o, ata yakın bir yerdeydi. Başımı mushaftan kaldırdım ve onun yanına gittim. Sonra başımı göğe çevirdim. Orada buluta benzer bir şey vardı. Bir de kandillere benzeyen bir şeyler vardı. Sonra uzaklaşıp gözden kayboldular." dedi.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Onların ne olduğunu biliyor musun?"* diye sordu. Useyd, "Hayır" dedi.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Onlar senin sesine inen meleklerdi. Şayet okumaya devam etseydin sabaha kadar orada dururlar, insanlar da onları*

görürdü. Zira melekler (böyle bir durumda) *insanlardan gizlenmezler.*" buyurdu.[123]

* Hişam b. Urve, babasından naklederek şöyle anlatmıştır: Erva bt. Üveys, arazisinden bir kısmını Said b. Zeyd *radıyallahu anh*'ın gasbettiğini iddia edip onu (Medine valisi) Mervan b Hakem'e şikayet etti. Bunun üzerine Said, "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den işittiğim sözden sonra onun arazisinin bir kısmını nasıl gasbederim?!" dedi.

Mervan, "Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den ne işittin?" diye sordu. Said b. Zeyd, "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, *'Her kim başkasına ait araziden haksız yere bir karış alırsa, o, kıyamet gününde yedi kat yerin dibine kadar* (o arazi) *boynuna dolandırılarak cezalandırılır.'* buyurduğunu işittim." diye cevap verdi. Mervan da "Artık senden, bundan başka bir delil istemiyorum." dedi.

Sonra Said b Zeyd, "Allah'ım! Eğer yalan söylüyorsa onun gözünü kör et ve onu kendi tarlasında öldür." diyerek kadın hakkında beddua etti.

123 Buhari 5018.

Erva bt. Üveys ölmeden önce kör oldu. Sonra bir gün arazisinde yürürken bir çukura düştü ve öldü.[124]

* Cabir b. Semure *radıyallahu anh*'tan şöyle rivayet edilmiştir:

Kufe halkı Sa'd b. Ebî Vakkas'ı, Ömer *radıyallahu anh*'a şikayet etti. Bunun üzerine Hz. Ömer onu azledip yerine Ammar b. Yasir'i idareci yaptı.

Onlar Sa'd'ı şikayet ettiklerinde onun namazı düzgün kıldırmadığını dahi söylemişlerdi.

Ömer *radıyallahu anh* bir adam gönderip (Sa'd b. Ebi Vakkas'ı Medine'ye getirtti ve) ona, "Ey Ebu İshâk! Bunlar senin namazı düzgün kıldırmadığını iddia ediyorlar." dedi.

Ebu İshâk (Sa'd b. Ebi Vakkas), "Vallahi ben onlara Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in namazını (yani onun kıldırdığı gibi namaz) kıldırıp ondan hiçbir şey eksiltmiyordum. Yatsı namazını kıldırırken ilk iki rekatte çok duruyor, son iki rekatı hafif tutuyordum." dedi.

124 Müslim 1610.

Ömer *radıyallahu anh*, "Senin hakkındaki zannımız da zaten böyleydi ey Ebu İshâk!" dedi. Sonra (meselenin araştırılması için) onunla birlikte bir veya birkaç kişiyi Kufe'ye gönderdi.

Ömer *radıyallahu anh*'ın Kufe'ye gönderdiği kişi, Kufelilere Sa'd hakkında sorular sordu. Öyle ki onun hakkında soru sorup araştırma yapmadığı hiçbir mescid bırakmadı. Kufeliler ondan iyilikle bahsetmişler ve onu methetmişlerdi.

Sonunda Benî Abs'ın mescidlerinden birine girdi (Oradakilerden, bildiklerini söylemelerini istedi.) Bu kabileden, künyesi "Ebu Sa'de" olan Usame b. Katade adındaki bir adam ayağa kalkarak şöyle dedi:

"Madem bizden yemin aldın, (o hâlde konuşayım:) Sa'd askerle beraber çıkıp cihad etmez ve hüküm verirken adil davranmaz."

Sa'd, "(Bu söylediklerine karşı) Ben de Allah'a yemin olsun ki senin aleyhinde üç dua edeceğim: Allah'ım! Şayet senin bu kulun yalancıysa, gösteriş olsun, ismi insanlar arasında duyulsun diye ayağa

kalktıysa onun ömrünü uzat, fakirliğini çoğalt ve onu fitnelere uğrat." dedi.

Sonraları bu adama (hâli) sorulduğu zaman "Kocamış ve fitnelere uğramış bir ihtiyarım. Bana Sa'd'ın duası isabet etti." derdi.

(Hadisin râvilerinden) Abdülmelik b. Umeyr, "Sonraları onu ben de gördüm. Yaşlılıktan kaşları gözlerinin üzerine sarkmıştı. Bu hâlde yolda kızlara sataşır, onlara kaş göz işareti yapardı." demiştir.[125]

* Ukkâşe *radıyallahu anh*, Bedir'de büyük bir cesaret sergiledi. Hatta kılıcı elinde kırıldı. Bunun üzerine Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* ona bir hurma dalı veya bir sopa verdi. Bu, Allah'ın izniyle onun elinde bir kılıca dönüştü. Ukkâşe *radıyallahu anh* bu kılıçla (ki adı Avn idi) savaşmaya devam etti, birçok savaşa da onunla katıldı ve Ridde savaşlarında şehid oldu.[126-127]

---

125 Buhari 755.

126 İmam ez-Zehebî, *Siyeru A'lâmu'n-Nübelâ*, 3/981.

127 Mucize ile keramet arasında fark vardır. Mucize, Allah Teâlâ'nın, bir peygamberi eliyle ortaya koyduğu,

bununla kafirlere meydan okuduğu, nebisinin doğrululuğu gösteren ve karşısında insanı aciz bırakan harikulâde şeylerdir. Bu konuda Salih *aleyhisselam*'ın devesi, Musa *aleyhisselam*'ın eli ile asası ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in gösterdiği (malum) mucizeler örnek verilebilir.

Keramet ise Allah Teâlâ'nın, salih bir kulunun eliyle, ama onun iradesi olmadan, kuluna ikram olarak ortaya koyduğu harikulâde şeylerdir. Nitekim Kur'an'da Hz. Meryem'in ve Ashab-ı Kehf'in kerametleri anlatılmıştır. Bu ümmete bahşedilen kerametler, kerametin bahşedildiği salih kulun tâbi olduğu zâta, yani Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e ait mucizeler kapsamında değerlendirilir. Zira keramet, kulun Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e sıdk ile tâbi olması neticesinde hâsıl olabilir. Ancak harikulâde herhangi bir işin keramet olduğunu söyleyebilmek için, o işin kendi eliyle gerçekleştiği kimsenin, Allah Teâlâ'nın şeriatı üzere olmakla tanınan, öyle bilinen bir kimse olması gerekir.

Velhâsıl, gerek sahabîlerin *radıyallahu anhum* gerekse bu ümmetin salihlerinin gösterdikleri harikulâde işler mucize değildir, keramet kabilindendir.

62

HASTALIK, İLAÇ, ŞİFA

Bir adam, Abdülmelik b. İsbahani'ye, Rebî b. Huteym[128] ile arkadaşları arasında geçen şu konuşmayı nakletmiş:

Rebî, arkadaşlarına, "Hastalık, ilaç ve şifa nedir, bilir misiniz?" diye sordu.

Onlar, "Hayır, bilmiyoruz." diye cevap verdiler.

Rebî, "Hastalık, günahlardır; ilaç, istiğfardır; şifa da tevbe etmen ve bir daha günaha dönmemendir." dedi.[129]

128 Tâbiî, imam, örnek şahsiyet ve âbid Ebu Yezid Rebî b. Huteym es-Sevrî el-Kûfî (ö. 56). Bu zât Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in zamanına yetişmiş fakat onunla karşılaşmamıştır. Abdullah b. Mes'ûd Kufe'ye yerleştikten sonra onun önde gelen talebelerinden biri olmuştur.

129 Ebu'l-Ferec İbnu'l-Cevzî (ö. 597), *Sıfatu's-Safve*, 2/39.

63

ALLAH BİR HAYIR VERECEKTİR

İmam Leys b. Sa'd el-Kalkaşendî *rahimehullah* (ö. 175) şöyle demiştir:

İbni Şihâb[130] gördüğüm en cömert insanlardan biriydi. Kendisinden bir şey istemeye geleni eli boş döndürmezdi.

Öyle ki yanında verecek bir şey olmasa bile azatlı kölelerinden borç ister ve "Ey Filan! Bana bildiğin (her zamanki) gibi borç ver. Bildiğin gibi kat kat fazlasıyla sana geri ödeyeceğim." derdi.

Onlar da ona borç verirlerdi. (İbn Şihab, borcunu fazlasıyla geri ödemeyi bir cömertlik olarak gördüğü için) bunda bir sakınca görmezdi.

Bazen kendisinden bir şey istemeye gelen kişiye verecek hiçbir şey bulamazdı. O zaman yüzü

130 Değerli tabiî, imam, fakih, zamanının hafızı Ebu Bekir Muhammed b. Müslim b. Şihâb el-Kurâşî ez-Zührî el-Medenî *rahimehullah* (ö. 124) Medine'de doğmuş, daha sonra Şam'a yerleşmiştir.

değişirdi. Daha sonra da gelen adama, “Müjdeler olsun ki sana Allah bir hayır verecektir!” derdi.[131]

131 İmam, Hafız Ebu'l-Kasım Ali b. Hasen b. Hibetullah eş-Şafiî *rahimehullah* (ö. 571), *Tarîhu Medineti Dimeşk*, 55/342.

64

ALLAH GECENİZİ MÜBAREK KILSIN

Enes b. Malik *radıyallahu anh*'tan şöyle rivayet edilmiştir:

Ebu Talha'nın, Ümmü Süleym'den olan oğlu vefat etti. Ümmü Süleym, ev halkına, "Ebu Talha'ya ben bir şey söylemedikçe siz hiçbir şey söylemeyin." dedi.

Sonra Ebu Talha eve geldi. Ümmü Süleym ona akşam yemeğini getirdi, Ebu Talha yedi, içti. Daha sonra Ümmü Süleym onun için her zamankinden daha güzel süslendi. Ebu Talha onunla birlikte oldu.

Ardından Ümmü Süleym, kocasına şöyle dedi: "Ey Ebu Talha! İnsanlar bir ev halkına bir emanet bıraksalar, daha sonra emanetlerini geri isteseler, bu ev halkının onu geri vermeme hakları var mıdır, ne dersin?"

Ebu Talha, "Hayır" diye cevap verince, "Öyleyse oğlunu da öyle (geri alınmış bir emanet olarak) kabul et." dedi.

Enes diyor ki: Bunu üzerine Ebu Talha öfkelendi ve "Bu işi yapana kadar beni bıraktın. Sonra da oğlumun öldüğünü söylüyorsun, öyle mi!" dedi.

Sonra kalkıp Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına gitti. Olanları ona anlattı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Allah, geçen gecenizi ikiniz için de mübarek kılsın."* diye dua etti.

Enes diyor ki: "Ümmü Süleym (o gece) hamile kaldı."[132]

Bir rivayette Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Umulur ki Allah ikiniz için bu gecenizde bereket kılmıştır."* buyurmuştur.

Süfyan b. Üyeyne'nin naklettiğine göre ensardan bir adam şöyle demiştir: "Ben, Ebu Talha ile Ümmü Süleym'in dokuz çocuğunu gördüm, hepsi de Kur'ân okumuştu."[(133)-(134)]

132 Müslim 2144.
133 Buhari 1239.
134 Bir musibet karşısında üzülmek tabiî bir haslettir. Fakat sadık bir mü'min, sabırla donanıp Allah'ın kaza ve kaderini rızayla karşılar ve O'nun emrine teslim olarak hüzün ve kederlerin üstesinden gelebilir.

Hadiste Ümmü Süleym *radıyallahu anha*'nın fazileti beyan edilmiştir. Burada o, musibet anında sabreden, Allah'ın hükmüne rıza gösteren ve sıkıntı anında O'nun emrine teslim olan bir kişi olarak vasfedilmiştir.

Yine hadiste sabrın fazileti, sonucunun övgüye değer olduğu beyan edilmiş; sabrı, belanın isabet ettiği ilk anda gösterenlere bu belanın telafisinin gecikmeden geleceği açıklanmıştır.

Yine hadiste, güç yetirebilen kimse için "ruhsattan yararlanmayıp zor (ama faziletli) olanı tercih etme" hususu da söz konusu edilmiş; bu davranışın, kulların Allah katında yüksek derecelere ve büyük ecirlere nâil olmasını sağladığı beyan edilmiştir.

Ayrıca hadiste, bir Müslümanın hakkını ihlâl etmemek şartıyla, zaruret hâlinde kinaye yapmanın caiz olduğu da açıklanmıştır.

65

BENİM AYIBIMI ÖRTTÜĞÜN GİBİ ALLAH DA SENİN AYIBINI ÖRTSÜN!

İbni Hayyân'ın, Ebu Ali b. Muhammed b. İbrahim'den naklettiğine göre Ahmed b. Mehdi[135] şöyle anlatmıştır:

Bir gece Bağdad'da yanıma bir kadın geldi ve "Bu beldenin kadınlarından biriyim. Başımda büyük bir sıkıntı var." dedikten sonra "Allah için beni(m ayıbımı) ört!" dedi.

Ona, "Sıkıntın nedir?" diye sordum. "Çirkin bir şeye zorlandım. Şu anda hamileyim. İnsanlara da senin kocam olduğunu ve senden hamile kaldığımı söyledim. Ayıbımı ortaya çıkarma. Benim ayıbımı ört, Allah *azze ve celle* de senin ayıbını örtsün." dedi. Ona hiçbir şey söylemedim, o da dönüp gitti.

Çocuğunu doğruncaya kadar o kadını görmedim. Bir gün mahallenin imamı birkaç komşumla

135 Örnek imam, âbid, mütkin (hadis rivayetinde titiz ve sağlam râvi) hafız Ebu Cafer b. Mehdi b. Rüstem el-Isbahânî (ö. 272).

birlikte çocuğum olduğu için beni tebrik etmeye geldi. Onların yanında sevinmiş gibi davrandım.

Sonraki gün imama iki dinar verdim ve "Bunu o kadına götür, çocuk için harcasın. Zira ben ondan ayrıldım." dedim.

Kadına her ay imamla iki dinar gönderiyor ve "Bu, çocuğun nafakasıdır." diyordum. İki sene böyle geçti. Sonra çocuk vefat etti. İnsanlar bana taziyeye geldiler. Onların yanında Allah'ın bu emrine teslimiyet ve rıza gösterir gibi davrandım.

O kadın bir ay sonra bir gece yanıma geldi. İmamla kendisine gönderdiğim dinarları getirmişti. Onları kabul etmedim.

Kadın, "Benim ayıbımı örttüğün gibi Allah *azze ve celle* de senin ayıbını örtsün." dedi.

Ona, "Bu dinarlar benden çocuğa bir hediyeydi. Artık senindir, dilediğin gibi harca." dedim.[136]

136 Ebu'l-Ferec İbnu'l-Cevzî (ö. 597), *el-Muntazam Fî Târîhi'l-Mülûk ve'l-Ümem,* 21/317.

66

ONA HERKESİN İÇİNDE İTAAT EDİP ARKASINDAN İSYAN EDECEK DEĞİLİM!

Zeyd b. Eslem, babasından; o da dedesi Eslem'den şöyle rivayet etmiştir:

Ömer b. Hattab *radıyallahu anh* ile birlikte Medine sokaklarında geceleyin devriye geziyorduk. Gece yarısı Ömer yorulup bir duvarın dibine çöktü. O anda bir kadının, kızıyla olan konuşmaları kulağına takıldı.

Kadın, "Kızım, kalk da şu süte biraz su karıştır." diyordu. Kız da annesine "Anneciğim, emîrü'l-mü'minînin bugünkü (duyurduğu) emrini bilmiyor musun?" dedi.

Annesi, "Bugün ne duyurdu kızım?" diye sordu. Kız, "Münâdisine emretti, o da (halka) 'süte su karıştırılmasın' diye nidâ etti." dedi.

Bunun üzerine annesi, "Kızım, kalk şu süte su karıştır. Burada ne Ömer ne de münâdisi seni görür." dedi.

Kız, “Anneciğim, vallahi ona herkesin içinde itaat edip arkasından isyan edecek değilim!” dedi.

Hz. Ömer bunların hepsini işitiyordu. “Ey Eslem, bu kapıyı ve bu yeri iyice belle.” dedi. Sonra kalktı ve gece devriyesine devam etti.

Sabah olunca Ömer bana, “Ey Eslem! Oraya gidip konuşan o kadın ve kız kimmiş bir bak. Başlarında bir erkek (kadının veya kızın kocası) var mı, araştır.” dedi. Bunun üzerine gidip araştırdım. Kız evli değildi, annesinin de kocası yoktu.

Sonra Ömer b. Hattab’ın yanına dönüp durumu anlatınca oğullarını çağırdı. Hepsi toplandıktan sonra onlara, “İçinizde evlenmek isteyen var mı, onu bir kızla evlendireyim? Eğer babanızda kadınlara karşı bir istek olsaydı, kendisi evlenir ve onu hiçbirinize bırakmazdı.” dedi.

Abdullah, “Benim hanımım var.” dedi. Abdurrahman da aynı cevabı verdi. Asım, “Benim hanımım yok, beni evlendir.” dedi.

Ömer (Benî Hilâl’den olan) bu kızı istetti ve onu Asım’la evlendirdi. Bu kız, Asım’a bir kız

çocuğu verdi. Sonra onun da bir kızı oldu. İşte (Asım'ın torunu olan) bu kız, Ömer b. Abdulaziz *rahimehullah*'ın annesidir.

67

NEMÎME YÜZÜNDEN KAN DÖKÜLÜR

Atâ b. Sâib'den şöyle rivayet edilmiştir:

Mekke'den döndükten sonra Şa'bî'yle karşılaştım. Bana, "Ey Ebu Zeyd! Mekke'de neler duydun, bize anlat." dedi.

Ben, "Abdurrahman b. Sâbit'i, 'Kan döken, faiz yiyen ve nemîme (dedikodu) yapan Mekke'de ikâmet edemez.' derken işittim. Onun nemîmeyi kan dökmek ve faiz yemekle bir tutmasını garipsedim." dedim.

Şa'bî, "Bunda garipsenecek ne var! Nemîme yüzünden kan da dökülür nice felaketler de yaşanır!" dedi.[137]

---

137 Ebu Bekir Ahmed b. Mervân ed-Dîneverî el-Mâlikî *rahimehullah* (ö. 333), *Mecâlesetü ve Cevâhirü'l-İlm*, 1/276.

68

PEYGAMBER *SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM* HAKKINDA YALAN UYDURANIN AKIBETİ

Enes b. Malik'ten şöyle rivayet edilmiştir:

Benî Neccâr kabilesinden Hıristiyan bir adam vardı. Müslüman olmuş, Bakara ve Âl-i İmran surelerini okumuştu. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e vahiy katipliği de yapmıştı.

Bu adam sonra yeniden Hıristiyan oldu. Hıristiyan olduktan sonra, "Muhammed, benim kendisi için yazdığımdan başka bir şey bilmez." demeye başlayınca Allah onu öldürdü.

Adamı gömdüler. Sabah olunca yerin onu dışarı attığını gördüler ve "Bu, Muhammed ve ashabının işidir. Onlardan kaçtığı için arkadaşımızın cesedini çıkarıp dışarıda bırakmışlar." dediler.

Onun için tekrar derin bir çukur kazdılar (ve onu oraya gömdüler). Sabah olunca yine yerin onu dışarı attığını görüp "Bu, Muhammed ve ashabının

işidir. Onlardan kaçtığı için arkadaşımızın cesedini çıkarıp dışarıda bırakmışlar." dediler.

Bu defa güçleri yettiğince derin bir çukur kazdılar (ve onu oraya gömdüler). Sabah olunca yerin -aynı şekilde- onu dışarı attığını gördüler.

O zaman bunun insanlar tarafından yapılan bir iş olmadığını anladılar ve arkadaşlarını açıkta bıraktılar.[138]

138 Buhari 3617.

69

ALLAH ONUN SALTANATINI PARAMPARÇA ETTİ

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, Kisra ve Kayser'e (onları İslam'a davet etmek için) mektup yolladı. Her ikisi de Müslüman olmadı.

Fakat Kayser, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in mektubuna ve elçisine hürmet etti. Böylece Kayser'in saltanatı yıkılmayıp devam etti.

Hatta onun saltanatının, soyundan gelenlerin arasında günümüze kadar devam ettiği dahi söylenmiştir.

Kisra ise Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in mektubunu yırtıp parçaladı ve elçisine hakaret etti. Allah da onu çok geçmeden öldürdü ve saltanatını paramparça etti. Onun soyundan gelenlerin elinde hiçbir surette sultanlık kalmadı.

Bu, -Allah en iyi bilendir- Allah Teâlâ'nın, **"Asıl soyu kesik olan, şüphesiz sana buğzedendir."** (Kevser 3) kavlinin tahakkuk etmesidir.

Allah Onun Saltanatını Paramparça Etti

Allah Teâlâ, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e buğzeden, ona kin besleyip düşmanlık eden kimsenin soyunu kesip ortadan kaldırır, ondan geriye bir iz ve eser bırakmaz, silip yok eder.[139]

139 Şeyhulislam Takiyüddin İbni Teymiyye el-Harrânî (ö. 728), *es-Sârimü'l-Meslûl 'Alâ Şâtimü'r-Rasul*, s. 316.

70

SULTANLIĞI TERK EDİP RABBİME İBADET ETMEK İÇİN BURAYA GELDİM

Yezid b. Harun'un Mesûdi'den; onun, Simâk b. Harb'den; onun, Abdurrahman b. Abdullah'tan; onun da babası İbni Mes'ûd'dan rivayet ettiğine göre o (İbni Mes'ûd) şöyle demiştir:

Sizden önceki ümmetlerde bir sultan vardı. Bir gün tefekküre daldı, bu hayatın bir sonunun olduğunu ve sultanlığın kendisini Rabbine ibadetten alıkoyduğunu düşündü. Bir gece gizlice sarayından kaçtı.

Sabah olduğunda başka bir ülkeye varmıştı. Burada denizin kenarına, sahile yerleşti. Ücret karşılığında kerpiç yapıp geçimini sağlıyor, ihtiyaçtan fazlasını da tasadduk ediyordu.

Bu ülkenin sultanı onun bu hâlinden, ibadetinden ve faziletli davranışlarından haberdar oluncaya kadar böylece devam etti. Ondan haberdar olunca yanına getirmeleri için ona bir adamını yolladı. O

ise bunu reddetti. Sultan, adamlarını tekrar tekrar yolladıysa da o her seferinde sultanın isteğini geri çevirip “Benim hâlimden ona ne ki!” diyordu.

Abdullah b. Mes’ûd şöyle devam etti:

Bu sefer sultanın kendisi bineğine bindi. Adam onu görünce arkasını dönüp kaçtı. Bunu gören sultan onun peşinden koştu fakat yetişemedi.

Sonra, “Ey Allah’ın kulu! Benden sana bir zarar gelmez.” diye bağırdı ve onun yanına gelmesi için beklemeye başladı.

Bir süre sonra adam ortaya çıkınca sultan ona, “Allah sana rahmet etsin, sen kimsin?” diye sordu.

Adam ismini söyledikten sonra, bu hayatın bir sonunun olduğunu ve sultanlığın kendisini Rabbine ibadetten alıkoyduğunu düşündüğünü söyleyerek “Ben filan ülkenin sultanıyım. Bir gün tefekküre daldım; gördüm ki bu hayatın bir sonu var ve sultanlığım beni Rabbime ibadetten alıkoyuyor. O hayatı terk ettim ve Rabbime ibadet etmek için buraya geldim.” şeklinde cevap verdi.

Bunun üzerine Sultan, "Senin bu yaptığını benim daha fazla yapmaya ihtiyacım var." dedi.

Sonra bineğinden inip onu serbest bıraktı ve adama tâbi oldu. Artık Allah *azze ve celle'*ye birlikte ibadet ediyorlardı.

Daha sonra bu ikisi, canlarını birlikte alması için Allah'a dua ettiler ve vefat ettiler.

Abdullah b. Mes'ûd dedi ki:

"Mısır'da Rümeyle'de[140] olsaydım, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bize yaptığı tarife göre onların kabirlerini size gösterirdim."[141]

---

140 Burası Mısır'da Kal'atü'l-Cebel'in aşağı taraflarında bir meydandır. İsmi daha önce "Ahmed b. Tulun Meydanı" idi. Burada Ahmed b. Tulun'un sarayları ve bahçeleri vardı. Bu meydanın günümüzde ismi "Salahaddin Meydanı"dır.

141 *Müsned-i Ahmed*, 3412.

71

DÜNYADA YÜKSELEN BİR ŞEYİ ALÇALTMAK ALLAH'IN KANUNUDUR

Enes b. Malik *radıyallahu anh*'tan şöyle rivayet edilmiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in "Adba" isminde ve (yarışta) geçilemeyen (veya kolay kolay geçilemeyen) dişi bir binek devesi vardı. Bir ara tek kişinin oturabileceği bir deve üstünde genç bir bedevi geldi ve (yapılan yarışta) Adba'yı geçti. Bu durum Müslümanlara ağır geldi, hatta bu durum yüzlerine yansıdı. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Dünyada yükselen bir şeyi alçaltmak Allah'ın bir kanunudur."*[142] buyurdu.[143]

142 Buhari, 2872.

143 Her yükselişin ardından bir düşüş gelir. Bu, Allah'ın, mahlûkatı hakkında geçerli kıldığı kanunudur. Dünyada hiç kimse bulunduğu hâl üzere devam etmez. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Dünyada yükselen bir şeyi alçaltmak Allah'ın bir kanunudur."* buyurarak Allah'ın bu kanununu beyan etmiştir. Ayrıca hadisten, deve yarışı yapmanın caiz olduğu anlaşılmaktadır. Yine hadiste kibirden ve dünyalıkla övünmekten uzak durulması yönünde bir ikaz da söz konusudur.

72

KIYAMET GÜNÜ İÇİN ŞAHİTLERİ ARTTIRMAK

Şüphesiz ki yolda veya evde, seferde veya hazarda devamlı zikirle meşgul olmak, kıyamet günü kulun şahitlerini arttıran bir etkendir. Zira evler, dağlar ve üzerine bastığımız toprak o gün, zikredenin lehinde şahitlik yapacaktır.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Yeryüzü o şiddetli sarsıltıyla sarsıldığı, içindekileri dışarıya çıkarıp attığı ve insan 'Buna ne oluyor?' dediği zaman... O gün yer, haberlerini anlatacaktır. Çünkü Rabbin ona vahyetmiştir. O gün insanlar amellerinin kendilerine gösterilmesi için bölük bölük kabirlerinden çıkarlar. Artık kim zerre ağırlığınca bir hayır işlerse onu görür. Kim de zerre ağırlığınca bir şer işlerse onu görür." (Zilzal 1-8)

* Tirmizi, Said b. el-Mukrî'den; o da Ebu Hureyre'den şöyle rivayet etmiştir:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, **“O gün yer, haberlerini anlatacaktır.”** ayetini okudu ve *“Onun vereceği bu haberler nedir, biliyor musunuz?”* diye sordu.

Ashab, “Allah ve Resulü daha iyi bilir?” deyince Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Yer, üzerinde amel eden her erkek veya kadın kul hakkında, ‘Filan günde şunu şunu yaptı.’ diyerek şahitlik yapar. Haberlerini anlatması işte budur.”[144]

Tirmizi, “Hadis hasendir.” demiştir.

---

144 Yer, insana şahittir ve onunla birlikte daha birçok şahit vardır: Melekler şahittir, yer ve insanın üzerinde gezip dolaştığı topraklar şahittir, insanın kendi derisi şahittir…

Bütün bunlar (kıyamet gününde) insanın lehinde veya aleyhinde konuşacaktır. Yerin haberleri, erkek-kadın bütün kulların kendisinin üstünde yapmış oldukları amellerdir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz ölüleri Biz diriltiriz. Onların önden takdim ettiklerini ve eserlerini Biz yazarız. Biz her şeyi apaçık bir kitapta sayıp yazmışızdır. ” (Yâsin, 12).

Nerede olursa olsun Allah *azze ve celle*'yi zikreden kimse şahitlerinin sayısını arttırır.

Umulur ki şahitlerin ayağa kalkıp şehadetlerini beyan ettikleri kıyamet gününde bu kulun şahitlerinin tamamı yahut ekserisi ondan hoşnutlukla bahseder de böylece o kul da mutluluğa erişir.[145]

145 Allâme İmam Ebu Abdullah Şemsüddin Muhammed b. Ebu Bekir b. Eyyûb b. Sa'd ez-Zur'î ed-Dimeşkî el-Hanbelî İbn Kayyım el-Cevziyye *rahimehullah* (ö. 751), *el-Vâbilü's-Sayyib Minel-Kelâmi't-Tayyib*, s. 81

73

ALLAH, KULLARINA DAHA MERHAMETLİDİR

Ömer b. Hattab *radıyallahu anh*'tan şöyle rivayet edilmiştir:

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e esirler getirildi. İçlerindeki bir kadın, göğsünden sütü sağıyor, esirler arasında bulduğu (herhangi) bir çocuğu kucaklayıp emziriyordu.[146]

Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* bize, *"Ne dersiniz, bu kadın çocuğunu ateşe atar mı?"* diye sordu.

Biz, "Hayır, atmamak elinde olduğu sürece atmaz." dedik. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Allah, kullarına, bu kadının çocuğuna olan merhametinden daha merhametlidir."[147]

---

146 Çocuğunu kaybeden kadının göğsü, süt birikmesi sebebiyle rahatsızlanmıştı. O da bu sebeple sütünü sağıyor, bulabildiği bir çocuğa içiriyordu.

147 Buhari 5999. Hadiste bir konunun tam manasıyla anlaşılması için soyut bir husus, duyulara hitap eden somut bir vak'a ile örneklendirilmiştir.

74

NE EKERSEN ONU BİÇERSİN

Ebu Abdullah b. Vârim el-Kûfî el-Mütekellim, yanıma gelerek şöyle anlattı: Kûfe'de bir adam vardı. Bu adamın da (babasına) isyan eden bir oğlu vardı. Bu oğul, bir gün bir sebepten dolayı babasına öfkelendi ve onu ayağından sürükleyerek evinden dışarı attı. Babasını ayağından tutup bir vakit yolda sürükledi. Bir yere vardıklarında babası ona şöyle dedi: "Yeter oğlum! Ben babamı ayağından tutup evden beni sürüklediğin bu yere kadar sürüklemiştim."[148]

* Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Allah Teâlâ, anne-babaya âsi olmak hariç bütün günahlardan dilediğinin cezasını kıyamet gününe kadar geciktirir. Şüphesiz O, anne-babasına âsi olanın cezasını ölmeden önce hayatında çabuklaştırır."[149]

---

148 Kadı Ebu Ali Muhassin b. Ali b. Muhammed et-Tenûhî el-Basrî *rahimehullah* (ö. 384), *Nişvâru'l-Muhâdara ve Ahbâru'l-Müzâkere*, s. 377.

149 Hakim, *Müstedrek* 7345.

75

ZİNA GÜNAHI

İmam Ahmed *rahimehullah* şöyle demiştir:

“Adam öldürmekten sonra zinadan daha büyük bir günah bilmiyorum.”

O, bunu derken Abdullah b. Mes’ûd’dan rivayet edilen şu hadisi delil getirmiştir:

Abdullah b. Mes’ûd şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’e, “Ey Allah’ın Rasulü! En büyük günah hangisidir?” diye sordum.

O, *“Seni Allah yarattığı hâlde Allah’a eş koşmandır.”* buyurdu.

“Sonra hangisidir?” dedim.

“Seninle beraber yemek yiyeceği korkusuyla çocuğunu öldürmendir.” buyurdu.

“Sonra hangisidir?” dedim.

“Komşunun helâli (hanımı) *ile zina etmendir.”* buyurdu.

Allah Teâlâ bunu tasdik ederek şu ayeti indirmiştir:

“Onlar, Allah ile beraber başka bir ilaha kulluk etmeyen, Allah’ın haram kıldığı canı haksız yere öldürmeyen ve zina etmeyen kimselerdir. Kim bunları yaparsa ağır bir cezayla karşılaşır.” (Furkan, 68)[(150)-(151)]

150 Buhari 4477, Müslim 86.

151 İbni Kayyım *rahimehullah* (ö. 751), *ed-Dâu ve’d-Devâ*, s. 176.

76

ZİNANIN YOL AÇTIĞI ZARARLAR

Zinanın, insanların maslahatı açısından birçok zararı vardır.

Zira bir kadın zina ettiğinde; ailesine, kocasına ve akrabalarına bir utanç bulaştırır ve insanların önünde onların başını yere eğdirir.

Şayet kadın zinadan hamile kalıp sonra da bebeğini öldürürse bu sefer zina günahına adam öldürme günahını da eklemiş olur.

Kadın, doğan çocuğun kocasına ait olduğunu söylerse, bu sefer hem kendisinin hem de kocasının ailesine bir yabancıyı dâhil etmiş olur.

Onlardan olmayan birinin onlara varis olmasına sebebiyet verir.

Bunun yanında çocuk onların her hâline şahit olacak, onlardan biriyle başbaşa (yalnız) kalacak, böylece de halvetten dolayı günaha girilmesine sebep olacaktır.

Yine o, aileden olmadığı hâlde onlara nispet edilecektir. İşte kadının zina etmesiyle bu ve benzeri daha birçok zarar ortaya çıkacaktır.

Erkeğin zina etmesine gelince, bu da nesillerin karışmasına sebep olacaktır. İffetli bir kadının ifsad ve helâk olmasına neden olacaktır.

Bu büyük günah, bir yandan dünyayı ve dini harab eder, öte yandan berzahta kabir azabına, ahirette de cehennem azabına sebep olur.

Zinayla birlikte nice hürmetler çiğnenir, nice haklar zâyi edilir ve nice zulümler vukû bulur.[152]

152 İbni Kayyım el-Cevziyye *rahimehullah* (ö. 751), *ed-Dâu ve'd-Devâ*, s. 250.

77

BELKİ FİTNEYE DÜŞERİM

Süfyan es-Sevrî *rahimehullah*, ölümü çokça temenni ederdi. Bunun sebebi sorulduğunda o şöyle dedi:

"(Kalan ömrümde) belki bir bid'at işlerim, belki helal olmayan bir iş yaparım, belki bir fitneye düşerim.

Eğer ölürsem; bu fitnelere düşmeden ve günah işlemeden ölmüş olurum!"[153]

153 İbni Receb el-Hanbelî *rahimehullah* (ö. 795), *Tefsîru İbni Receb el-Hanbelî*, s. 209.

78

BİD'ATTEN DOLAYI TEVBE EDİLMEZ

Seleften bazıları şöyle demiştir:

"Bid'at, İblis'e, günahtan daha sevimli gelir. Çünkü günahtan dolayı tevbe edilir, ama bid'atten dolayı tevbe edilmez."

İblis der ki:

"Ben ademoğlunu günahlarla helak ettim, o da beni istiğfar ve 'Lâ ilâhe illallah' ile helak etti. Bunu görünce ben de aralarında hevâyı (nefsânî arzuları) yaydım.

Böylece günah işliyor, ama tevbe etmiyorlardı. Çünkü iyi bir iş yaptıklarını zannediyorlardı."[154]

154 İmam Muhammed b. Ebu Bekir b. Eyyûb İbni Kayyım el-Cevziyye *rahimehullah*, *ed-Dâu ve'd-Devâ*, s. 222.

79

BİRİNİ Mİ ÖLDÜRDÜN?

Süfyan es-Sevrî *rahimehullah*'tan şöyle rivayet edilmiştir:

Ümmü Rebî, oğluna, "Oğlum! Ey Rebî! Uyumuyor musun?" diye seslendi.

Rebî,[155] "Anneciğim, üstüne gecenin çöktüğü kimse eğer karanlıktan da korkuyorsa uyuyamaz!" dedi.

Sonra kadın, oğlunun yanına gitti. Onu ağlar vaziyette görüp sabaha kadar uyumadığını da öğrenince, "Oğlum, ne oldu, yoksa birini mi öldürdün?" diye sordu.

Rebî, "Evet anneciğim" dedi.

Kadın, "Kimi öldürdün oğlum? Ailesine gidip yalvaralım, seni affetsinler. Vallahi senin ağlayıp durduğunu, uyuyamadığını öğrenirlerse sana acırlar." dedi.

155 Örnek tâbiî, İmam Rebî b. Haytem es-Sevrî el-Kûfî *rahimehullah* (ö. 56).

Rebî, "Anneciğim, öldürdüğüm kişi kendi nefsimdir, kendi nefsimdir." cevabını verdi.[156]

156 Ebu'l-Ferec İbnu'l-Cevzî (ö. 597), *Sıfatu's-Safve*, 2/40.

80

ZÂLİMLER SAADETE ERMEYECEKTİR

Mazlûm (hakkı ödenene kadar), sakinleşip durulmayacaktır. Çünkü o hak sahibidir. Davası âdildir. Peşini bırakmayacağı bu dava semayla irtibatlıdır. Bu, şüphe edilemeyecek kesin bir hakikattir.

Zâlim ise hiçbir zaman saadete ve afiyete ermeyecektir. Çünkü mazlumların duaları onun için hep pusudadır. O dualar ki kıvılcımlar gibi semaya yükselir. Allah ile onun duası arasında perde yoktur.

❀ Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *"Mazlumun duasından sakının. Zira Allah ile onun arasında perde yoktur."*[157]

❀ Yine şöyle buyurmuştur: *"Üç duanın müstecâb olduğunda şüphe yoktur: Babanın duası, yolcunun duası ve mazlumun duası."*[158]

❀ Yine şöyle buyurmuştur: *"Üç kişinin duası reddedilmez: Âdil devlet başkanının, orucunu açın-*

157 Buhari 2448, Müslim 19.
158 Ebu Davud 1536, Tirmizi 1905.

caya kadar oruçlunun ve mazlumun duası. Mazlumun duası, bulutun üstüne yükseltilir, göğün kapıları onun için açılır ve Rab azze ve celle, 'İzzetime yemin ederim ki (ey mazlum!) *bir süre sonra olsa bile sen muhakkak zafere kavuşacaksın!' buyurur."*[159]

❀ Yine şöyle buyurmuştur: *"Zulümden sakının. Çünkü zulüm, kıyamet günü zifiri karanlıklar olacaktır."*[160]

❀ Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem,* Rabbimden rivayet ederek (kudsî bir hadiste) şöyle buyurmuştur:

"Ey kullarım! Şüphesiz Ben zulmü Kendime haram kıldım. Ve onu sizin aranızda da haram kıldım. O hâlde birbirinize zulmetmeyin."[161]

❀ Salihlerden biri şöyle dua ederdi:

"Allah'ım! Beni mazlumlarla birlikte haşret. Mazlum olarak ölmem, zalim olarak ölmemden daha hayırlıdır."

---

159 Taberâni 3718.
160 Müslim 2578.
161 Müslim 2577.

81

ALLAH'IN RIZASI HEPSİNDEN BÜYÜKTÜR

Allâme İbni Kayyım el-Cevziyye *rahimehullah* şöyle demiştir:

Cennet; sadece ağaçlar, meyveler, yiyecekler, içecekler, iri gözlü hûriler, nehirler ve saraylardan müteşekkil bir mekânın ismi değildir. İnsanların çoğu bu kelimenin işaret ettiği mana hakkında yanılgı içindedir.

Cennet, aslında mükemmel ve mutlak nimetler yurdunun ismidir. Bu nimetlerin en büyüğü ise kulun, Allah'ın kerim vechini görmekle ve kelamını dinlemekle şereflenmesi, O'nun yakınlığı ve rızası ile gözlerinin aydın olmasıdır.

Bu nimetin vereceği lezzet ile cennetteki yiyecek, içecek, elbise ve sûretlerin tat ve lezzetleri asla birbiriyle kıyas edilemez.

Bu nimetler içindeki, sadece Allah'ın rızasını kazanmış olmak bile bütün cennetlerden ve içlerindeki her türlü nimetten daha büyüktür.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Allah'ın rızası ise hepsinden büyüktür."** (Tevbe, 72)

Aynı şey (Allah hepimizi korusun) cehennem için de geçerlidir. Zira cehennem ehlinin Allah'tan mahrum kalmaları, Allah'ın onları aşağılaması, onlara gazaplanması ve Kendisinden uzaklaştırmasının onlara verdiği acı ve azap, ateşin bedenlerini ve kalplerini yakmasından daha büyüktür.

Kaldı ki cehennem ateşinin kalpleri yakması, bedenleri yakmasının tabiî sonucudur; zira ateş bedenleri yakıp oradan kalplere nüfûz eder.

Peygamberlerin, rasullerin, sıddîkların, şehidlerin ve salihlerin girmeyi arzu ettikleri ve ateşten/cehennemden kaçıp sığındıkları yer işte bu cennettir![162]

162 İbni Kayyım el-Cevziyye (ö. 751), *Medâricü's-Sâlikîn Beyne Menâzili İyyâke Na'budu ve İyyâke Neste'în*, 2/80.

82

HANZALA MÜNAFIK OLDU!

Hanzala *radıyallahu anh* şöyle anlatıyor: Ebu Bekir *radıyallahu anh* ile karşılaştığımda, bana, "Nasılsın ey Hanzala?" diye sordu. Ben, "Hanzala münafık oldu."[163] dedim. Ebu Bekir, "Sübhânallah, sen ne diyorsun? dedi.

Ben de şöyle anlattım: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanında bulunuyoruz. Bize cehennemden ve cennetten bahsediyor. Onları sanki gözlerimizle görüyormuş gibi oluyoruz.[164] Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanından ayrılıp çoluk çocuğumuzun yanına[165] ve işlerimizin başına dönünce, çok şeyi unutuyoruz."[166]

---

163 Hanzala münafık olmaktan korkmuştu.

164 Yani, "İmanımız öyle güçleniyor, kalplerimiz öyle bir kıvama geliyor ki cehennemi ve cenneti gözlerimizle görüyormuş gibi oluyor, bu ikisini gözleriyle gören bir kimse nasıl etkilenirse biz de öyle etkileniyorduk."

165 Yani, "Yanlarına dönüyor, çocuklarımızla oynuyor ve ailemizle meşgul oluyoruz."

166 Yani, "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in anlattıklarının çoğunu unutuyoruz. Öyle ki bunları hiç dinlememiş

Ebu Bekir dedi ki: "Allah'a yemin ederim ki biz de bunun benzeriyle yüz yüze kalıyoruz."

Bunun üzerine ben ve Ebu Bekir birlikte yola düştük ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in huzuruna girdik.

Ben, "Ey Allah'ın Rasulü, Hanzala münafık oldu!" dedim. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Bu ne demek?"* dedi.

Ben, "Ey Allah'ın Rasulü! Senin yanında bulunuyoruz, bize cehennemden ve cennetten bahsediyorsun. Sanki onları gözlerimizle görüyor gibi oluyoruz. Senin huzurundan çıkıp da çoluk çocuğumuzun yanına ve işimizin başına dönünce, çoğunu unutuyoruz" dedim.

---

gibi oluyoruz." Hanzala *radıyallahu anh* bu sebeple kendini münafık olmakla itham etti. Çünkü münafıklık, kişinin insanlara kendini bir şekilde göstermesi, ama içinde gizlediğinin bundan farklı olmasıdır. Hanzala da Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in huzurundayken farklı bir hâl yaşıyordu, ama çoluk çocuğunun yanındayken bu hâli değişiyordu.

Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Nefsimi elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki şayet siz, benim yanımda bulunduğunuz hâl üzere devam edip zikir üzere olabilseydiniz, yataklarınızda ve yollarınızda melekler sizinle musafaha ederlerdi. Fakat ey Hanzala, bazen öyle, bazen böyle!"*[167] buyurdu ve bu sözünü üç defa tekrarladı.[(168)-(169)]

167 Yani Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, *"Bazen benim yanımda bulunur ve zikirle meşgul olursunuz, bazen çoluk çocuğunuzun geçimi ile meşgul olursunuz."* buyurdu. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, bunu iyice vurgulamak ve kendileri hakkında (kendilerini münafıklıkla itham ederek) sahip oldukları yanlış düşünceyi kalplerinden uzaklaştırmak için bu sözünü üç kez tekrarladı.

168 Buhari 2514, Müslim 2750.

169 Hadis, kişinin Allah'ın hakkını edâ ettikten sonra kendisinin, çocuklarının ve hanımının haklarını yerine getirmesi ve bu sûretle İslam şeriatinin, her hak sahibine hakkını verme hususundaki adaletine işaret etmektedir.

Ayrıca hadiste insanın iç huzuruyla ve kendini zorlamadan ibadet etmesi gerektiğine de dikkat çekilmiştir. Zira ibadetler nefse ağır geldiği zaman kul, ibadetten bıkıp Allah'ın birçok hakkını zâyi edebilir.

83

HAK İLE BATIL ARASINDAKI MÜCADELE

Hak ile batıl arasında evvelden beri süregelen uzun bir mücadele vardır. Bu, tarihin bütün devirlerinde kendini gösteren daimî bir mücadeledir. Azgın ve saldırgan gürûhlar ancak hak ehline zulmetmiş, onlar(ı ele geçirmek) için bütün yolları tutmuş, onları fitneye düşürüp hak dinlerinden geri döndürmeye çabalamışlardır.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Onlar, şayet güç yetirirlerse sizi dininizden geri çevirinceye kadar sizinle savaşmaya devam ederler." (Bakara, 217)

Hak ehli; hakkın dostu olmak ve hakka nâil olmak konusundaki istekleri sebebiyle adaletli olan sonuca ve mükâfata ulaşacaktır.

Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Allah'a ve Rasulüne karşı gelenler, işte onlar en alçak olanlar arasındadır. Allah 'Muhakkak ki

Ben ve elçilerim galip geleceğiz.' diye yazmıştır." (Mücadele, 20-21)

"Allah'ı sakın zalimlerin yaptıklarından habersiz sanma. Onları sadece gözlerin dehşetle bakakalacağı bir güne ertelemektedir." (İbrahim, 42)

Hak ile batıl arasında yaşanan mücadelede, sadık bir mü'minin dikkatini yöneltmesi ve asla gafil olmaması gereken birtakım dersler, ibretler ve ikâzlar söz konusudur. Yaşanan acılar, alınan nice yaralar ve verilen kurbanlar… mü'minin hep nazar-ı dikkatinde olmalıdır.

İslam'ın ilk nesli bütün bu acılara, eziyetlere ve yaralara maruz kalmış ama tahammül etmiştir. Onlar kesin olarak biliyorlardı ki baskının şiddeti ne kadar artar ve gecenin karanlığı ne kadar koyulaşırsa, fecrin doğuşu ve karanlığın bitişi de o denli yakındır ve ulaşılmak istenen gayenin, o büyük zaferin vakti gelmiştir.

Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Mü'minlere yardım etmek, üzerimizde bir haktır." (Rum, 47)

Güzel son/akıbet, şüphesiz hak ehlinin olacaktır. Günün sonunda hak, muzaffer olacaktır.

Bu mücadelede batıl, birtakım zaferler elde etse bile bunlar gerçek zaferler değildir; anlık, temelsiz ve dar kapsamlı zaferlerdir.

Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"De ki: 'Hak geldi, batıl yok oldu. Şüphesiz batıl yok olmaya mahkumdur." (İsra, 81)

"De ki: 'Hak geldi, artık batıl ne bir şey ortaya çıkarabilir ne geri getirebilir." (Sebe, 49)

"Bu, günahkarlar istemese de Allah'ın hakkı gerçekleştirmesi ve batılı ortadan kaldırması içindi." (Enfal, 8)

Risaletin yükünü omuzlamış olanların ve hak yolun sadık davetçilerinin, akidelerine sımsıkı sarılmaları mutlak bir gerekliliktir.

Bu akide, göklerin ve yerin, üzerinde kurulu olduğu akidedir. Ona iman etmek ve mü'minlerin kalplerinde iyice kök salması için gereklerine göre amel etmek mecbûridir.

Çünkü bu akide; uzun mücadelelerin, verilen büyük kurbanların ve akıtılan onca kanların ardından bize kadar ulaşmış olan ve nesilden nesile aktarılan bir emanettir.

"Allah batılı ortadan kaldırır ve hakkı kelimeleriyle gerçekleştirir." (Şura, 24)

Düstûrumuz Kur'ân-ı Kerim olmalıdır. Onu iyice kavramalı ve onun hükümlerine göre yaşamalıyız. Yeni nesilleri Kur'ân'ın ezberi, tilaveti, anlaşılması, tedebbür edilmesi ve hayata geçirilmesi noktasında eğitmeliyiz. Zira Kur'ân, sırlarını; onu tilavet etmekten öteye geçmeyen kimselere değil, emir ve yasaklarına tâbi olup va'dettiği hakikatlere iman eden kimselere açar.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Hayır, Biz hakkı batılın üstüne atarız, o da onun beynini parçalar. Bir de bakarsın ki o yok olup gitmiştir!" (Enbiya, 18)

84

EŞSİZ BİR İMAN ÖRNEĞİ: YUSUF *ALEYHİSSELAM*

Allah *azze ve celle* aziz kitabında, peygamberi Yusuf b. Yakub b. İshak b. İbrahim *aleyhimüsselam*'ın kıssasını[170] anlatırken şöyle buyurmuştur:

"Sana bu Kur'ân'ı vahyetmekle kıssaların en güzelini anlatıyoruz." (Yusuf, 3)

Şüphesiz Yusuf *aleyhisselam* türlü türlü sıkıntılar çekmiştir:

Kardeşlerinin ona yaşattığı çileler, kuyuda çektiği sıkıntı, bir ticaret malı gibi satılması, (Mısır'da)

170 Bu kıssa, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e, bütün davet tarihinin en zorlu döneminde nâzil olmuştur. Bu dönem, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in amcası Ebu Talib ve zevcesi Hatice *radıyallahu anha*'nın vefatı ile Akabe Biatı arasındaki zaman dilimidir. İşte bu zorlu dönemde inen bu kıssa, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ve ashabının kalbine su serpip onları rahatlattığı gibi kıyamet gününe kadar gelecek olan bütün mü'minlerin kalplerine de su serpecek ve onları rahatlatacak mahiyettedir.

kadınlar ona hileli plan kurduğunda yaşadığı sıkıntı ve sonra zindan belası…

Bütün bu sıkıntılara rağmen onun zindanda, yüksek duvarların ve surların arkasında dahi içine kapanmadığına, yaşadıklarının yasını tutmadığına şahit oluyoruz. Tam tersine o, bütün gayretini, Allah'ın kendisini şereflendirdiği hakka ve risalet vazifesine yöneltti. Zindandaki kişilere bir yandan hakkı beyan etti, onlara tevhid akidesini ve ahirete imanı öğretti; bir yandan da bozuk akideleri açıklayarak şöyle dedi:

"Şüphesiz ben, Allah'a iman etmeyen, ahireti de inkar eden bir kavmin dinini terk ettim. Atalarım İbrahim, İshak ve Yakub'un dinine uydum. Allah'a herhangi bir şeyi ortak koşmamız bize yaraşmaz. Bu, Allah'ın bize ve insanlara olan lütfundandır. Fakat insanların çoğu şükretmezler." (Yusuf, 37-38)

Daha sonra insanların üzerinde bulundukları dinleri hakkındaki düşüncesini açıkladı. Onunla birlikte zindanda bulunanlara cesur ve güçlü bir çağrıda bulunup vicdanlarını harekete geçirdi:

“Ey zindan arkadaşlarım! Birbirinden ayrı rabler mi daha hayırlıdır, yoksa Kahhâr (kahredici) **olan bir tek Allah mı? Sizin O’nu bırakıp da ibadet ettikleriniz sadece sizin ve atalarınızın taktığı birtakım isimlerden başkası değildir. Allah, onlar hakkında hiçbir delil indirmemiştir. Hüküm ancak Allah’a aittir. O, kendisinden başka hiçbir şeye ibadet etmemenizi emretmiştir. Dosdoğru din işte budur. Fakat insanların çoğu bilmezler.”** (Yusuf, 39-40)

85

BAŞKA BİR İMAN ÖRNEĞİ: YASİN SÛRESİNDE ANLATILAN MÜ'MİN ADAM

Bu kıssa, Allah Teâlâ'ya ihlasla bağlı bir davetçinin kıssasıdır. Onun kıssası hızlı başlar, hızlı biter; fakat sonu muhteşemdir.

Hak yolunda davetçi olma niyeti taşıyan yiğitlere bir sembol olması için onun ismi Kur'ân'da zikredilmemiştir:

"Şehrin en uzak yerinden bir adam koşarak geldi." (Yasin, 20)

Bu mü'min adam, kitaba tâbi olan ve görmediği hâlde Rahman olan Allah'tan korkan canlı bir örnektir. Bu adam; Allah Teâla'ya, O'nun elçilerine ve davetine karşı kilitli ve kibirlenen kalpler karşısında üstün bir konuma sahiptir.

Yasin Sûresi'nde anlatılan bu mü'min adam, kavminin, **"Şüphesiz biz sizin yüzünüzden uğursuzluğa uğradık. Eğer vazgeçmezseniz, sizi mutlaka taşlarız ve bizden yana size acı bir azap doku-**

nur." (Yasin, 18) diyerek elçileri öldüreceğini[171] duyduğu anda sessiz kalmamış, baskı ve zorluk anında susmayı tercih etmemiştir.

Bedeninin zayıflığına ve mesafenin uzaklığına aldırış etmeden davet sahasında üzerine düşen emr-i bi'l-ma'rûf ve nehy-i ani'l-münker sorumluluğunu yerine getirmek üzere hemen elçilerin yanına koşmuştur. Zira kalbi Allah Teâlâ sevgisi ve O'na davet sevgisi ile doluydu.

Bu adam, kalabalığın arasında sadık imanının kendisine verdiği güçle şöyle seslendi: **"Şüphesiz ben sizin Rabbinize iman ettim; işte beni işitin."** (Yasin, 25)

Onlardan, elçilere tâbi olmalarını istedi. Kavmine cesaretle ve çekinmeden şöyle hitap etti: **"Ey kavmim, elçilere tâbi olun. Sizden hiçbir ücret istemeyen[172] kimselere uyun, onlar hidayete erdirilmiş kimselerdir.' dedi."** (Yasin, 20-21)

171 Çünkü batıl taraftarlarının gözünde hakka davet edenler suçludur. Onların susması gerekir; yoksa işkenceye uğrayacaklardır.

172 Yani bu elçiler davetlerine karşılık maddî bir ücret istemiyorlardı. Bir davet sadece Allah Teâlâ'nın rızası

Onları bir tek rab olarak Allah Teâlâ'ya imana davet etti. Onun davet ettiği imanda tereddüte mahal yoktu.

Bu iman cılız ve aciz değildi; olabildiğince berrak ve istikrarlıydı. İddia boyutunda kalmayan bir imandı.

Bu sadık mü'min, kavmine şöyle dedi:

"Bana ne oluyor ki beni yaratana kulluk etmeyeyim! Siz O'na döndürüleceksiniz." (Yasin 22)

Ancak azgın sapıklar ona hiç göz açtırmayıp hemen öldürdüler. Sonuçta o, şehadetle rızıklanmış oldu ve Allah *azze ve celle* onu ebedilik ve cömertlik yurduna yükseltti:

"(Ona,) **'Cennete gir!' denildi. O da dedi ki: 'Keşke benim kavmim de bilseydi, Rabbimin beni bağışladığını ve beni ikram edilenlerden kıldığını."** (Yasin, 26-27)

---

için yapılırsa kalpler onu çabucak kabul eder. İşte Allah'a davet eden bu elçiler de hiçbir ücret istemiyorlardı. Onların ücretleri ancak Allah katındaydı. Onların, insanların iyilik ve hak yoluna ulaşmalarından başka bir arzuları yoktu.

Tam burada, iman edip Allah'tan korkanları kurtarmak ve yeryüzünde haktan ayrılarak bozgunculuk peşinde koşanların önünü kesmek üzere semânın iradesi ve adaleti devreye girdi.

Cibril *aleyhisselam*'ın sayhası bu kavmi yakaladı ve onlar ateşin sönmesi gibi birden sönüverdiler.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Kendisinden sonra kavminin üzerine gökten bir ordu indirmedik, indirecek de değildik. Sadece bir sayha (yetti)**! Bir anda sönüp gittiler."** (Yasin, 28-29)

86

HANGİ SADAKA ECİR BAKIMINDAN EN BÜYÜKTÜR?

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*'tan şöyle rivayet edilmiştir:

Bir adam, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına gelerek, "Ey Allah'ın Rasulü, hangi sadaka ecir bakımından en büyüktür?" diye sordu.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Sıhhatliyken, cimriliğin tutmuşken, fakirlikten korkarken ve zengin olmayı temenni ederken sadaka vermendir. (Bu işi) *can boğaza geldiği* (son nefesini vereceğin) *zamana erteleme. 'Filana şu kadar, filana şu kadar' demeye bırakma. Zaten o mal* (o zaman mirasçılarından veya alacaklılarından) *filanın filanın olmuştur."*[173-174]

173 Yani, "O zaman senin malın ya ödenecek bir borçtur ya da varislerinin hakkı olmuştur."

174 Buhari 1419, Müslim 1032.

87

ALLAH'LA KARŞILAŞMAYI İSTEMEYEN KİMSE

Ubâde b. Sâmit *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *"Kim Allah'la karşılaşmayı isterse Allah da onunla karşılaşmayı ister. Kim de Allah'la karşılaşmayı istemezse Allah da onunla karşılaşmayı istemez."*

Aişe *radıyallahu anha* veya Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hanımlarından biri, "Ama biz ölümden hoşlanmıyoruz?" deyince Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Bu, sizin zannettiğiniz gibi değildir. Ancak mü'mine ölüm geldiğinde o, Allah'ın rızası ve ikramı ile müjdelenir. Bu sebeple önünde olandan (ölümden) *başka hiçbir şey ona sevimli gelmez. O, Allah ile karşılaşmayı ister, Allah da onunla karşılaşmayı ister. Kafire ölüm geldiğinde ise, o, Allah'ın azabı ve* (kötü) *akıbeti ile müjdelenir. Önünde olandan* (ölümden) *başka hiçbir şey ona sevimsiz gelmez. O, Allah ile karşılaşmayı istemez, Allah da onunla karşılaşmayı istemez."*[175]

---

175 Buhari 6026.

88

KÖTÜ SONDAN ALLAH'A SIĞINIRIZ

İbni Sem'ânî, Bağdad'ın salih şeyhi Ebu'l-Fadl Sâfî b. Abdullah es-Sûfî'den rivayetle şöyle anlatmıştır:

Şeyhimiz Yusuf Hemedânî'nin Nizâmiye Medresesi'ndeki meclisine katıldım. Her yerden insanlar orada toplanmıştı. "İbni Sekkâ" isminde bir fakih ayağa kalktı. Bir mesele hakkında soru sorarak Yusuf Hemedânî'yi incitti.

İmam Yusuf ona, "Otur! Senin sözlerinden küfür kokusu alıyorum. Korkarım ki sen İslam'dan başka bir din üzere ölürsün." dedi.

O bunu söyledikten bir müddet sonra Halife-ye Rum diyarından Hıristiyan bir elçi geldi. İbni Sekkâ bu elçinin yanına gitti ve ondan kendisini yanına almasını istedi.

Ona, "İslam'ı bırakıp senin dinine girmeyi düşünüyorum." dedi. Bunun üzerine elçi onun isteğini kabul etti (ve onu yanına aldı).

İbni Sekkâ bu elçiyle birlikte İstanbul'a (Kostantiniyye'ye) gitti, Rum melîkine bağlılığını bildirdi ve Hıristiyan olarak öldü.

* İbni Neccâr, Ebu'l-Kerem Abdusselam b. Ahmed el-Mukri'den rivayetle şöyle demiştir:

İbni Sekkâ, Kur'ân'ı tecvidle okurdu. İstanbul'da onu gören birinin bana anlattığına göre onu hasta hâliyle bir moloz yığınına bırakmışlar. Elindeki eski bir yelpazeyle yüzüne konan sinekleri kovuyormuş.

Bu kimse ona, "Kur'ân'dan ezberinde kalan bir şey var mı?" diye sormuş.

İbni Sekkâ, "Aklımda, **'O inkar edenler müslüman olmayı nice kereler temenni edecekler.'** (Hicr, 2) ayetinden başkası kalmadı. Diğer ayetler bana unutturuldu." diye cevap vermiş.

Kötü sondan ve İslam nimetinin elimizden alınmasından Allah'a sığınırız.[176]

176 Salâhuddin Halil b. Aybeg es-Safedî *rahimehullah* (ö. 764), *el-Vâfî bi'l-Vefeyât*, 29/48.

89

ÖLÜM DÖŞEĞİNDE YARDIMSIZ KALMAKTAN ALLAH'A SIĞINIRIZ!

Bazen günahlar, kişiyle hüsn-i hâtimenin (güzel sonun) arasına girerek ölüm anında sahiplerinin yardım görmesine mâni olur.

Şüphesiz Allah *azze ve celle* (insan bir kötülük işlediğinde onu başka bir kötülüğe sevk ederek) kötülüğü başka bir kötülükle cezalandırır.

Sonunda işlenen kötü ameller birleşerek alınacak cezanın katlanmasına sebep olur. İyilikler için de aynısı söz konusudur.

Allah Teâlâ iyiliği de iyilikle mükafatlandırır.

Ölüm döşeğindeki nice kişiyi bir düşün. İşledikleri kötü amellerine karşılık bir ceza olarak onlarla hüsn-i hatimenin arasına bazı şeylerin girdiğini göreceksin!

* Hafız Ebu Muhammed Abdulhak b. Abdurrahman el-İşbîlî *rahimehullah* şöyle anlatıyor:

Bil ki su-i hatimenin (kötü sonun) -Allah bizi ondan korusun- birtakım sebepleri, yolları ve kapıları vardır. Bunların en büyüğü dünyayla meşgul olup ahiretten yüz çevirmek ve Allah *azze ve celle*'ye isyana cüret etmektir. Bir hata, bir çeşit günah, insanın bir yönüyle Allah'ın emrinden yüz çevirmesi ve bir parça O'na isyana cüret etmesi kula galip gelebilir, onun kalbini ele geçirebilir, aklını esir alabilir, nurunu söndürebilir ve üzerini iyice kaplayıp sarabilir.

Bunun neticesinde hiçbir uyarı ona fayda vermez ve hiçbir öğüt onu (bulunduğu hâlden çıkarıp) kurtuluşa ulaştırmaz. Hatta o bu hâl üzereyken ölüm ona gelebilir. O anda kendisine yapılan çağrılar (telkinler) ona sanki çok uzaklardan yapılıyormuş gibi gelir. O anda kendisine telkinde bulunan kişi bu telkinleri ne kadar tekrarlarsa tekrarlasın onun ne murad ettiğini anlamaz, ne istediği bilmez.

Tanıdığım birine (ölüm döşeğinde), "'Lâ ilâhe illallah' de." dediler. Fakat o, "Filanın evinde şurayı düzeltin, filanın bostanında şöyle şöyle yapın." demeye başladı.

Ölüm döşeğinde olan bir başkasına yine, "'Lâ ilâhe illallah' de." denmişti. O ise "Mincab hamamına nasıl gidilir?" diye sorup durdu.

Onun böyle sormasına neden olan kıssa ise şöyledir:

Bu adam bir gün evinin önünde duruyordu. Evinin kapısı da bu hamamın kapısına benziyordu. Güzel bir cariye onun yanına gelerek "Mincab hamamına nasıl gidilir?" diye sordu. Adam, "Burası Mincab hamamıdır." dedi.

Kadın eve girince adam da arkasından girdi. Kadın kendisini bir anda bu adamın evinde bulup kandırıldığını anlayınca onunla birlikte olmaktan memnun olmuş gibi davrandı.

Adama, "Yanımızda vaktimizin güzel geçmesini sağlayacak, içimizi ferahlatacak bir şeyler olsaydı güzel olmaz mıydı?" dedi.

Bunun üzerine adam, "Biraz bekle, istediğin ve canının çektiği şeyleri sana getireceğim." diyerek hemen kadını bırakarak evden çıktı. Ama evin kapısını kilitlememişti. Kadının istediği şeyleri alıp

geri döndüğü zaman ise onun gitmiş olduğunu gördü. Kadın onu oyuna getirmişti.

Bu hadiseden sonra adam o kadına âşık oldu, dilinde hep o vardı. Sürekli "Mincab hamamına nasıl gidilir?" diyerek yollarda dolaşmaya başladı.

Bir gün yine bunu söylerken bir cariye penceреden ona şöyle cevap verdi:

"Onu elde ettiğinde acele etseydin ya!

Bir bekçi bıraksaydın eve

Veya kapıya kilit vursaydın ya!"

Bunu duyan adamın aşkı daha da arttı ve hayatının geri kalanını bu hâl üzere geçirdi. Neticede bu beyit onun dünyadaki son sözleri oldu.[177]

Su-i hatimeden/kötü sondan Allah'a sığınırız.

177 İmam İbni Kayyım el-Cevziyye *rahimehullah* (ö. 751), *ed-Dâu ve'd-Devâ*, s. 255.

90

HÜSN-İ HATİMENİN ALAMETLERİ

Hüsn-i hatime, kulun ölmeden önce günah ve isyanlarından tevbe edip Allah'a itaate yönelmeye muvaffak olmasıdır. Kişinin, ömrünü hüsn-i hatimeyle tamamlamış olduğunun bazı alametleri vardır ki bunların bir kısmı şunlardır:

❊ Ölüm anında kelime-i şehadeti söylemek

Çünkü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *"Her kimin son sözü 'Lâ ilâhe illallah' olursa, o, cennete girer."*[178]

❊ Alnı terleyerek ölmek

Zira Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *"Mü'min, alın teri ile (alnı terleyerek) ölür."*[179]

❊ Cuma gününün gündüzünde veya gecesinde vefat etmek

Çünkü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

---

178 Ebu Davud 3116.
179 Tirmizi 982.

“Cuma gününün gündüzünde ya da gecesinde ölen her bir müslümanı muhakkak yüce Allah kabir fitnesinden (azabından) *korur.”*[180]

❋ Allah yolunda şehid düşmek, Allah yolunda murabıt iken (sınır koruyuculuğu yaparken) ölmek yahut taundan, karın ağrısından, suda boğularak, yıkıntı altında kalarak, yanarak, zâtü'l-cenp[181] hastalığından ve (kadınların) hamilelik veya doğum gibi bir sebepten dolayı ölmesi şeklinde kişiyi şehid derecesine yükselten bir nedenle ölmek

❋ Oruç, sadaka veya Allah'ı zikretmek gibi salih bir ameli işlerken ölmek

Çünkü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Kişi ne hâl üzere ölürse, Allah onu o hâl üzere diriltir.”[182]

Değerli kardeşim! Ancak şunu da bil ki ölen kimsede bu alametlerden herhangi birinin görül-

180 Tirmizi 1074.

181 Zatü'l-cenp, göğüs zarının iltihaplanmasından ileri gelen bir hastalıktır. (mütercim).

182 Müslim 2878.

mesi, onun kesin olarak cennetliklerden olduğunu göstermez. Bu alametler -sadece- onun hakkında bir sevinme sebebi olabilir.

Aynı şekilde bu alametlerin görülmemesi de ölen kişinin salihlerden olmadığını göstermez.

Bunlar Allah *azze ve celle*'nin katında bulunan gaybî hususlardır.

91

İMAN; İTİKAT, SÖZ VE AMELDİR

İmam Muhammed b. İsmail el-Buharî şöyle demiştir:

Hicaz, Mekke, Medine, Kûfe, Basra, Vâsıt, Bağdad, Şam ve Mısır'da ilim ehlinden binden fazla kişiyle karşılaştım. Onlarla birkaç yıl içinde defalarca görüştüm, sonra da birçok defa görüştüm.

Kırk altı yıldan fazla bir süre içinde ve onlar (ilim ehli) henüz çok sayıda iken birkaç yıl içinde Şamlılar, Mısırlılar ve Cezîrelilerle iki defa, Basralılarla dört defa görüştüm.

Hicaz'da altı yıl kaldım. Horasanlı muhaddislerle birlikte Kûfe'ye ve Bağdad'a kaç defa gittiğimi bilmiyorum. Bunlar onlardan bazıları…

(Şeyh -İmam Buhari- burada elliden fazla âlimin ismini ve gitiği yerleri saydıktan sonra şöyle diyor:)

Sözü kısa kesmek, fazla uzatmamak için bu kadarının ismini vermekle yetiniyorum.

Ben onlardan herhangi birinin aşağıda zikredeceğim hususlarda farklı bir şey söylediğini görmedim:

Din, söz ve ameldir. Bunun sebebi de Allah Teâlâ'nın şu buyruğudur:

"Halbuki onlar, dini yalnızca O'na halis kılan hanifler olarak sadece Allah'a kulluk etmek, namazı dosdoğru kılmak ve zekatı vermekten başka şeyle emrolunmadılar. İşte dosdoğru din budur." (Beyyine, 5)[183]

Buhari, bunun ardından, karşılaştığı âlimlerin akidelerinin diğer esaslarını sıralamıştır.[184]

---

183 Bakınız: İmam Lâlekâî, *Şerhu Usûli İ'tikâdi Ehli's-Sünneti ve'l-Cemâat*, 1/173-174.

184 "İman," -lügatte- tasdik ile birlikte itaat ve ikrârın açıktan sergilenmesi manasına gelir. İmanın şer'î manası ise açık-gizli bütün itaat ve ibadetlerdir.

Kalbin amelleri gizli ibadetlere, bedenin vacip veya mendûb kâbilinden bütün amelleri de açık ibadetlere örnek verilebilir.

Özetle iman, kalpte yerleşen, amelin tasdik ettiği, semereleri Allah Teâlâ'nın emirlerine tâbi olup

yasaklarından uzak durmak şeklinde âzalarda görülen bir mefhumdur.

Amel öğesi bu tanımdan çıkarıldığında imanın insana bir faydasından bahsedilemez.

Şayet amel olmadan sadece tasdikin faydası olsaydı, bunun İblise faydası olurdu. Zira o, Allah Teâlâ'nın bir ve tek olduğu ve ortağının bulunmadığı, dönüşün şüphesiz O'na olduğu hakikatini biliyordu.

Fakat **"Hani Biz, meleklere, 'Adem'e secde edin!' dedik. İblis hariç** (hepsi) **secde ettiler. O ise yüz çevirdi ve kibirlendi,** (böylece) **kafirlerden oldu."** (Bakara, 34) (ayetinde beyân edilen) ilâhî emre muhatap olduğunda Allah'ın vahdaniyetini ve rabliğini bilmesi onu kurtarmadı.

Zira o, Allah'ın, mahlukatın tamamını yarattığı gaye olan ibadet tevhidini gerçekleştirmedi. Öyleyse amelden soyutlanmış bir tasdikin, âlemlerin Rabbi katında bir kıymeti yoktur.

İman, söz ve ameldir; itaatle artar, masiyetle eksilir. İman, kalbin ve lisanın sözü; kalbin ve âzaların amelidir.

- Kalbin sözü onun itikatı, tasdik ve ikrar edip yakînen inanmasıdır.

- Lisanın sözü, şehadet kelimelerini telaffuz etmesi ve bunun gereklerini ikrar etmesidir.

- Kalbin ameli niyeti, teslimiyeti, ihlası, bağlanması, ümit etmesi, boyun eğmesi, sevmesi ve irade etmesidir.

- Âzaların ameli emredilenleri yerine getirip nehyedilenlerden uzak durmasıdır.

KAYNAKÇA

1- *Sahih-i Buhari*, İmam Muhammed b. İsmail el-Buhari (ö. 256)

2- *Sahih-i Müslim*, İmam Müslim b. Haccac en-Nisâbûrî (ö. 261)

3- *Sünen-i Nesâi*, İmam Hafız Ebu Abdurrahman Ahmed b. Şuayb el-Horasânî en-Nesâî (ö. 303)

4- *Sünen-i Ebu Davud*, İmam Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî (ö. 275)

5- *Sünen-i Tirmizi*, İmam Ebu İsa Muhammed b. İsa b. Sevre b. Musa b. ed-Dahhâk es-Sülemî et-Tirmizi (ö. 279)

6- *Müsned-i İbni Mâce*, İmam Muhammed b. Yezid b. Mâce el-Kazvînî (ö. 273)

7- *Müsned*, İmam Ahmed b. Hanbel (ö. 241)

8- *Mu'cemü'l-Evsât*, Süleyman b. Ahmed b. Eyyûb et-Taberânî (ö. 360)

9- *Müsned-i İbni Hibban*, Ebu Hâtim Muhammed b. Hibban b. Ahmed b. Hibban b. Muaz b. Ma'bed el-Büstî et-Temîmî (ö. 354)

10- *Te'vîlü Müşkîlü'l-Kur'ân*, Ebu Muhammed b. Abdullah b. Abdulmecid b. Müslim b. Kuteybe ed-Dîneverî (ö. 276)

11- *Kitabü'l-Câmi' Li-Ahkâmi'l-Kur'ân*, İmam Muhammed b. Ahmed b. Ebu Bekir b. Ferah el-Ensarî el-Hazrecî el-Endülisî el-Kurtûbî (ö. 671)

12- *Tefsiru İbni Recep el-Hanbelî*, Hafız Ebu'l Ferec Abdurrahman b. Recep el-Hanbelî (ö. 795)

13- *es-Sîretü'n-Nebeviyye (Sîretü İbni Hişam),* Ebu Muhammed Abdulmelik b. Hişam b. Eyyûb el-Himyerî el-Meâfirî (ö. 218)

14- *Ma'rifetü's-Sahabe*, Ebu Nuaym el-Esbehânî Ahmed b. Abdullah b. Ahmed b. İshak b. Mihran el-Esbehânî (ö. 430)

15- *Kitabü Tabakâtü'l-Kebîr*, İbni Sa'd Muhammed b. Sa'd b. Münî' el-Basrî ez-Zührî (ö. 230)

16- *Hilyetü'l-Evliyâ ve Tabakâtü'l-Esfiyâ*, Hafız Ebu Nuaym Ahmed b. Abdullah el-Esbahânî (ö. 430)

17- *el-Kâmil Fi't-Târih,* İzzeddin Ebu'l-Hasen Ali b. Muhammed İbni Esir el-Cezerî (ö. 630)

18- *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, Hafız İmâdüddin Ebu'l-Fidâ İsmail b. Ömer b. Kesir el-Kuraşî ed-Dimeşkî (ö. 774)

19- *Tarîhu Medineti Dimeşk Ve Zikru Fazlihâ ve Tesmiyetü Men Hallehâ mine'l Emâsil ev İcteze bi-Nevâhîhâ ve Ehlihâ*, İmam Hafız İbni Asâkir Ebu'l Kasım Ali b. Hasen b. Hibetullah eş-Şafii (ö. 571)

20- *Tarihu Bağdad-Medinetü's-Selâm*, Tarihçi Allâme Ahmed b. Ali b. Sâbit el-Hatîb el-Bağdâdî (ö. 463)

21- *Siyerü A'lâmü'n-Nübelâ*

22- *Târîhu'l-İslam ve Vefâyâtü'l-Meşâhîr ve'l-A'lâm*

23- *el-Kebâir*

Bu üç eserin müellifi, İmam Hafız Şemsüddin Muhammed b. Ahmed b. Osman b. Kaymaz et-Türkmânî ez-Zehebî (ö. 748)

24- *en-Nücûmu'z-Zâhire Fî Mülûki Mısr ve'l-Kahire*, Cemaleddin Ebu'l-Mehâsin Yusuf b. Tağrîberdî el-Atabekî (ö. 874)

25- *Vefayâtü'l-A'yân ve Enbâü Ebnâi'z-Zaman*, Ebu Abbas Ahmed Şemsüddin Ahmed b. Muhammed b. Ebu Bekir b. Hallikân (ö. 681)

26- *Tehzîbü't-Tehzîb*, Hafız Ebu'l-Fadl Ahmed b. Ali b. Hicr Şihâbüddin el-Askalânî eş-Şafii (ö. 852)

27- *el-Vâfî bi'l-Vefeyât*, Salâhuddin Halil b. Aybeg es-Safedî *rahimehullah* (ö. 764)

28- *el-Ensâb*, İmam Ebu Sa'd Abdulkerim b. Muhammed b. Mansûr et-Temîmî el-Meânî, (ö. 562)

29- *el-Muntazam Fî Târîhi'l-Mülûk ve'l-Ümem*

30- *Sıfatü's-Safve*

31- *Sîretü ve Menâkibü Ömer b. Abdilazîz el-Halîfetü'z-Zâhid*

32- *Menâkibu'l-İmam Ahmed b. Hanbel*

33- *Ahbâru'z-Zırâf ve'l-Mütemâcinîn*

34- *el-Ezkiyâ*

35- *el-Mevâiz ve'l-Mecâlis*

Bu yedi eserin müellifi, "İbnu'l-Cevzî" ismiyle ma'rûf Cemalüddin Ebu'l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed Ali el-Kuraşî el-Bağdâdî (ö. 597)

36- *el-Mücâlesetü ve Cevâhirü'l-İlm*, Ebu Bekir Ahmed b. Mervan b. Muhammed ed-Dineverî el-Kâdî el-Mâlikî (ö. 333)

37- *el-Müstetraf Fî Külli Fennin Müstezraf*, Şihabüddin Ebu'l-Feth Muhammed b. Ahmed b. Mansûr el-İbşîhî (ö. 852)

38- *el-Akdü'l-Ferîd*, Ahmed b. Muhammed b. Abdirabbihi el-Endelüsî (ö. 328)

39- *Muhâdarâtu'l-Üdebâ*, Edîb Ebu'l-Kasım Hüseyin b. el-Fadl el-İsfehânî (ö. 502)

40- *Takyîdü'l-'İlm*, Hafız Tarihçi Ebu Bekir Ahmed b. Ali b. Sâbit el-Hatîb el-Bağdadî (ö. 463)

41- *Dürerü'l-Ukûdi'l-Ferîde Fî Terâcimi'l-A'yâni'l-Müfîde*, Takiyüddin Ahmed el-Makrîzî (ö. 845)

42- *Nişvâru'l-Muhâdara ve Ahbâru'l-Müzâkere*, Kadı Ebu Ali Muhassin b. Ali b. Muhammed et-Tenûhî el-Basrî (ö. 384)

43- *er-Ravdu'l-Fâik Fi'l-Mevâiz ve'r-Rekâik*, Allâme Şeyh Şuayb b. Abdulkâfî el-Mansur el-Mekkî el-Hureyfiş (ö. 810)

44- *Mecmûu'l-Fetâvâ*

45- *es-Sârimü'l-Meslûl 'Alâ Şâtimü'r-Rasul*

Bu iki eserin müellifi Şeyhulislam Takiyüddin Ebu'l Abbas Ahmed b. Abdulhalîm b. Abdusselam el-Harrânî (ö. 728)

46- *Zâdü'l-Meâd Fî Hedyi Hayri'l-'İbâd*,

47- *Medâricü's-Sâlikîn Beyne Menâzili İyyâke Na'budu ve İyyâke Neste'în*

48- *el-Vâbilü's-Sayyib Minel-Kelâmi't-Tayyib*

Bu üç eserin müellifi, İmam Allâme Ebu Abdullah Muhammed b. Ebu Bekir b. Eyyûb b. İbn Kayyım el-Cevziyye (ö. 751).

***

Allah'a hamd ederiz ki bu kitap O'nun lütfuyla tamamlanmış oldu.

İçindekiler

Step Ajans Matbaacılık Bosna Cad. No: 11

Bağcılar / İstanbul Tel: 0212 446 88 46

Allah'ım! Bu kitabı;
yazan, okuyan dinleyen ve
yayınlayan için faydalı kıl!

Guraba Yayınevi;

Asr-ı Saadette yaşanan İslâm'ı
yayma yolculuğunda 1992 yılından
beri kaliteli, seviyeli ve yararlı eserler
yayınlamaya devam ediyor.

Dualarınız sayesinde daha güzel eserler yayınlamayı ümid ediyoruz.

